

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Institut mezioborových studií Brno

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Brno 2009

Mgr.et Bc. Lenka Minaříková

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Komunikace města Brna
s jeho obyvateli v evropském kontextu**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:
Mgr. František Sýkora

Vypracovala:
Mgr.et Bc. Lenka Minaříková

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Komunikace města Brna s jeho obyvateli v evropském kontextu“ zpracovala samostatně a použila jen ty zdroje (literatura, prameny, authority), které uvádím v oddílu Literatura jako součást této práce.

V Brně 20. března 2009

.....

Mgr.et Bc. Lenka Minaříková

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce panu Mgr. Františku Sýkorovi za jeho důvěru a vlídné porozumění, odborné rady a pokyny ke zlepšení formy i obsahu práce. .

Zvláštní poděkování patří paní Evě Lioliu, předsedkyni instituce s názvem Lyceum Řekyň v ČR a všem, kdo se účastnili původního průzkumu, aby přispěli k novým poznatkům o městě, které je naším společným domovem. Zkušenosti respondentů ze zahraničí byly vítanými podněty k zamyšlení. Konzultantem mých teorií plných energie byl Ing. Jan Vacík. A Ing. Tomáš Zavadil dokázal k životu vzkřísit k smrti znavený počítač tak, aby znovu zhmotnil zmizelá data, která uspořádal v přehledné a úhledné útvary – tabulky a grafy.

Nejenom za pečlivou jazykovou korekturu textu vděčím své milé mamince - PhDr. Aleně Šimkové, CSc. Za příjemnou spolupráci patří díky vždy usměvavé a čínorodé Mgr. Olze Kšicové, ředitelce ZŠ Horníkova v Brně.

Vážím si stálé a silné podpory ze strany svých blízkých, přátel, nepřátel i kolegů v práci, jejich poradního hlasu v případě mých nesčetných pochybností.

Velmi ocením komentáře čtenářů a upozornění na případné chyby, kterých jsem se, zajisté nerada, dopustila.

Mgr.et Bc. Lenka Minaříková

OBSAH

Úvod	2
1. Komunikace, sociální komunikace, její funkce a význam	9
1.1. Sociální komunikace v prostředí města v proměnách času	14
1.2. Komunity a jejich komunikace uvnitř a navenek	23
1.3. Různorodost a proměnlivost jako evoluční výhoda	28
2. Komunikační prostředí současné Evropy	31
2.1. Evropocentrismus a rasismus	36
2.2. Migrační trendy a jejich tendence	38
2.3. Úkoly výchovy a vzdělání dnes, transformace dědictví Řeků	41
3. Obyvatelé a občané města Brna	48
3.1. Komunikace města Brna s jeho obyvateli a občany	51
3.2. Specifické potřeby komunikace u znevýhodněných skupin v Brně	54
3.3. Řecká komunita v Brně a její komunikační toky s městem	57
3.4. Lyceum Řekyň - podpora humanizmu, aktivního přístupu a porozumění	60
4. Hlasy řecké komunity v Brně a v Evropě, zájem o zlepšení komunikace mezi městem a lidmi, kteří je spoluvytvářejí - původní průzkum	62
4.1. Tři případové studie	74
4.2. Výsledná zjištění	85
Závěr	88
Resumé	92
Anotace	93
Klíčová slova	94
Literatura	95
Přílohy	103

Úvod

*mezi tím,
co si myslím,
co chci říci,
co myslím, že bych chtěl říci,
co říkám,
co máte chuť slyšet,
co myslíte, že slyšíte,
co slyšíte,
čemu máte chuť rozumět,
čemu rozumíte,
je deset možností,
že nastanou komunikační potíže,
ale stejně to zkusme ...*

Denis Plan

Pokusy komunikovat – více či méně úspěšné – provázejí jednotlivce, lidská společenství a lidský rod od jejich zrodu po celou dobu existence. Život každého z nás je komunikací – cestou, po které kráčíme od začátku až do konce, v rámci níž jsme součástí vztahů, sdílíme určitý časoprostor a ještě před samotným narozením - přijímáme a vysíláme signály. S civilizačním pokrokem se jak komunikace ve smyslu materiálním a technickém, tak i komunikace sociální, proměnily ve všech směrech a jak naznačuje výše uvedený citát, jen skutečný optimista si může zvolit toto téma pro svou diplomovou práci.

Pro ohraničení a konkretizaci rozsáhlého tématu za účelem vyhotovení diplomové práce jsem se zcela logicky zaměřila na sociální prostředí, které důvěrně znám, průběžně jej vnímám a sleduji - město Brno. Zde je můj domov a jeho poznávání jsem se již věnovala svou bakalářskou prací. Pro mé rozhodnutí soustředit pozornost na to, jak se realizuje komunikace města Brna právě s místní řeckou komunitou mělo zvláštní význam mé putování za oceán tak, jak je popisuji v případové studii s názvem Transformace na cestách. Prostředí města Brna je prostor, ve kterém bydlím, pracuji, miluji a nenávidím, studuji, bavím se, trávím většinu svého volného času, mám je ráda, záleží mi na něm, tady je mé zázemí pro city, vztahy, je mým bytostným komunikačním médiem a duševním přístavem.

Začala jsem si klást otázky: Jak vnímají příslušníci řecké komunity v Brně naše město? - Jak se zapojují do komunikace s ním? - Dá se zlepšit vzájemná informovanost,

porozumění? - Jak prospět vztahům mezi městem a řeckou minoritou v něm? - Jsou tu v současnosti Brňané řecké národnosti šťastni? - Cítí se být obyvateli, nebo občany? – S čím tyto pocity mohou souviset?

Cíl diplomové práce a průzkumového šetření jsem si stanovila následovně:

Komunikací s příslušníky řecké komunity v Brně bude rozkryto, kdo jsou tyto lidé, kteří tu s námi žijí. Bude zodpovězeno, zda se zde cítí být více občany, nebo obyvateli. Otázky kladené osobně v rozhovorech a zprostředkovaně v rámci dotazníku budou mířit ke zjištění vlivů, které s těmito pocity souvisejí. Z realizované sociální komunikace vyplyne, jaká je emoční vazba Brňanů řecké národnosti k různým lokalitám a zda jsou v našem městě v současnosti šťastni. Průzkumné bádání ukáže některé nové možnosti pro další rozvoj vztahu mezi městem a řeckou komunitou; ověří, kterou formu je vhodné zvolit, aby výsledky komunikace byly kvalitní i dostatečně početné.

Informace pro tuto diplomovou práci jsem načerpala kontakty s představiteli řecké komunity v Brně. Svoji původní představu o realizaci série rozhovorů jsem sice nejprve nahradila prací s dotazníkem, abych se k ní znovu pokorně vrátila. Do dotazníku byla zakomponovaná otázka, kde se ptám na další zájem respondenta spolupracovat v případě pokračování výzkumu. Proces konstrukce a distribucí dotazníku probíhal současně se studiem vybrané literatury i materiálů na internetu. Zpracováním informací ze všech zdrojů, nejen vyhodnocením odpovědí z dotazníků, ale zejména rozhovory, se mi podařilo shromáždit data proto, aby se pracovní hypotézy, vytvořené na začátku bádání, daly konfrontovat s výsledky průzkumu. Hlavní metody mé práce tvořila kombinace kvalitativního a kvantitativního výzkumu, nejen obsahová analýza poznatků získaných z původního průzkumu a pramenů, které uvádím v závěru diplomové práce.

První kapitola dokumentuje můj trvalý zájem o komunikaci, bez které by člověk nebyl člověkem. Zdůrazňuji nutnost komplexního pohledu na tento fenomén – proces, produkt a realizační prostředek vývoje. Zahajuji výklad terminologickým vymezením tohoto mnohoznačného slova latinského původu, které se v běžné řeči používá, často nadužívá, s vysokou frekvencí. Sociální komunikaci charakterizují s pomocí citací významných autorů a ukazují na její spojitost s mezilidskými vztahy, v oblasti intelektuální, emocionální, duchovní a formou činů.

Specifika sociální komunikace ve městech dokumentují v proměnách času, naznačují charakteristické užívání dobových technických prostředků, které napomáhaly šíření srozumitelných signálů a efektivně koordinovaly společné aktivity obyvatel města. Historické prameny obsahují záznamy sociální komunikace představitelů města směrem k jednotlivcům, tak ke skupinám, resp. ke komunitám. Uvedení vybraných znaků u jednotlivých typů komunit a komunitní komunikace následují. Uspokojování potřeb jedince a komunity, které jsou výrazně a zřetelně formulovány navenek (externalizace), je předpoklad úspěšné identifikace s konkrétním městským prostředím.

Ekologické chápání světa je přístup, který ukazuje na spojení mikroorganismů a makrostruktur v jediný ekosystém, dovoluje srovnání života ve společnosti s přírodou: obyvatel města je jako strom; když mu scházejí pevné kořeny, organismus chřadne, jeho pouta k životu slábnou. Člověk sám, nebo celá komunita se v případě nepříznivých podmínek buď nevědomě, nebo s patřičným rozmyslem přemísťují jinam. Adaptační procesy vrůstání do městského organismu při zachování svébytných rysů jedinců a komunit jsou dlouhodobou záležitostí a je třeba mít neustále na paměti, že diverzita populace a velká dynamičnost společenských procesů ve skladbě obyvatel města jsou sice jednoznačnou evoluční výhodou, nemusejí a nejsou vždy a všude vnímány pouze pozitivně. Je proto žádoucí zodpovědně připravovat optimální podmínky pro zdravou multikulturní komunikaci našich měst uvnitř i navenek. Toho lze dosáhnout jen systematicky vedenou multikulturní komunitní výchovou - nedirektivně, neformálně, kontinuálně a tak, aby dokázala zasáhnout všechny věkové kategorie a celou společnost bez výjimky.

Ve druhé kapitole se věnuji současné Evropě, zejména Evropské unii, které Česká republika právě předsedá a my jsme tak – alespoň morálně – ještě více odpovědní za vše, co se děje nejenom na tomto nejmenším z kontinentů. Tato odpovědnost se ale musí týkat všech geografických poloh planety, a nikoliv jen zvolených E-oblastí.

Evropanství jako hodnota, charakteristická kvalita, by nemělo být chápáno pouze v souvislosti s identifikací místem narození, ale zejména s nalezením vlastní identity, emocionální a seberealizační náplní, kulturními a duchovními hodnotami. Toto vše úzce souvisí se zvládnutím sociální komunikace, které se učíme v rodině,

v komunitách, institucích lokálního charakteru, velmi často v městském prostředí. Později je člověk schopen zvládnout integraci svého lidství vypěstovaného na poli evropské kultury v měřítku celospolečenském, národním až nadnárodním, má příležitost stát se světoobčanem. Interpersonální komunikace ve vztazích, v rodině a s nejbližšími sousedy – to je nenahraditelný základ pro všechny pozdější vazby a další formy sociální komunikace.

Připomínám mnohdy nenápadný a často podceňovaný evropocentrický pohled na svět – jde o deformující optiku a komplikovanou komunikační bariéru. Tyto pak brání skutečnému poznání a porozumění sobě a prostředí od lokálního až po globální. Nebezpečí rasizmu a nacionalizmu ve spojení s násilnými projevy vůči společenským minoritám je třeba rozhodně čelit, soustavně nahlas komunikovat a důsledně v praxi prosazovat rovné příležitosti pro všechny. Zamyšlení nad aktuálními úkoly výchovy a vzdělání v současném školství a mimo školu doprovází popis prostředí, ve kterém je připravován projekt transformace dědictví Řeků. Ten spočívá v otevřené komunikaci a komunitní péči o obecné, společné záležitosti; jeho realizaci chystá vedení ZŠ Horníkova v Brně.

Třetí kapitola se vyslovuje k termínům obyvatel a občan města. Oba sice spojuje určité místo, navzájem se liší mírou ztotožnění, stupněm aktivity a spoluodpovědností i hloubkou emocí. Pro občana je charakteristický pocit sounáležitosti s městem, partnerský vztah a otevřená komunikace s plným vědomím toho, co tvoří soubor mých práv i povinností vůči městu, ve kterém, pro které, a se kterým člověk žije.

Zvykli jsme si opakovat, že každý člověk je jedinečná bytost, často se však dopouštíme zjednodušení, zobecňování a ve snaze usnadnit si život se pak neřídíme ani rozumem, ani citem; pro své jednání si volíme bezduchá stereotypní schémata a cituprázdná komunikační klišé bez ohledu na specifické potřeby našich komunikačních partnerů, ať už jednotlivců, skupin, či celých komunit. Do řešení problematiky znevýhodněných skupin je přitom nutné zapojit jak státní organizace, tak i neziskový sektor. Projekty na podporu znevýhodněných mohou uspět pouze tehdy, budou-li

komplexní, dostatečně kreativní a přitažlivé. Tradice Jana Ámose Komenského nás všechny pro hledání cesty z labyrintu aktuálních problémů inspiruje a zavazuje současně.

Dále stručně informuji o vzniku řecké komunity v Brně, jejíž tradice je zde nyní již více než šedesátiletá. Zaměřím se na její komunikační toky s městem Brnem a dalšími organizacemi. Představím aktivity občanského sdružení s názvem Lyceum Řekyň v ČR, jehož vznik v Brně se datuje rokem 2000. Tato organizace navazuje na tradici athénské sdružení, které vzniklo v roce 1911, aby pomohlo zachovat a rozvíjet řecké kulturní dědictví, humanismus a mezilidské porozumění. Práce členů a členek Lycea je strukturována tématicky, největší pozornost se v něm věnuje ženám a dětem. Brněnská pobočka této mezinárodní organizace patří k nejmladším a mezi osm evropských z šestnácti zahraničních, celkový počet těchto organizací činí šedesátšest.

V kapitole číslo čtyři definuji hypotézu původního průzkumného šetření obyvatel řecké národnosti žijících v prostředí města Brna, konkrétně:

1. Průzkumem bude zjištěno, zda budou v sociální komunikaci vystupovat aktivněji ženy, než muži; předpokládá se častější zapojení osob s vyšším, respektive vysokoškolským, vzděláním.
2. Výsledky průzkumu ukáží, jaká je emoční vazba příslušníků řecké komunity v Brně k městu Brnu v porovnání s vazbou k Evropské unii. Respondenti projeví své sympatie a antipatie k České republice, Řecku a k nadnárodnímu celku Evropské unie.
3. Většina respondentů průzkumu v městě Brně se bude cítit občany města Brna, nejenom jeho obyvateli. Data respondentů mohou naznačit, zda je tento pocit budován více délkou pobytu v místě, nebo zapojením do prostředí - aktivní komunikací a spoluvytvářením společného prostoru pro život.

4. Průzkum ukáže možnosti, kterými lze komunikovat a prohloubit naše vzájemné porozumění. Předpokládá se větší úspěšnost získávání informací rozhovorem a komunikací tváří v tvář, než nepřímou komunikací zprostředkovanou internetem a písemnou formou v podobě dotazníku.

Ke srovnání některých dat bylo možno využít nepříliš rozsáhlých informací respondentů z Evropy, konkrétně několika příslušníků největší řecké komunity ve Velké Británii, žijících v Londýně. Průzkumné šetření v městě Brně se opíralo o kvantitativní a kvalitativní metody zjišťování informací. Naměřená, respektive nejen měřením vysledovaná, fakta a charakteristiky respondentů předkládám formou slovního popisu, kde je možné, i graficky. Pro lepší názornost jsou vybrané výsledky zachyceny pomocí tabulek a grafů jako přímá součást diplomové práce v rámci této čtvrté kapitoly.

Metody a techniky použité v procesu průzkumu i při finálním zpracování diplomové práce vycházejí z mé původní kvalifikace – vědomostí z historie a výuky cizích jazyků a jsou obohaceny o příspěvky všech vyučujících naší Alma mater - Institutu mezioborových studií, a také o jimi doporučená díla metodického charakteru.

Strukturovaný dotazník ve dvou jazykových verzích – česky a anglicky – sice nabídl dostatečný prostor respondentům pro jejich sdělení, ale autorka diplomové práce ve vybraných případech využila další formy zkoumání a komunikace – interview, rozhovor a zpověď k prověření platnosti hypotéz a plnému porozumění osobě respondenta – konkrétního člověka. Případové studie mají podobu ilustrativních příběhů úzce spjatých s procesem hledání a s potřebou komunikace ve všech životních situacích. Dotazník v anglickém jazyce byl vytvořen jednak pro respondenty v zahraničí, ale i jako podpůrná verze českého dotazníku v případě, že by brněnští respondenti z řad řecké minority preferovali komunikaci v angličtině.

Závěrem diplomové práce se vyslovuji k procesu hledání pravdy na cestě životem. Ozřejmím svůj vztah k nutnosti rozlišování mezi kvalitou a kvantitou, hodnotou a cenou. Komentuji možnosti praktického využití výsledků bádání a své budoucí plány.

Kriticky hodnotím výsledky své práce i možná zkreslení. Vzhledem k tomu, že nové poznatky zahrnují neoddělitelně složku emocionální a racionální, je riziko subjektivní chyby velmi vysoké. Jistá východiska se nabízejí prostým přijetím konkrétních chyb - jako poznání svého druhu, nebo kreativně, cestou moudrosti v budoucím partnerství vědy a víry s rozvojem osobnosti, která je schopna vnímat realitu a komunikovat s ní srdcem, rozumem i duchem.

Tato diplomová práce je realizací mého rozhodnutí přispět k poznání současných obyvatel města Brna, uskutečněním původního průzkumu o vazbách Brňanů řecké národnosti k sociálnímu prostředí, které je obklopuje a jež spoluvytvářejí. Cílem práce je dosáhnout nových poznatků, pochopit fakta nejenom v jednotlivostech, ale v celku. Komplexní pohled je příležitostí pro rozvoj duše, myšlenkového a citového bohatství člověka, který si plně zaslouží označení **Homo sapiens sapiens brunensis** – člověk skutečně lidský, humánní, v Brně zakořeněný. **Jen těm, kdo hledají a nalézají vlastní kořeny, skutečnou identitu, mohou narůst křídla a nepotká je přítom Ikarův pád.**

1. Komunikace, sociální komunikace, její funkce a význam

Cogito ergo sum.

René Descartes

Francouzský přírodovědec, matematik a filozof sedmnáctého století definoval svoji vlastní existenci produkcí myšlenek. Zatímco většina kognitivních procesů u lidí probíhá skrytě, tento výrok se zapsal do dějin. Proč ? – Protože byl komunikován, jeho autor si jej nenechal jen pro sebe, ale sdílel ho. Je možné, že autor tuto myšlenku formuloval nejprve pro sebe, vyslovil ji potichu a ve své mateřštině, později však nejenom nahlas. Jisté a právě tak významné je to, že pro široký okruh vzdělanců své doby tuto ideu zachytil latinsky v písemné podobě. Zachovala se tím podnes pro naši inspiraci.

Sdílení a dorozumívání je podstatou procesu, jehož označení pochází z latinského *communicare* (dělit se společně) a *communis* (spojující navzájem). Komunikace je slovo mnohovýznamové. Jeho obsah není vyčerpán tím, že by označoval pouze dorozumívání druhové, komunikací není myšlena pouze lidská řeč a písmo. Tento výraz se obecně chápe jako pojmenování veškerých spojení **v oblasti dopravy** pozemní (cesta, chodník, stezka, silnice, dálnice, magistrála, křižovatka, most, aj.) a vodní (potok, řeka, moře, oceán) a té, která je organizována specifickými prostředky. Mezi nimi například železnice, potrubí, kabelové systémy, letadla, vznášedla, atd. Aktuálně – počátek roku 2009 - se velmi populární stalo netradiční využití řeky Hudson pro nouzové přistání Airbusu 320. Takto kuriózně kombinovaná komunikace nemohla uniknout pozornosti v místě, kde se udála, a sdělovacími prostředky byla šířena dál.

Tím, že se kterýkoliv druh zboží transformoval do podoby informace, pracně kácené průseky lesními hvozdy – spojnice míst se odlehčily a komunikaci doplnily o další rozměr, význam **v oblasti spojů**. Komunikací lze označit veškeré signalizační

systemy „od tamtamu po internet“ – tento název jsem si vypůjčila z velmi úspěšné expozice komunikačních technik a technologií v Technickém muzeu v Brně.

Pro všechny oblasti, ve kterých se používá slova komunikace, je typická společná charakteristika, a tou je pohyb. Dynamika se týká nejen změny místa (přemísťování v čase a v prostoru), ale také zdokonalování a rozšiřování (vývoj, proměna kvality a kvantity). Pohyb je jednoznačně nejvýznamnějším atributem a způsobem existence hmoty. Dynamický pohyb se týká jak procesů v přírodě, tak také společenských.

Popis již zmíněné pozoruhodné události, kdy se dopravní letadlo (komunikační prostředek) s více než stovkou pasažérů (zajisté nejenom racionálně, ale i silně emocionálně komunikujících navzájem) a posádkou (ve spojení s řídicí věží na letišti města New York v USA) znenadání ocitlo na hladině říční komunikace poté, co došlo k incidentu s ptáky (příklad neúspěšné konfliktní komunikace mezidruhové), souběžně s prací záznamového zařízení, tzv. černé skříňky, která pečlivě dokumentovala veškeré dění na palubě, v kombinaci s obrazovým materiálem z bezpečnostní kamery v místě přistání a s výpověďmi očitých svědků zachycenými pro tisk, rozhlas, televizi a internet (prostředky masové komunikace), společně s ohlasy čtenářů a diváků, kteří se o tom následně dozvěděli, velmi silně dokládá potřebu zavedení **termínů**, se kterými bude nadále operováno.

Prvním z nich je termín **sociální komunikace**. Význam sociální komunikace spočívá v tom, že je - slovy Jiřího Cejпка - „podmínkou a předpokladem existence jakéhokoliv lidského společenství“ (1998. s. 47). Je jisté, že bez tohoto procesu by byl rozvoj jedince v procesu ontogeneze i pokrok lidstva nepřestavitelný. Václav Lamser přitom poukazuje na to, že komunikaci lze vnímat nejen jako proces, ale i jako jev, resp. „komunikační akt“ – „relativně uzavřený celek definovaný situací, obsahem, časem“ Vzájemnou odlišnost procesu a jevu vidí ve „větší složitosti všech zúčastněných prvků a delším trváním“ (1989, s. 10).

Cejpek se domnívá, že: „sociální komunikace by se neměla redukovat, jak se to často děje, jen na komunikaci mezi lidmi“. V jeho pojetí je sociální komunikací vše, čím lidé mění sebe sama a své prostředí – chrání, nebo ohrožují přírodu, dotvářejí, či destruuji svět. Cejpek do sociální komunikace včleňuje rovněž komunikaci lidí s bohy, respektive také lidskou bezbožnost.

Pro Janouška (1984. s. 22) je sociální komunikace v rámci sociálního styku „základním sociálně psychologickým procesem společné činnosti, vzájemného působení i vztahů mezi lidmi“. Základní funkcí sociální komunikace je podle Janouška „sepětí mezi činností, vzájemným působením a vztahy“ (1984. s. 212). Komunikace ovlivňuje psychiku každého individua, strukturu kteréhokoliv společenství, informovanost, produktivitu, kreativitu a organizaci života jak u jedince, tak u lidstva jako celku.

Mareš a Křivohlavý upozorňují na složitost sociální komunikace, která probíhá na několika úrovních – v dimenzi makroúrovně (1995, s. 24), která plně koresponduje s globálním pojetím sociální komunikace tak, jak ji chápe Cejpek, a na mikroúrovni (ibid. s. 24) ve smyslu Lamserova komunikačního aktu.

Sociální komunikace je současně jevem i procesem. Jde o fenomén, komplexní, vysoce funkční a významnou aktivitu lidí v rámci lidského společenství, která je nedílnou součástí procesu **socializace**, celoživotního postupného vrůstání do konkrétní společnosti, jde o transformaci (přiblížení a odlišení) intimního, privátní sféry jedince do takové podoby, aby byl schopen života ve vztazích a v komunikaci se širší společností. Dana Knotová na toto téma v článku sborníku Osobnost člověka a jeho socializace v evropské společnosti poznamenala: „lidská identita nemá jen rozměr osobní, není vztahena jen k lidskému jedinci, ale týká se také různých sociálních uskupení.“ (2005, s.339)

K identitě, totožnosti a identifikaci, ztotožnění se jedince se úzce váže skutečnost, že sociální komunikace je strukturována ve **složkách**, kterými jsou **sociální percepce** (vnímání, poznávání) a **interakce** (styk, kontakt, působení a ovlivňování) činitelů tohoto procesu. Komunikací dochází nejenom k výměně informací, ale zejména jejich významů, zapojení komunikačních prostředků a odrazu reality, která aktéry sociální komunikace obklopuje. Jako součást specifického zrcadlení okolní reality v nás lze chápat manifestaci **sebepojetí** (obraz sebe sama) a **tebe-pojetí** (odraz osobnosti komunikačního partnera), jež jsou zakódovány v každém sdělení, dokonce v mlčení. (volně podle Křivohlavý 1986, s. 98 - 102)

Jaro Křivohlavý (1986, s. 138 - 143) klade důraz na aktivitu všech účastníků procesu sociální komunikace, tedy jak osoby vysílající, tak i příjemce komuniké a potřebu přirozeného střídání těchto rolí k upřesňování sdělení a obdržení zpětné vazby. Tento autor nezjednodušuje sdělování jen na dění v oblasti intelektu, ale poukazuje na významnou účast emocí. Pro kvalitu sociální komunikace je nutností vzájemný respekt a důvěra: „sociální komunikace dává možnost nejen sdělování zpráv, ale i vzájemného sblížení, či naopak odcizování, růstu intimity i sociální distance.“ (tamtéž, s. 146)

Podle charakteru sociálního kontaktu, styku, rozlišujeme **typ přímé, bezprostřední, primární, a nepřímé, zprostředkované, sekundární** sociální komunikace. Lamser se v knize Komunikace a společnost vyslovuje takto: „kontakty 'tváří v tvář' čili přímé, také zvané primární, mají různou míru distance podle zapojení jednotlivých smyslů“ (1969, s. 20), dodává ještě: „pojem společenská distance se nekryje zcela s pojmem vzdálenosti prostorové“ (ibid., s. 20). Jak dobře víme, při vzdálenosti za hranicemi slyšitelnosti a viditelnosti člověk odedávna využívá pomůcek, které mu zvuk, obraz, nebo obojí, dokáží zprostředkovat.

Sociální komunikace **interpersonální, mezosobní**, nastává vzájemným setkáváním člověka s člověkem nadohled a nadoslech, je založena na přímých stycích, kontaktech. Jinou – historicky mladší - formou sociální komunikace je komunikace **masová, hromadná**, o které bude pojednáno podrobněji v podkapitole 1.1 v úzkém

spojení s prostředím, v rámci kterého sociální komunikace funguje. Sociální komunikace **skupinová** jako výsledek součinnosti a společné komunikace lidských bytostí ve skupinách, v komunitách, je charakterizována v podkapitole 1.2.

Nejvýznamnější formou interpersonální komunikace je rozhovor, v řečtině označovaný jako dialog, který na rozdíl od monologu – sdělení, které vychází z jednoho lidského zdroje - vyžaduje účast více než jednoho, tj. minimálně dvou názorů, úvah, osob, zdrojů. Je to právě rozhovor, který zapojuje lidi do vztahů, a prostřednictvím vztahů jim dává možnost poznat já, ty, život, poskytuje jim příležitost svými činy měnit sebe a svět, včetně sociální komunikace jako takové.

Křivohlavý se velmi přimlouvá za co možná nejčastější vedení přátelských rozhovorů a maximálně kooperativní jednání – „dobré vztahy mezi lidmi se neobejdou bez projevů spolupráce“ (1986, s. 207) Oceňuji sílu obraznosti, se kterou autor líčí důležitost používat nejen uši ke slyšení, ale také oči k vidění a zejména - snažit se naslouchat srdcem pro plné porozumění a pochopení. **I já si velmi přeji mít takto vybavené partnery pro všechna svá sdělení!**

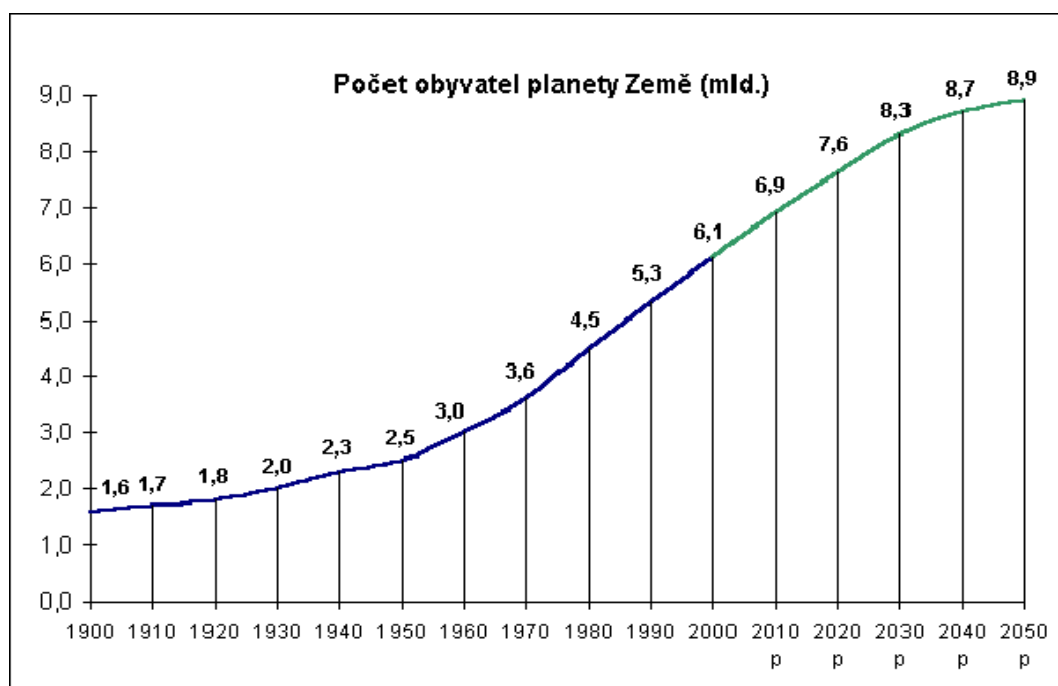
1.1. Sociální komunikace v prostředí města v proměnách času

Bůh stvořil krajinu, člověk město.

William Cowper

Právě tak jako se člověk rodí ze vztahu dvou lidí do dalších vztahů, které následně spoluutváří, tak se ze vztahu lidí k určitému místu rodí lidská sídla, včetně měst. Aktuálně je planeta Země osídlena - podle počítačla umístěného na internetové stránce www.euroekonom.cz/planeta/o-planeta.html – více než šesti miliardami sedmi sty miliony lidskými bytostmi. V rytmu podobném tlukotu splašeného lidského srdce naskakují na displeji stále vyšší hodnoty, označující vznik nových a nových životů. Predikce vývoje počtu obyvatel na světě odhaduje, že v roce 2050 bude pozemšťanů téměř devět miliard – viz grafické zobrazení pocházející ze stejného zdroje níže:

Na světě je právě: **6 782 386 014** lidí. (k 20. březnu 2009)

Vývoj počtu obyvatel planety Země, zdroj: CIA

Legenda: p označuje předpokládané, odhadované počty lidí na světě

Autor knihy Megatrendy - John Naisbitt, - v 80. letech proslul svou předpovědí pádu komunistických režimů. K nejvýznamnějším charakteristikám konce 20. století zařadil kromě jiného fakt, že stále narůstá počet lidí, kteří trvale osídlují města. Tento trend má svou dynamiku, Naisbitt situaci měst diferencuje takto: „V rozvojových krajinách se města rozrůstají do rozmerov, aké ešte nezažili ľudské dejiny. Na Severe se ľudia sťahujú z miest; na Juhu sa sťahujú do miest.“ (1992, s. 260). Dříve než se pokusíme rozhodnout, zda je Brno městem Severu, či Jihu ve smyslu působení procesu globalizace, je třeba osvětlit termín **město**.

Co je a co není město ? - město (latinsky urbis, anglicky town nebo city) označuje místo, které je důležité svým významem, větší než jiné sídelní jednotky, jako jsou obec, vesnice, osada, atd. Město je místem, které je obydlené lidmi, zabydlené jejich stavbami a byl mu udělen status města. Česká republika uvádí k datu podle informací Českého statistického ústavu výskyt celkem 526 měst na svém území. Z tohoto počtu má 23 měst postavení statutárního města. Město Brno patří mezi ně. Česká republika upravila problematiku měst a obcí **zákonem 128/2000 Sb. o obecním zřízení a zákonem 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze**.

Městem rozumíme útvar, který lze geograficky zaměřit, jenž se vyznačuje relativní velikostí, zástavbou, vysokou hustotou osídlení a typickou strukturou obyvatel, kteří se nevěnují zemědělství, ale pracují převážně v oblasti obchodu, průmyslu a ve službách. Město plní řadu funkcí: je především informačním zdrojem, uskutečňuje správu nad určitým teritoriem a je centrem politiky, obchodu, vzdělávacích aktivit a kultury pro své obyvatele i okolí. V každé z vyjmenovaných funkcí města je obsažena potřeba komunikace lidí uvnitř města i navenek.

Blahoslav Kraus v knize Základy sociální pedagogiky (2008), v kapitole 4 věnované **prostředí** správně uvádí, že člověk nemůže žít mimo prostředí, tj. nelze žít vně časoprostoru, nejde žít o samotě a ani bez konkrétních kulis. Prostředí je vždy kombinací faktorů přírodních a společenských. Autor konstatuje, že „obě součásti životního prostředí ...“ pokračuje: „nepředstavují něco neměnného. Podléhají změnám

pod vlivem činnosti lidí. Tyto složité podmínky vývoje tvoří podstatu funkcionálního sepětí člověka a prostředí. Nejobecněji můžeme říci, že člověk není mechanickým produktem prostředí.“ (2008, s. 67) Lidská aktivita - konkrétně existující rozhodnutí o místě k životu, následná tvorba umělého prostředí společně se schopností již zhotovené neustále měnit a transformovat tak, že se jedná o nová a originální řešení - je rozhodně stejně obdivuhodná jako síly Přírody či záměry Stvořitele.

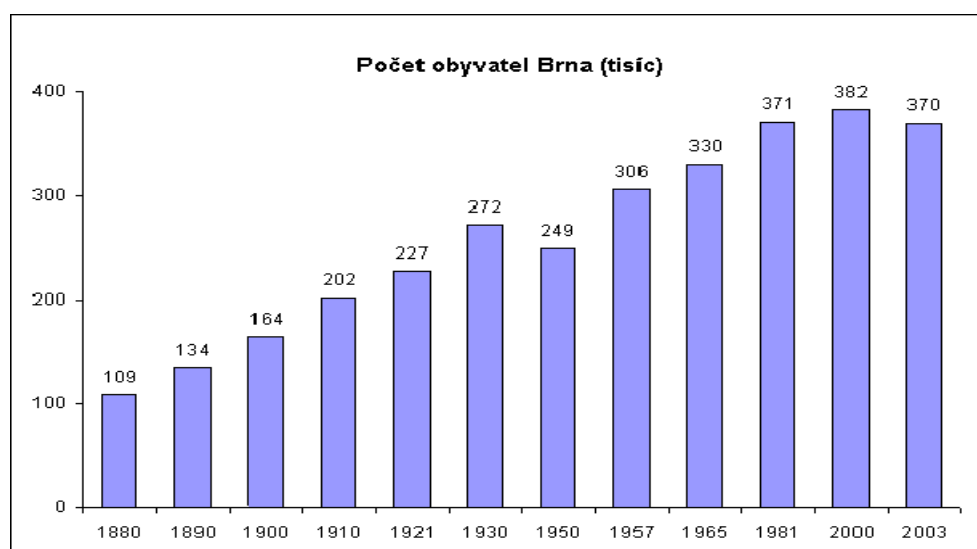
O členění prostředí se vyjadřuje Kraus – v Evropě uznávaný jako český guru předmětu sociální pedagogika – takto: „strukturu životního prostředí lze přiblížit jako propojení určitých sfér vztahů“ (2008, s. 67) Prostředí je dějištěm pro interakci člověka s přírodou a **kulturou** (materiálním i nemateriálním světem vytvořeným lidmi), prostředí slouží interakci lidí navzájem mezi sebou. Krausovo rozlišení prostředí podle velikosti prostoru na mikroprostředí – až makroprostředí je velmi blízké tříděné sociální komunikace do úrovně tak, jak je načrtli Mareš a Křivohlavý (viz výše).

Kraus upozorňuje, že všechna prostředí jsou v současnosti bez výjimky zasažena **globalizací** a lze proto nově klasifikovat „prostředí globální (celosvětové)“ (2008, s. 70). Tendence k propustnosti napříč prostředím u specifických jevů se v historii lidstva projevovala již dříve, ovšem mnohem nenápadněji. V případě Velké francouzské revoluce se jednoznačný strach a obavy vládců Evropy z možného dalšího rozšíření destruktivní energie nedaly skrýt. Snaha násilím umlčet veškerou komunikaci na určité téma, tabuizace a cenzura patří v Evropě dnešní doby, díky převratnému vývoji komunikačních technologií a demokratizaci společnosti, mezi jevy krajně nežádoucí, negativní, ne vždy však neznámé.

Přijměme tedy fakt, že také města jsou ovlivněna celosvětovými souvislostmi a všimněme si, jak Kraus v rámci popisu lokálního prostředí města líčí svébytný městský životní styl. Mimo jiné jej charakterizuje tím, že je silně proměnlivé, a tím náročnější na adaptaci, tj. přizpůsobení se; dále skutečnost, že jedinec je v něm často anonymní, ubývá mu meziosobních vazeb, jsou účelovější, obecně ubývá autorit. (ibid, volně s. 95 – 96)

Kvantitativní nárůst komunikace a fyzických kontaktů ve městech vede nikoliv k jejich kvalitě, ale spíše k většímu prožívání stresu a k častějšímu výskytu sociálně patologických jevů, než je tomu v prostředí venkovském. V tomto směru je nutné zmínit specifický typ městského prostředí, kterým je sídliště, slovy Krause „osobitý komplex vztahů“ a „bydliště bez tradic“ (2008, s. 97)

Souvislost komunikace a prostředí je patrná i laikovi – v obou případech se vytvářejí a přetvářejí činnosti lidí ve vztazích, odpovídají jejich měnícím se potřebám, hodnotám, tradicím. Potřebou, která nejvýznamněji proměňuje tvář města, je počet jeho obyvatel. V městě Brně k 1.1. 2008 žije podle údajů Českého statistického úřadu 368 533 obyvatel. Jak se proměňoval počet obyvatel v tomto místě v proudu času? Podle archeologických výzkumů je jisté, že nejstarší městské osídlení vzniklo v té části, která je nyní známá jako Staré Brno před více než tisícem let. Historické prameny nezmiňují počet obyvatel města Brna exaktně, ale odhaduje se, že před rokem 1400 zde žilo méně než jeden tisíc osob. Nepřesné jsou odhady ve vztahu ke Švédý obléhanému městu kolem poloviny 17. století – můžeme se domnívat, že počet obyvatel v Brně mohl kolísat mezi čtyřmi až pěti tisíci osobami. Ve spojení s událostmi třicetileté války proslula statečná defenzíva Brňanů proti mnohonásobné přesile a kruté zkušenosti po ukončení války přetvořily město do podoby nedobytné barokní pevnosti. Důvěryhodnější informace o tom, jak v městě Brně narůstal počtu obyvatel máme teprve v polovině 19. století – viz níže.

Počet obyvatel města Brno, zdroj: Český statistický úřad

V křivce grafu z internetu na stránce euroekonom.cz/grafy/brno pozorujeme strmý vzrůst množství lidí v Brně do roku 1930 ve skocích – navýšením o nejméně 20 tisíc v každém desetiletí – který byl spojen s pracovními příležitostmi, rozmachem textilního průmyslu a později s rozvojem strojírenství a obchodu. Úbytek obyvatelstva po 2. světové válce byl silně poznamenán fyzickou likvidací jak obyvatel židovského a rómského původu, tak i poválečným odsunem Němců.

Velký počet obyvatel vytvářel v prostředí města potřebu novým a efektivnějším způsobem informovat a organizovat lidi v něm přítomné – v akutním případě k obraně, jindy v míru k součinnosti méně naléhavé, a přece významné, jakou je obchodování. Specifickými komunikačními prostory se staly ve všední dny ulice, ve významných dnech tržiště a o svátcích shromáždění, bohoslužby. Dodneska zachované názvy brněnských ulic věrně dokladují, kdo a kde sídlil – např. Zámečnická, Kobližná, Pekařská, Hrnčířská, Soukenická, Jircháře, Rybářská, atp. Vzdálenost takto soustředěné té které profese od středu města napovídá, jaký byl její tehdejší status, význam. Jméno mnicha, který působil ve městě v polovině 15. století po skončení husitských válek, nadaného velkou výřečností, v doprovodu překladatele do němčiny, přetrvalo v názvu kazatelny Kapistránka, kterou najdete ve zdech Petrova, chrámu Petra a Pavla.

První historickou, tedy písmem zaznamenanou, informací o existenci města Brna, se od hlavní formy sociální komunikace, kterou je **verbální komunikace, lidská řeč, mluva, jazyk**, dostáváme k historicky mladší, zato trvanlivější formě, kterou tvoří **záznamy v písemné podobě, texty**. Okřídlené úsloví v latině 'litera skripta manet', v češtině 'co je psáno, to je dáno' - vyjadřuje smysl a úmysl, záměr zachovat informace pro budoucnost, zabránit jejich zániku. Náročnost pořízení písemného textů (psací materiál a potřeby, písař se znalostí a dovedností psaní) a nákladnost uchovávání se odrážejí tom, že nejstarších památek tohoto druhu komunikace je málo a jsou vzácné.

Nonverbální komunikací u člověka nazýváme vše, čím se dorozumívá se svým okolím s výjimkou více či méně artikulovaných zvuků. Do této oblasti patří gesta, mimika, posturika a jiné výrazové prostředky. Metaforickou zkratkou chápu konkrétní

podobu města jako nonverbální komunikací jeho obyvatel. Kraus v podobném duchu souhlasí s tím, že: „proces komunikace nepochybně souvisí s charakterem sociálního prostředí.“ (2008. s. 122) Nakonečný se v knize Sociální psychologie na toto téma vyjadřuje velmi jednoznačně tvrzením: „funkce dorozumívání je jasná ... komunikace činí lidský a sociální život organizací, má sociální funkci“ (1999, s. 157)

Všem srozumitelný signál, který přetrval věky, je pro každého hlas zvonů. V Brně se k němu navíc pojí legenda o lsti, která zachránila město v čase obležení Švédy. Symbolické je dvojí zvonění poledne na Petrově - v jedenáct (ke zmatení nepřátel) a ve dvanáct hodin.

Jako je každý člověk neopakovatelnou bytostí, která ozvláštňuje svoji komunikaci **prvky metakomunikace, paralingvistikou**, specifickým způsobem dovedou promlouvat města - organizací, architekturou, památkami všeho druhu a především svými obyvateli, jejich životy v činech, písemnostech i lidové slovesnosti.

Komunikace masová, hromadná – v označení Krause – je ta, kdy: „informace jsou při ní šířeny nepřímo a v zásadě jednostranně“, „zasahuje široké vrstvy obyvatelstva“, „provozovateli hromadných sdělovacích prostředků bývají instituce většinou nějakým způsobem spjaté s mocenskými strukturami“, „prvým prostředkem masové komunikace byl **tisk**, který je **médiem vizuálním**“ (2008. volně s. 124 – 125). Začátek tohoto druhu sociální komunikace se v Brně datuje rokem 1486. Po Plzni a Vimperku se Brno stalo třetím tiskařským městem na našem území. Je zajímavé, že Praha jej následovala až o rok později. Knihtiskařské práce se soustředily na latinské knihy. To, že zcela první v Brně vytištěnou knihou byla Agenda Olomucensis, tedy Spisy města Olomouce, je poněkud paradoxní, protože o význam hlavního centra Moravy tato dvě sídla spolu dlouho a urputně soupeřila. Dalšími výrobky brněnské tiskárny byly kalendáře a středověké pedagogické spisy - latinské školní gramatiky, určené klášterním a farním školám.

Technologie tisku se postupně zjednodušovala, výroba tiskovin urychlovala, zatímco se výrobní náklady snižovaly, náklad, ve smyslu počet konkrétních jednotek určité tiskoviny, rostl. Současně s rostoucím počtem obyvatel a jeho potřebou informovanosti se rozvíjely jak aktivity spisovatelů v oblasti literárního umění, popularizace vědy a žurnalistiky jako esence obojího v kombinaci s aktuálním popisem dějů v takové podobě, v jaké je čtenáři chtěli, a dodnes chtějí konzumovat – čerstvé, nové (často vypečené jako houstičky, právě tak drobné, kusé) – noviny, zprávy, nebo trvanlivější (jako pecen chleba, který je kompaktnější, výživnější a tvoří jistý celek) - týdeníky, měsíčníky, občasníky, ročenky, apod. Nejenom slova, ale i obrazy a barvy naplňovaly odedávna tiskoviny, pro zajímavost i již zmiňovaná Agenda Olomucensic obsahovala notové záznamy a byla tištěna dvojbarevně.

Korespondenci, dopisy – ať jako produkt čistě literární (romány v dopisech), nebo coby ryze soukromá výměna informací písmem - je možno chápat jako vyjádření, které má velice blízko k současnému fenoménu komunikace v éteru, jež se děje pomocí textových zpráv, SMS. Jsem velice ráda, že jsem se v rámci studia sociální pedagogiky setkala se základy aplikované psychologie a mohla jsem se věnovat rozborům písma.

Také **hlasová signalizace, telefonování a komunikace telegrafem a faxem** jsou ne nepodstatnou součástí masové komunikace; obrovský význam těchto forem spatřuji v oblasti obchodu a služeb. Lidský hlas, zvláště v poloze zpívané, je někdy natolik imperativním prvkem, který člověka dokáže okamžitě přeladit, buď do polohy „líbí se mi, okouzluje, fascinuje“, nebo „nechci a nebudu to poslouchat, ihned to vypnu!“ Komunikace po drátech, kabelem, potrubím má blízko ke strunám hudebních nástrojů a v případě rozhlasu také k vlnám, které nesou nikoliv psaní v láhvi, ale poselství zvuková. „**Rozhlas jako auditivní médium** se výrazně prosadil od 20. let minulého století“ připomíná profesor Kraus. Oslava 85 let od zahájení vysílání na našem území se v Českém rozhlasu odehrávala na četných setkáních s posluchači v jednotlivých regionech.

Brněnskou redakci rozhlasového vysílání důstojně reprezentoval a mezi posluchači stále patří k velice úspěšným dlouhodobým, již čtrnáct let trvajícím projektům, zaměřeným na poznávání našich národních dějin. Toulky českou minulostí, omen nomen, pohodovým, poklidným, nepřímou vedou posluchače českou historií cestičkou hrdosti na to, že malý národ přežil, byl schopen obrody a vyvinul se k samostatné existenci. Autor pořadu Josef Veselý probouzí v lidech odhodlání zopakovat pozitivní činy v novém kontextu, touhu stát se spoluvůrcem našeho přítomného dění.

Film byl původně výlučně vizuálním médiem, ke kterému se doobjednával živý hudební doprovod. Postupně technologie výroby umožnila synchronní přenos obojího - obrazu i zvuku. Aktuální českou produkci hraných filmů mnohanásobně předčila tvorba animovaná co do množství i kvality. Nebudou to jen minimální náklady na neživé herce, mně se to jeví jako snaha zjednodušit svět, být schopen jej ovládat a zvládat. Animovaná tvorba – aniž bych ji chtěla zlehčovat - se mi zdá být v jistém smyslu návratem ke skalním kresbám.

Opakovaně cituji slova profesora Krause v knize *Základy sociální pedagogiky*: „**televize (audiovizuální médium)**, jejíž rozmach nastal po 2. světové válce, zasáhla v průběhu 2. poloviny minulého století do života lidí nejvíce“ (2008. s. 126). Z vlastní zkušenosti mohu dosvědčit, že nevlastnit televizní přijímač je ten neúčinnější způsob, jak se bránit manipulativním účinkům reklamy, která výrazně zdeformovala funkce tohoto masmédia z informativní, formativní, komunikativní a rekreativní na funkci podpory závislosti diváků v jejich nutkání konzumovat bez toho, aby zapojili vlastní mozek, city a vkus. Mizivý výskyt intelektuálních podnětů a zprostředkování krásy vede k tomu, že zejména některé televizní kanály se staly skutečným smetištěm a stokou, jiné jsou právě tak ploché jako monitory, určené k jejich sledování.

Za jednu z nejvýznamnějších příčin toho, že se „svět stal plochým“ považuje Thomas Friedman **sít' sítí**. zasít'ování planety v rámci internetové komunikace. Právě tak nazval svoji knihu - Svět je plochý. Stručné dějiny jedenadvacátého století. Zdánlivě plochý a rovný svět je obraz, který nás zbavuje tíhy zeměkoule, přidává na lehkosti, přehlednosti, schopnosti řídit běh života.

Jenomže tato plochost světa současně lidstvo jakoby navrácí do časů mytologických, kdy lidé věřili v prosté a jednoduché věci tak, jako jim zřejmě věří ti, kteří si vytvářejí iluze, imaginativní světy a soukromou virtuální realitu s novou cyberidentitou, která je naprosto odlišná od jeho identity skutečné pro veřejnost mimo síť. Neplochý svět podle tohoto autora v kapitole dvanácté zůstává v oblasti duchovní, ať už se řídíme náboženskými pravidly, nebo zásadami ateizmu. Zde jsou ty nejhlubší příkopy, meze, hranice, bariéry a valy, natolik nezdolné snad právě proto, že jsou neviditelné. Jsme to my sami, kdo omezuje svoji svobodu porozumět životu. Plochý svět je podmínkou naplnění potřeby otevřeně komunikovat, ale zdaleka neřeší problémy materiálního a ekonomického charakteru, kvůli kterým se od nepaměti vedou války.

Významné kroky byly v poslední době učiněny k tomu, aby se svobodný, ale tím také ne vždy dostatečně odpovědný fenomén internetu zpřehlednil alespoň pro dětskou populaci, která se vůči němu jeví jako velmi sensitivní a ohrožená. Kroky správným směrem ke kultivaci sítě, respektive k regulaci chování jejích uživatelů, se vedou s pomocí programů Stop stigma, Proti šikaně a Minimalizace šikany. Vždy je nutné zdůraznit, že svoboda každého člověka končí tam, kde začíná svoboda druhých a to, že není správné být lhostejný. Závadné informace, které poškozují práva někoho jiného a diskreditují jeho osobu, je možné i anonymním způsobem ohlásit na Horké lince. Její pracovníci informaci prověří a postarají se o nápravu. Je jisté, že právo je minimem etiky. Vždy je lépe začít v malém měřítku, i pokud jde o velké věci.

1.2. Komunity a jejich komunikace uvnitř a navenek

Liberté, fraternité, égalité! Svoboda, bratrství, rovnost !

heslo francouzské revoluce

Komunita, lidské společenství těch, kteří se k sobě chovají jako rovnocenní partneři, neupírají si svobodu a rovnost, jako nejvýše ceněná práva, je skupinou. Skupinou, nejmenší o velikosti dvou účastníků, takzvanou diádou, probíhá komunikace, která tvoří složitější komunikační síť než je komunikace jedince, rozvíjí jeho schopnosti komunikace v širším prostředí. Užívá se také synonymního výrazu pospolitost, kterou doprovázejí pozitivní charakteristiky, jakými jsou otevřenost, vstřícnost, laskavost. Vývoj komunity vychází z fyzické, a nejenom geografické blízkosti členů skupiny. Takovou moderní virtualita nemůže plně nahradit, třebaže stejně jako komunita preferuje a maximalizuje horizontální komunikaci a nehierarchické uspořádání. Důvod je jasný - chybí jí lidský rozměr.

Společenský charakter života a chování druhu *Homo sapiens sapiens* na planetě Zemi není výjimkou. Je vlastní mnoha organizmům z říše rostlin a zvířat. Právě tak hierarchický charakter postavení člověka ve skupině lidí má svou obdobu u dalších živých tvorů. To, co vyděluje člověka z množiny bytostí, které obývají zeměkouli, je vysoce rozvinutý systém dorozumívání, znakování, komunikace, která se kvalitativně a kvantitativně rozvíjela v procesu záměrného působení člověka na okolní prostředí formou práce i uměleckých aktivit. Každé mocenské uskupení, kterákoliv nejvýše postavená struktura tohoto světa byla a je a ještě dlouho bude třídě odlišenou vrstvou. Politická moc, kterou mají společenské špičky, sympatizuje s hlásáním výše uvedených ušlechtilých humanistických hesel, ale pouze v malém měřítku. Jen tak, aby se jim tyto ideály vyplatily a neohrozily je. V opačném případě se vládnoucí menšina rozhodne právem silnějšího, nebo podle božího přikázání, a rychle zakročí, aby sjednala pořádek. V tomto ohledu se mi jeví komunita ohroženější než jedinec, poutá na sebe mnohem více pozornosti. Studium dějin zjišťujeme, že skutečná rovnost ve společnosti je pouhou iluzí, protože ti, kdo chtějí disponovat právy, velmi často odmítají odpovědnost a plnění povinností, které jsou druhou stranou mince, podílení se na moci.

Prehistorie komunit by mohla sahat až k rozlišení na lovce a sběrače, kdy převažující charakter činnosti ovlivnil jejich komunikaci: stručná a názorná, podobná mapám u osob dynamických, silných, předurčených pro krátkodobý výkon, více mužská v kontrastu s epickou šíří a refrémem vhodným pro dlouhodobou aktivitu, která vyžaduje zapojení koncentrace a trénink paměti, více ženská. Novodobé studie v oblasti lékařství a dietologie se snaží vyjadřovat k tomu, jak silná je pravěká predispozice lovce a sběrače v nás, zakódovaná v krevních skupinách. Jednoznačné je však to, že člověk je tvor všežravý, schopný homicidy i genocidy.

Vysoká kvalita jakékoliv záměrně prováděné činnosti a profesionalita, know-how, byla ve všech časech vážena v životě společenském i profesním. Z mnoha historických příkladů vyberu antický Řím, ve kterém existovala živnostenská sdružení (collegia), která rozvíjela přátelské, kolegiální vztahy členů. Ve středověku se však taková bratrstva transformovala, později už nešlo tolik o seskupení sobě rovných, ale o prostředek, jakým se dalo podílet na moci. Kolegiální skupiny se vůči jiným kolegiálním sdružením bratrsky nechovaly, předháněly se navzájem a soupeřily spolu. Podobná nevraživost je dnes častá mezi fanoušky různých sportovních klubů, asi by nás neměla tolik překvapovat. Pro komunikaci navenek u středověkých živnostenských komunit, čili cechů, sloužil symbol, znak, čili cejch, také znamení, obraz, signum. Od domluveného pojítka, komunikačního prostředku svého druhu, jakým byla například ryba pro rybáře, se odvíjelo opakování tohoto symbolu k rozpoznání členů komunity. Podobně i dnešní skalní příznivce různých hudebních žánrů lze snadno identifikovat podle jejich oblečení už na první pohled.

Členové původních středověkých cechovních pospolitostí si slibovali vzájemnou ochranu, podporu v nouzi a v nemoci, a mimo jiné také důstojný pohřební průvod. Tento křesťanským řádem inspirovaný ráz spolků se později promítl až do ustavení cechovní - živnostenské policie, která bděla nad kvalitou práce, počestným životem členů a monopolem zboží. V nejstarších cechovních statutech se mluví jak o řemesle, tak i o jurisdikci mistrů starších nad bratřími (učedníci a tovaryši). kladl se velký důraz na uspořádání komunity i na zvyšování kvality činnosti.

Vyšší kvalita práce šla ruku v ruce s rostoucí vzdělaností společenství, práce se specializovala a s ní se tříbilo myšlení i jazyk, kterým se komunikovalo. Takže někdy

kolem 15. století už jste ve městě nehledali krejčího schopného ušít cokoli dle přání zákazníka. Univerzální schopnosti jednoho rozvinuli specialisté. Mezi nimi jste pak měli na výběr: kabátníky k ušití kabátů, kytléře pro zhotovení kytlice, tedy haleny, hacníky na výrobu oděvu zvaného staročesky hace, tedy gatě, kalhoty. A ten, kdo neměl na nové ošacení, směřoval k vetešníkově, protože jen on měl dovoleno přešívát ze starého.

Jiným typem komunity, než je komunita profesní, je komunita spirituální. Zážitek sjednocení sobě rovných v řádu, který se vztahuje k dobru a odmítá zlo, by bylo možné přiblížit lidem, kteří nepraktikují víru jako dokonalou polyfonii v případě mnohohlasého sborového zpěvu, kdy se společný prostor a všichni zúčastnění naplňují jednotnou radostí, nadechují se a vydechují ve stejném rytmu, stávají se jednoduším živým mnohobuněčným organizmem. Členové spirituální komunity jsou si bližší než dobří sousedé, které spojuje časoprostor, ve kterém se setkávají. Skutečnou spirituální komunitu prostupuje oduševnění všech členů a jeho synergický účinek.

Mnoho komunit, které vznikly, potkal v praktickém životě krach, jejich utopistické plány utonuly v moři běžných starostí, jakými jsou nejčastěji finance. Mnohé komunity nezvládly herezi, odpadlictví části svých členů, nebo je postihl syndrom vyhoření. Úspěch komunity – podobně jako u pracovního týmu - je podmíněn správně stanoveným cílem, společnou vizí a otevřenou komunikací včetně možnosti volby takového komunikačního prostředku, který nejlépe vyhovuje dané situaci (písemná forma, anonymita dotazu, aj.).

Kromě terapeutických komunit, k jejichž zakladatelům v České republice v době po druhé světové válce patřily veličiny komunitní psychiatrie – J. Prokůpek, J. Skála, C. Škoda a O. Skaličková, které jmenuje Hartl ve své knize Komunita občanská a terapeutická (1997, s.154), se hovoří o výcvikových komunitách a komunitním vzdělávání pro vznik občanské komunity. Cílem je: „dosažení změny v určité struktuře mezilidských vztahů prostřednictvím vzdělávání členů celého systému“ (tamtéž, s. 110).

Pavel Hartl hovoří sice o dvou směrech komunitního vzdělávání, které jsou založeny jednak na komunitním know-how, jinými slovy na:

„a) poskytnutí dovedností a vědomostí, s nimiž lze zvládat problémy komunity.“

a dále na

„b) zvýšení motivace a úsilí o změny postojů“ (1997, s.110). V obou takto naznačených případech je cílem vyšší kvalita života společenství a uskutečňování změn, které jsou reálné jen tehdy, jestliže členové komunity zvládnou – jak píše Hartl – „tři kroky, kterými jsou aktivizace, identifikace a vyrovnávání napětí mezi potřebami a zdroji, v odlišných názorech, konfliktních situacích apod.“ (volně, ibid., s. 68)

Hlavní zásady úspěšné práce komunity lze definovat volně podle Hartla takto:

ANO	NE
aktivita všech členů	pasivita, setrvávání ve stereotypech
vzájemné vztahy členů	lhostejnost, nepřátelství, neochota
komunikace všech se všemi	mlčení, postranní kritika
rovnoprávnost	ani povýšenost, ani poníženost
spolurozhodování	partnerská spoluodpovědnost

(1997, s. 183 – 184)

Dále se Hartl vyslovuje k sociálnímu učení v komunitách, kde se členům komunity dostává zpětné vazby o jejich chování, která je ve formě emocionálně korektivní zkušenosti. Autor píše: „mnohdy je to poprvé v životě, kdy jedinec **zažije chápavou a vlídnou reakci na agresivní výpad.**“ (tamtéž, s. 186). Jestliže analyzujeme dnešní uspěchanou, materializmem posedlou společnost, a zjistíme, jak dalece je dezintegrovaná, že lidé nežijí spolu, ale jen vedle sebe, je prožitek laskavé lidské pospolitosti skutečně léčivý.

V podobném duchu zní slova Stanislava Kratochvíla, když uznává, že pobyt jedince v komunitě je: „určitou formou manipulace, jako ostatně každá terapie a výchova, ale rozhodně není formou potlačování osobnosti jedince a jeho násilného konformování. Jde naopak o podporu sebeprojevení, sebepoznání a seberealizace. Jedinec ovšem, chce-li se realizovat a být vyrovnaný a šťastný, musí brát ohled i na potřeby druhých. A proto se paralelně s podporou autentického sebeprojevení uplatňuje v komunitě i tlak k hlubšímu poznávání pocitů a reakcí, které chování jedince vzbuzuje v okolí.“ (1979, s. 107) V dnešní době hovoříme o asertivitě, zdravém sebeprosazení. Pochopit teoretické základy asertivního jednání nabídl Institut mezioborových studií studentům již při zahájení bakalářských studií.

Potřeba někam patřit, sdružovat se s jinými, být s někým spojen a také zapojen do programu, cíle, výsledků - je naprosto přirozená lidská potřeba. Proto považuji za vhodné na tomto místě zmínit také studentské, akademické pospolitosti. Studenti rádi využívají výhodné sdílení informačních zdrojů, šanci obohatit se vzájemnou spoluprací, vylepšit vlastní imunitu vytvářením a udržováním dobrých mezilidských vztahů se svými kolegy a kolegyněmi. Studovat na Institutu mezioborových studií při Univerzitě Tomáše Bati pro mne bylo potěšením a přineslo mi to kromě nových vědomostí, přímých i nepřímých impulsů pro aplikaci teorie v praxi také nová přátelství a zajímavou příležitost ke komunitnímu vývoji.

1.3. Různorodost a proměnlivost jako evoluční výhoda

*Tajemství šťastného života spočívá v tom,
s jakou elegancí dokážeme přijmout změnu.*

E. A. Poe

Všechno souvisí se vším - jsme uvyklí tato slova opakovat, ale věříme jim doopravdy? Rozorávání mezí a scelování polí do obrovských lánů vypadalo zprvu jako velmi chytrý krok a skutečný pokrok, příspěvek k tomu, aby se lidé zbavili dřiny a dokonale využili technické možnosti své doby. Udivilo je však, že monokultury pak trpí mnoha chorobami a půda v nedohledných celcích chřadne a eroduje. Diverzita, tedy různorodost jevů na naší planetě, je fenomén, kterým se zdravý život nedevastuje, ale zachovává se jím při životě. Tento poznatek je pravdivý v přírodě i ve společnosti.

Žádné prostředí není čistě homogenní. Všechna prostředí jsou navzájem prostupná všemi směry a schopná změny a proměny. Vznik a vývoj jedince od početí až do smrti (ontogeneze) i vývoj druhu *Homo sapiens sapiens* (fylogeneze) jsou velmi sofistikovaným řetězcem transformací v časoprostoru, v mnoha směrech a ve všech dimenzích – materiální, emocionální, intelektuální, duchovní, sociální a ekologické. Každý člověk v kterémkoliv prostředí je socializován, edukován, usměrňován a konformován. Osobnostnímu rozvoji každé lidské bytosti do značné míry pomáhá styk s odlišnostmi, respekt k jejich rozmanité existenci a variabilitě, důsledné dodržování rovnováhy práv a povinností. Jakákoliv diskriminace a šikana, ať ve směru horizontálním či vertikálním, je nebezpečím nejenom pro přímé aktéry takové situace, ale pro celou komunitu a lidské společenství vůbec.

Jedinec a lidé, kdekoliv na Zemi, jsou ohroženi. Bohužel nejčastěji a nejvíce sebou samými. Lidské konflikty byly a budou vzhledem k tomu, že zdroje k uspokojení potřeb jsou vždy jistým způsobem omezené a počet obyvatel a tím i měřítko soutěžení roste. Homicida a genocida, tj. vraždění jako extrémní manifestace konfliktu jsou lidem blízké a navíc se tato „kulturní vlastnost“ – jak je nazývána Zrzavým - šíří rychleji než kvalita genetická (volně 2004, str. 53). Je nutné chránit život jednotlivce i lidstva jako celku. S naším vývojem poznání a také vzhledem k proměnlivosti demografických

ukazatelů ve společnosti se ukazuje, že právě různorodost kvalitních jedinců bude tím faktorem, který zabrání, případně alespoň oddálí zánik lidské civilizace.

Schopnost přijmout změnu – poměrně snáze biologickou, než změnu sociální – a potřebná dovednost strategicky řídit významné změny jsou předpokladem toho, aby dnešní evropská společnost byla schopna vytvořit rovné příležitosti pro všechny. Není bez významu to, jak vhodně bude využito potenciálu seniorů, příslušníků etnických minorit, osob se znevýhodněním. Zvládnout tuto klíčovou otázku sociální oblasti – zaručit respekt a pocit lidské důstojnosti pro každého - to je současně správný postup pro úspěch ekonomický. Platilo a platí, že více hlav více ví. Kreativita, schopnost inovací, flexibilita a adaptabilita jsou požadavky na lidské zdroje v celém světě, chybět nesmí rozvoj komunikačních dovedností, týmové spolupráce a respekt ke kulturním odlišnostem komunikačních partnerů.

Multikulturní výchova, dialog kultur a odstraňování bariér mezi lidmi se neobejdou bez komunikace. V Brně, které je druhým největším centrem vzdělání v České republice, je obrovská koncentrace lidí, kteří studují. Jednu z oblastí, na kterou se soustředí zájem studentů, tvoří věda o člověku. Jsem ráda, že se v Brně nachází pavilon Anthropos, ve kterém se zabydlel Příběh lidského rodu – expozice Z. Šmahela, která prezentuje aktuální stav vědeckého bádání v tomto směru. Současná výstava navazuje na tradici K. Absolona, který v roce 1928 prosadil, aby se do speciálního pavilonu na dnešním brněnském výstavišti soustředilo na tehdejší dobu nebývalé množství památek z úsvitu historie lidstva. Pod názvem Člověk a jeho rod byla tato expozice součástí Výstavy soudobé kultury. Dnes už také existují plány směle expanze za zdi muzea – do parku v Pisárkách. Didaktický archeopark by tak mohl již zdálky inspirovat ke vstupu rekonstrukcemi pravěkých příbytků. Modernizovaná podoba pavilonu Anthropos atraktivní formou dokládá výsledky výzkumu o stejných kořenech všech lidských bytostí na této planetě.

Právě tak hrdí mohou být Brňané na to, že se v jejich městě nachází Muzeum rímské kultury. Jsou tu zajímavé sbírkové fondy, stálá expozice vypráví příběh Romů ve světových dějinách a vývoj na území České republiky a Československa. Skvěle se tu dá porovnat dvojí pohled – očima tehdejšího státu na romskou minoritu a Romů k majoritě, citáty hlasu samotných Romů, komentáře určitých události a projevy jejich

kulturní svébytnosti. V muzeu probíhá řada akcí - krátkodobé výstavy, kurzy rómštiny, přednášky, dny otevřených dveří, slavnostní křty knih aj.

Ráda provázím Brnem své přátele ze zahraničí i ty tuzemské, mimobrněnské. V Králově Poli, kde bydlím, je upozorňuji na expozici Tyflocentra v domě Josefa Chaloupky. Byl to prvorepublikový absolvent brněnského učitelského ústavu, nadaný literát se silným sociálním cítěním, jenž po smrti odkázal svůj dům nevidomým, aby zde žili a svou prací se účastnili tvořivého života společnosti.

Minulost v nás stále žije a promlouvá k nám, stále jsou s námi přítomné naše silné stránky i slabosti. Pro některé lidi je snazší nerozumět druhým, nechovat se lidsky. Ochota lidstva – více než jeho schopnost komunikovat navzájem, domluvit se a porozumět si tak, aby pokračovalo ve svém vývoji – to je podmínka harmonizace všech protikladů, které nás trápí. Tak to alespoň naznačuje Milan Nakonečný. A podle něj by v budoucnosti mělo dojít k zásadní proměně lidské spirituality: „... postupnou psychickou transmutací, v jejímž průběhu se jedinec stává nezávislý na konvenčních aspektech života, na jeho problematických standardech, ale v tomto životě setrvává a přijímá jej jako výzvu k vyšším stupňům seberealizace“ - In *Člověk ve světě magie*, 1992, s. 76. Každý **dnešek** je stvořen **z našich včerejšků**. Tím, jak prožíváme dnešní den, připravujeme svoji **budoucnost sobě i celému lidstvu**.

2. Komunikační prostředí současné Evropy

Nebojte se zítřků, třeba žádné nepřijdou.

Neznámý autor

Charakterizovat jednoduše komunikaci v prostředí dnešní Evropy není snadné. Pochopit ji lze ve spojení s obrazem z řecké mytologie,, ve kterém se ta kdysi krásná nevinná mladá dívka, kterou Zeus přelstil, unesl a tak izoloval od příbuzných, proměnila. Tato proměna dnešní Evropě nesluší, protože zestárla, aniž by zmoudřela. Tím, že se příliš spoléhala na své fyzické půvaby a podlehla pasivitě, je ve stresu. Chybí jí (i jejím dětem – Evropanům) respekt těch, se kterými komunikaci násilně přerušila, anebo ji dosud nenavázala. Děti Evropy – byť je zdobí částečně božský původ, mají občas blíže k hovězímu dobytku, což bude zřejmě dědičné vzhledem ke schopnosti jejich tatínka převtělovat se a nebýt ani trochu věrný. Je snad náhoda, že se na zasedání nejvyššího orgánu Evropské unie při projevu prezidenta země, která tomuto nadnárodnímu seskupení právě předsedá, ozývá bučení?

Nejskloňovanějším slovem v Evropě je slovo **krize**, což je v antickém dramatu ta fáze, kdy se děj zhustí a zauzlí (peripetie) natolik, že dochází k osudovému střetu dobra se zlem a silnému utrpení hrdinů. Jestliže krizi chápeme jako stlačení, pak následným prvkem, který uvolňuje vytvořené napětí, je **katarze**, jde o uplatnění principu akce a reakce. Katarze - řecky katharsis - je vývojovým stádiem očištění, které překonává krizi,. Toto slovo se v řečtině užívalo v lékařské vědě a znamenalo očistu lidského těla zevnitř, tj. obrácením k bohům, s pomocí projímadla, anebo také spoluprožíváním mimořádného uměleckého díla, jež mělo tu neobyčejnou schopnost vyvolat katartický účinek.

V případě Entropy - projektu výtvarníka pro bruselské sídlo Davida Černého - nešlo ani o krizi, ani o katarzi. Zviditelnila se tak pouze vlastnost, kterou vnímají čtenáři díla Jaroslava Haška na celém světě ve dvojím rozměru - užvaněná blbost. V rakouskouherské armádě v čase války u prostého vojáka kvalita v podstatě přehlédnutelná, o sto let později však jako nálepka pro národní identity natolik nevídaná jako hysterické reakce dámy, odkvetlé partnerky nějakého VIP, na kterého už se ani nevěří, co propásla příležitost pracovat sama na sobě, učit se a rozvíjet se.

Za trefnou považuji komunikaci zpětnovazebního charakteru bulharského karikaturisty, který mapu současné Evropy doplnil klasickou postavičkou Švejka, jak si ulevuje a kálí do vlastního hnízda. Slogan českého předsednictví EU: "Evropě to osladíme" tak docela zapáchá a nepříjemně nám zhořkl.

Evropa + entropie = Entropa, uvažoval zřejmě pan Černý podle vzoru kočka + pes = kočkopes. **Entropie** je přitom pojem vycházející z fyziky, vhodný pro označení stavu, kdy je v uzavřeném systému (podtrhuji slovo, které označuje takový systém, kde nedochází k výměně hmoty ani energii s okolím) porušena termodynamická rovnováha. Jenomže s Evropou - a logicky s každým kontinentem a celou Zeměkoulí - je tomu právě naopak! Nejde o uzavřené systémy! Jsou to prostředí, která se navzájem prostupují a ovlivňují! Pohrát si s pojmy ve stylu Švejka, který dokonale zblbne všechny, kdo se nechají zmýlit jeho žvásty, se podařilo nejen tomu rádobyumělci, který namísto, aby posloužil dobru a kráse, vykonal obřad k počtě konzumu a ošklivosti. Podobné zásluhy má komunita, která dlouho nevěděla, jak se dostat do pozice, kdy bude mít podíl na politické moci, až využila toho, co ji zviditelnilo – ochrana a tvorba životního prostředí, ekologie. Pokud nechceme ztrotlovatět, odlišujme ekology od rádobyekologů. Panáček, co se prochází po lese v zelené kamizolce, sice může být ušlechtilý švarný myslivec, ale velmi často jde o převlek, jaký na sebe už po drahnou dobu obléká sám Ďábel.

Dlouhodobé neuvážené rabování omezených zdrojů surovin na planetě, masivní výrobní aktivity lidstva, kácení lesů, hubení flóry i fauny – to je problematika, která má spojit všechny rozumné, sapientní tvory. Jako politický kapitál je ochrana přírody nepřijatelná, je to téma stejně významné jako mír a porozumění všech lidí dobré vůle.

Planeta Země je otevřený systém, který dokáže energii z vesmíru přijmout stejně jako vydat. Nepodleháme proto jednoduchým kampaním o oteplování klimatu, za kterým prý je energie z jádra. Nedopustíme kategorizaci energie šuplíkem „špatná, nebezpečná“. Největším zdrojem růstu entropie na Zemi není činnost člověka. Není jím ani sluneční záření. O něm nelze pochybovat jako o zdroji nejvyšší organizovanosti života na této planetě. Nelze ani říci, že je pouze prospěšné, životodárné. Umí i zabíjet. Jako jsou na světě pouště a oázy, je třeba komunikací hledat správnou cestu tak,

abychom nezemřeli žizní po pravdě zaplaveni lži a polopravdami, které rozsévají nenávist napravo i nalevo, a přírodě ani lidem za mák neprospívají.

Krize v Evropě je součástí krize celosvětové. Kdo ji chce pochopit a přispět k jejímu posunu do stádia katarze, musí nejdříve splatit dluhy. To, co tak dobře chápe většina společnosti, že bilance musí být vyrovnaná, platí v mikro i v makroměřítku. Přáteli budme, dluhy si plaťme, rýmované moudro našich předků zajisté nevzniklo náhodou. V podmínkách dneška je stále aktuální. Žádnému spolenectví neprospívá, když v něm chce někdo na někom jiném vydělat. Páchání zla – krádeže v jakémkoliv rozsahu a libovolné dimenzi (tabuizace tématu, nebo lhaní jako krádež pravdy) – poškozují lidstvo jako celek. Skutečná ekologie - nikoliv jen rádobyekologie – má velmi blízko k věrouce. Záměrně nepoužívám slovo křesťanství, protože v jeho duchovním proudu neleží jen jevy pozitivní.

Nahlas se v médiích přetřásá krize finanční a hospodářská, předlužení trhu s hypotékami však mělo své proroky již před rokem 2005. Proč nebyli vyslyšeni tito proroci, zabývající se analýzami hypotečního trhu? Protože na levných úrocích a dostupnosti hypoték se dalo vydělat. Hromadění bohatství a touha být pánem ještě většího majetku dovedla civilizaci tam, kde teď je. Peníze nezasloužené poctivou prací a neochota subjektů plnit závazky jsou do očí bijící, přitom se v médiích nejeví jako negativní. Tím se však lokální i světová média stávají spolupachateli zločinu ohlupování lidstva. Několik čestných výjimek jsem přece jen zaznamenala a uvádím dvě z nich.

V rozhovoru Jana Brabce, redaktora časopisu RESPEKT, nazvaném „Krize znamená i obrat“ se Stanislavem Komárkem, filozof Komárek tvrdí toto: „V lidské společnosti je reálné to, v co se všeobecně věří: pokud je tedy většina společnosti přesvědčena o tom, že se nachází v krizi, tak se v krizi skutečně ocitá.“ (Respekt 6/2009 dostupný z internetu :<http://www.respekt.cz>) - Ano, souhlasím, vždyť existence samotných peněz jako platidla je umožněna jen tím, že my věříme a navzájem spolu komunikujeme, že něco jako půl království, zlato nebo pomalované papírky dokáže vyvážit naše pracovní úsilí, bolest zraněné nohy, čísi smrt.atp. Ono to nejde úplně, jen do jisté míry. Bohatství tím, že mění životní podmínky toho, kdo je užívá, pomáhá moudrým lidem v dobrém, nemoudrým naopak.

Podobně jako vidím „paní Evropu dneška“ já, kritizuje slaboduchou a krátkozrakou hamižnost mnoha z nás Stanislav Komárek v již zmíněném Respektu takto: „V pozadí současné krize je především všeobecně rozšířená víra v nutnost hospodářského růstu, což je jediná víra, kterou dnes bezproblémově sdílejí všechny vrstvy obyvatelstva: chudí i bohatí, hloupí i chytří, vzdělaní i nevzdělaní. Bohatí čekají, že ještě víc zbohatnou, chudí, že na ně víc zůstane, vzdělaní, že dostanou granty na své projekty, nevzdělaní, že dostanou podporu v nezaměstnanosti a nebudou se muset nic učit.“

Komárek není ve svém vidění světa černobílý, je střízlivě uvažujícím realistou, když poznamenává: „Krizi můžeme chápat i jako jakýsi obrat: určité náhlé změny ke světu a tedy k lidské společnosti i k přírodě patří. V přírodě se třeba velké řeky až do své regulace každé jaro rozvodňovaly a okolní biotopy byly na to nějakým způsobem zvyklé. K lidské společnosti zase patřily války a hladomory a nikdo by se tehdy nenadál, že by se něco takového dalo vůbec někdy změnit. K nějakým změnám časem jistě dojde a já pevně doufám, že se nebudou opakovat inferna dvou světových válek.“ A na stejném místě - Respekt 6/ 2009 – přirovnává konzumentství ke stejným okovům, jaké si lidstvo nasazovalo ve věku takzvaně Starém, Středním, Novém i nejnovějším: „Současný konzum je něco jako sametové otroctví, a to se nepodařilo faraonům, římským císařům či feudálům raného novověku se všemi dráby dohromady, totiž zapřáhnout člověka tak, jak dosud zapřážen nikdy nebyl.“

Podobné myšlenky na téma krize zazněly, když Martin Svozil, redaktor Hospodářských novin, besedoval ve společnosti ekonoma Tomáše Sedláčka: „Dluhy a spotřeba jsou naše droga, kterou nelze jen tak vysadit. I narkoman na začátku léčby potřebuje svou dávku, nelze to snížit ráz naráz.“ A kromě těchto obrazných přirovnání se dozvíme i tato velmi přiléhavá slova: „Naše civilizace je rozmazlená a potřebuje růst, jinak upadá do nacismů a dost agresivních řešení.“(HN.IHNED.CZ 2. 1. 2009, dostupné elektronicky jako <http://vyhledavani.ihned.cz/>).

Bystrý je postřeh Sedláčka, který se týká trávení volného času: „(zábava) i to je dnes průmysl a byznys, vytváříme si kolem sebe virtuální světy, abychom se dokázali zabavit. Je zajímavé, jak šlo v poslední době nahoru science-fiction a nejrůznější fantasy světy. Prostě pohádky, jako bychom se vraceli do věku dítěte, které si jen hraje,

poslouchá pohádky a baví se.“ - Ano, našemu pětiletému věku existence v EU (ČR je členem od 1.5. 2004), odpovídáme i vývojově – jsme dětinšší.

Ve smyslu dát do pořádku potřeby a prostředky, rozlišovat ceny a hodnoty, uvést do rovnováhy to, co je extrémní a dosáhnout souladu slov a činů, vyznívá Sedláčková myšlenka z citovaného článku pod titulkem Další biftek už je moc: „Trpíme nedostatkem dostatku. Všechno máme, po ničem netoužíme. A kde umře touha, umře i naplnění.“(HN.IHNED.CZ 2. 1. 2009)

Nepochybně jsou moudří lidé v kterékoliv společnosti v menšině. Pravdu prý říkají jen velmi malé a světem dosud nezkažené děti. Třebaže je v Evropě dětem věnováno hodně pozornosti, nestačí to. Výskyt týraných a zneužívaných dětí, šikany v dětských kolektivech je překvapivý jen tam, kde komunikace o dobru vázla, kde se nepodnikala žádná preventivní opatření, kde chyběly informace a o problémech se nemluvilo. Bláznům hledajícím krásu v každém nadechnutí živého organismu, v kterémkoliv pohybu těla naší matky Země – se svět směje a pohrdá básníky. A co filozofové? – jejich komunikace je často tak složitá, že jim málokdo rozumí. A tomu, komu neporozumíte, přece nedokážete uvěřit!

Rozpínavost našeho Slunce bude jednou vykoupena jeho zánikem v době, která se neměří na půlrok, jako je tomu u předsednictví Radě Evropské unie. Pravděpodobně až za miliardy let Slunce vyhasne a s ním i život na Zemi, bude-li v té době ještě přítomen. Priority ČR během předsednictví v Radě EU, takzvané E oblasti: ekonomika, energetika a Evropa ve světě – by mělo spojit jedině velké **E – etika**. To, že má být k pohodlné chůzi terén prostý nerovností, chápeme všichni dobře. Jak to, že podléháme iluzi, že Evropu bez bariér (název pracovního programu českého předsednictví v Radě EU) by se nám mohlo podařit realizovat bez důkladné očisty sebe sama, bez katarze, bez odpovědnosti za svá slova i skutky a jejich soulad a hlavně bez harmonie sdílení stejně krásného jako obtížného údělu být člověkem?

2.1. Evropocentrismus a rasismus

*Ach nikdo trpčí slovo nevyneš':
než „Ecce homo!“ — „Ecco homines!“*

Jan Neruda, Zpěvy páteční

Jan Neruda byl velký český básník a myslel to s naším národem dobře. Hořkost jeho veršovaného povzdechu se blíží mému pocitu znechucení, když dojde na odhalení nelidskosti, malosti a zvrácenosti některých lidí, také tehdy, když se podobné nešvary namísto rozhodného odmítnutí jen zlehčují a nekomunikují s patřičnou vážností. Týká se rovněž témat evropocentrismu a rasismu.

Věda antropologická má zcela jasno: všichni lidé jsou jednoho původu a jsou si příbuzní. Příbuzenství patří k základním organizačním faktorům živé hmoty, podle něj se utvářejí společenství u lidí stejně jako v říši flory a fauny. Od lidské rodiny jsou lidé ve vztazích k vyšším svazkům v podobě rodu - kmene – etnika až k národu, od národa pak postupuje alianční aktivita člověka k vytváření nadnárodních struktur.

Zobrazování krutostí je v lidské společnosti přítomno odpradáвна. Veřejnosti snadno přístupná místa - pranýře a popraviště – byla svého druhu komunikací, která měla vést k disciplíně. Příklady přece táhnou. Latinské zvolání Ejhle člověk zachycené v bibli v pohrdavém Pilátově komentáři k tomu, jak uboze ve srovnání s jeho majestátem mohl působit člověk násilím vytržený ze své komunity, krutě zmučený fyzicky i psychicky – Ježíš. Biblický obraz říká jednoznačně, kdo je dobrý a kdo je zlý, ale také nám svěruje ještě jednu důležitou informaci - přítomné shromáždění, dav, se tímto představením baví, násilí na člověku nevnímá empaticky jako ohrožení sebe sama. V davu se člověk odcizuje své lidské podstatě, je snadno manipulovatelný. Psychologické a sociologické poznatky o tom, jak se liší chování člověka v prostředí, kde je shromážděno velké množství lidí, souzní s domněnkou, že rasismus jako svébytná podoba etnocentrismu, má své kořeny již ve starověku, ve spojení s otrokářským řádem. Římané označovali cizí národy jako primitivní a barbarské, aby tak lépe odůvodnili své rozpínavé nároky na neřímská území.

Xenofobie - strach z cizích lidí - je o neschopnosti radovat se z různosti. Je to nedostatečná informovanost i neochota a pohodlnost učit se novému z jiných kultur,

vede k neúctě k odlišným tradicím, netolerancí, tendencí k sociálnímu vyloučení a izolaci. Xenofobie se projevuje v komunikaci a také fyzickými prvky - agresivním chováním, šikanou horizontální i vertikální, a na kognitivní úrovni teoriemi, které manipulují s emocemi.

Rasismus je nevědecká teorie o nadřazenosti některých skupin lidí nad jinými skupinami, o uplatňování násilí a nenávisti. Z rasizmu vyrůstaly v historickém procesu nebezpečné ideologie, které ohrožovaly a dosud ohrožují mír a bezpečnost nejenom jedinců, nebo minorit, ale celého lidstva. V Evropě i v České republice se přes velkou snahu o plnou integraci všech minorit setkáváme s projevy xenofobie a rasizmu. Rozhodně se domnívám, že k existenci takových jevů přispívá jistý druh mediální komunikace, který preferuje marketing zla. Mám na mysli zejména bulvární časopisy, která na první straně prodají taková zpravodajství, podobná thrillerům, kdy jsou pachatelé trestných činů líčeni jako dobrodruzi a hrdinové sui generis. Komunikační média sama o sobě nemají etický rozměr a ti, kdo je tvoří, nenašli dostatek odpovědnosti informovat o životě menšin tak, aby pro toto téma zaujala majoritní společnost. Podobný úkol se lépe daří plnit kulturním institucím a organizacím v oblasti neziskové sféry.

Za evropocentrické pojetí dějin lidstva se pokládá takové pojetí, ve kterém se jednostranně a nespravedlivě upřednostňuje zájem o dění pouze na evropském kontinentu, třebaže velikostí Evropa ostatním kontinentům konkurovat nemůže. Je pohodlnější tvrdit, že se nejdůležitější události dějí u nás doma, maximálně za našimi humny. To ale není pravda, rozhodně ne celá. Je velmi podstatné vnímat všechna fakta o existenci lidí na této planetě, neupírat význam jedněm, ani neoprávněně přidávat důležitosti jiným. IN SCIENCIA EST POTENCIA - informace jsou zdrojem síly, nejde jen o zboží, komunikované poznání bylo, jest a bude spoluvytvářet lidskou budoucnost. A tato budoucnost nesmí být deformována.

Lékem na sociální patologie je důsledná multikulturní výchova k míru a lidskosti v globálním měřítku. Podle J. Wolfa jde o to pochopit: „...onu osudovou nutnost učit se a společně se podílet na všeobecné a celoživotní výchově a vzdělávání každého“ - In Člověk ve světě náboženství, 1992, s. 159. Jen dodám – **slova nestačí**, učit se je třeba učením, **potřebujeme mít dobré vzory**, které mohou být následovány.

2.2. Migrační trendy a jejich tendence

Zdravé tělo je hostitel, nemocné žalárník.

Francis Bacon

V zdravém těle – zdravý duch. Nejenom, že se to říkávalo, ale lidé se tak chovali. Pohyb lidem svědčí – fyzický, i ten prostřednictvím myšlenek. Antická představa ideálu krásy – kalokagathia - byla harmonickou jednotou krásy tělesné i duševní. Stejně jako jsme sociální komunikaci pochopili jako dynamické vyjádření pohybu a změny, je přirozené vztáhnout ke všemu živému a zdravému tendenci hýbat se, migrovat, stěhovat se z místa na místo. Ať už v bezstarostné poloze cestování kamkoliv jen tak pro zábavu, nebo za poznáním, jindy při dramatické záchraně holého života útekem před agresí. Brno se ve své historii umělo cizincům nejednou postavit rázně na odpor, ale dokázalo se jim mnohokrát i přátelsky otevřít.

Obecně se přijímá tvrzení, že se člověk sociální bytostí nerodí, ale stává postupnou socializací. Evropanem, nebo obyvatelem Brna, není zdaleka jen ten, kdo se na tomto kontinentu a v tomto městě narodil, nebo zde zakotvil proto, aby s někým spojil svůj život do partnerského svazku (který kdysi býval posvátný). Na určité místo může člověk patřit právě proto, že tam odněkud přibyl. A takový pan Přibyl nebo paní Přibylová odkudkoliv už v dnešních podmínkách nekolonizují neobydlené prostory a nevytvářejí nová osídlení na zelené louce. Zažívají jiné obtíže, ne tolik fyzické, jakými mohlo být středověké žďáření hvozdů, ale možná o to více stresující – zasahující rozum a city. Vždyť osvojování jazyka majoritní společnosti a identifikace s místní kulturou a jejími hodnotami není snadné. Jakkoliv je majorita i minorita pozitivně naladěna vůči sobě navzájem, sblížování, adaptační procesy, adopce nových prvků – to vše vyžaduje svůj čas. Podobá se to šlechtění nových odrůd vína. Odlišné vlastnosti vína překvapily kdysi snad i moudrého vladaře Karla IV. Následně však ocenil onu specifickou a jinakost, která vznikla tím, že sazenice vinné révy z Burgund čerpaly svou energii a sílu z jiné, české a moravské půdy. V současnosti naopak slaví moravská a česká vína velké úspěchy v Paříži – městě milovníků dobrého moku. Moravská banka vín je garantem akce a prezentuje vína z Čech a Moravy tak, že při jejich ochutnávkách plesají všechny smysly hodnotitelů. Těmi jsou mezinárodně uznávaní someliéři Francie.

Křížení existuje jak v zoologii, tak v botanice, a u lidských ras se tento proces nazývá metizací čili míšením. Existuje odnepaměti. Většinou byl oceňován jeho přínos, ať genetický, nebo estetický. Antropologové obecně rozlišují několik typů **metizace**. Jedním z druhů křížení může být **asimilace**, při níž je menšina pohlcena dominantní většinou, jiným typem je **amalgamace**, kdy jde o rozplynutí mnoha znaků v rámci jednotného celku. Josef Wolf v budoucnu předpokládá rozsáhlé pokračování procesu míšení lidských ras až do té míry, že: „... nebude možné rozlišovat na jednotlivé oddělené rasy, ale vznikne jedna veliká tělesná variabilita poddruhu Homo sapiens sapiens na této Zemi“(2000, s. 74).

Někdy je cizinec mezi domorodým obyvateli dobře viditelný (odlišná fyziognomie), jindy se liší na poslech (výslovnost, nedorozumění), dlouhodobým a intenzivním kontaktem s prostředím to, co bylo cizí, postupně splývá s domácím. Diferenciace rodu Homo byla zahájena od prvopočátku a rozčlenila lidstvo do tří základních ras: europoidní, také euroasijská (v současnosti tvoří více než 20% celkové populace na Zemi), mongoloidní (až 50%) a negroidní (méně než 20%). Diferenciační proces vedl k proměně vzhledu lidské bytosti vlivem izolace, rozdílnými podmínkami i naprosto odlišnou adaptační strategií, která byla nejvhodnější pro přežití v daném čase a podmínkách. Pro cizince i majoritu je vždy výhodné, aby vše, co vzniklo v původní komunitě (jazyková výbava, zvyky, tradice, myšlenkové postupy, jídelníček, aj.), našlo alespoň příležitostné uplatnění a bylo využito. Město Brno až do začátku minulého století zažívalo bohatství kulturního mixu, který pomáhali vytvářet svým příchodem cizí kolonisté: už od 13. století. Byli jimi Flandrové, Valoni, Italové a Němci z Porýní.

Je pozoruhodné, že město Brno ve středověku nemělo židovské ghetto, přitom Židé zde žili a sídlili v dolní části dnešní Masarykovy ulice. Až do poloviny 15. století původní obyvatelé, nově příchozí národnosti i Židé. Cizinci a domácí městem prolínali, spolupracovali, společně prosperovali. Židy za město vypovědělo až nařízení krále Ladislava Pohrobka v roce 1454, kdy svou obec soustředili kolem dnešní ulice Křenové a dál na území dnešní městské části Židenice. Symbiózou českého, německého a židovského vlivu se Brno v minulosti dařilo jak materiálně, tak i duchovně. Vznikala smíšená manželství a schopnost domluvit se navzájem vykryštovala vznikem specifického komunikačního média – brněnského hantecu.

Ve smyslu geografickém nelze Evropu zaměňovat, či ztotožňovat s Evropskou unií (dále jako EU a Unie), jejíž vznik se datuje do roku 1992 uzavřením Maastrichtské dohody, Smlouvy o EU. Tento nadnárodní organizmus se hlásí k ideám evropských humanistických tradic. K dnešku je Unie mezinárodním společenstvím, které sdružuje 27 členských zemí a jeho obyvatelstvo tvoří asi 8% celkové světové populace. Volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, i svoboda usazování jsou Unií zaručeny na celém jejím území. Jako evropské a obecně lidské hodnoty lze chápat úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv. Tyto hodnoty jsou vlastní společností, které se vyznačují pluralismem, tolerancí, spravedlností, solidaritou, rovností všech a zásadní nepřipustností diskriminace.

. Rozhodně není namístě ani žertovat o tom, že jediné, co obyvatele členských zemí zajímá, je euro – evropská měnová jednotka. I ona má své předky v antickém Řecku; nejstarší nálezy zlatých mincí, drachmy, staré asi 2 500 let. Antičtí vládci nechávali vyhotovit tyto kousky zlata na památku, jako symbol úspěšné politiky. Peníze jsou sice mohou být symbolem hospodářské stability a mobility, ale protože každá mince má dvě strany - nesmějí být zbožštěny. **Ty nejvzácnější věci na světě jsou totiž zadarmo a koupit se nedají – svoboda, zdraví, moudrost, láska, přátelství, víra a naděje.**

2.3. Úkoly výchovy a vzdělání dnes, transformace dědictví Řeků

Nedívejte se – mohli byste vidět.

Neposlouchejte – mohli byste slyšet.

Nepřemýšlejte – mohli byste se něco naučit.

Nerozhodujte se – mohli byste se rozhodnout špatně.

Nechod'te – mohli byste upadnout.

Neměňte se – mohli byste se změnit k lepšímu.

Nežijte – mohli byste zemřít.

Neznámý autor

Naprosto nesmyslná se nám zdají být doporučení výše uvedená, ale jen proto, že na ně nenazíráme optikou extrémně opatrných. Dichotomie světa znamená, že nejenom komunikace a městské hradby působí jako dvousečná zbraň – poslouží stejně dobře k obraně i k útoku. To, že jste na starých mapách světa mohli najít latinský název HIC SUNT LEONES (zde jsou lvi), mělo sloužit jako varování těm, kdo by se chtěli vydat do dosud nepříliš prozkoumaných končin. Velmi často však tato slova povzbudila v mysli čtenářů touhu poznat tajuplné kraje a vychutnat si nebezpečí s nimi spojená. Výhody a přednosti jsou pod jiným zorným úhlem - rizika a omezení. Stejnou měrou to platí u starobylých lvů jako u globalizačních procesů.

Megatrend **globalizace** dokáže vzbuzovat strach, ten se však stejně jako lev dá zkrotit. Ten, koho napadají jen samé negativní dopady (naprosto nerovnoměrný vývoj lidstva, prohlubující se propast bídy versus závratné bohatství, nebezpečí přetechnizovaného a odlidštěného světa aj.), by měl zvážit, zda to nebyl právě globální posun myšlenkový, bohatý proud informací v čase a prostoru a fenomén internetu, které přiblížily pád totalitních režimů a oslabily klasické autority státu a politických stran. Z mého hlediska je tento přínos, významný pro vytvoření a trvání nového pluralitního prostoru, neoddiskutovatelný. Globalizace se rýmuje se slovem šance. Je to příležitost, která může být buď dobře využita pro všechny, nebo zneužita jedněmi proti druhým. Záleží, zda v nás uplatníme více princip spolupráce a partnerství, než nezdravé soupeření, hostilitu, nepřátelství.

Hostilita, vyhraněná antipatie, nenávisť k něčemu a někomu není člověku dána geneticky, jde o naučené záležitosti, vzorce. Je nutné oprostít se od negací a zvýraznit pozitivní jevy, které jsou rovněž důsledkem procesu globalizace. Mimo jiné k nim patří kultura jednotlivých krajů a konkrétních míst, představovaná každoročně na veletrhu Region v Brně, kde součástí pestré přehlídky je hudba, tanec, zpěv, gastronomie, zvykosloví a zdravý životní styl. **Trend mikroregionalizace**, kam můžeme zařadit například také ožívování tradice rodinných vinařství, vyvažuje jevy v celosvětovém měřítku.. Hledají se tak kořeny, které posilují kulturní identitu každého z nás.

Důležité otázky, jaké si lidstvo klade již odedávna: KDO JSME ? ODKUD PŘICHÁZÍME ? KAM KRÁČÍME ? se všechny sbíhají v té poslední, protože tím, jak člověk žil dříve a jakým způsobem investuje čas svého života nyní, sklízí to, co zasil. Mohou to být DLUHY, pokud šlo o špatného hospodáře, může to být POHODA tam, kde nejenže existovalo vhodné prostředí ve smyslu materiálním, emocionálním, racionálním a duchovním, ale všude tam, kde se zdravě komunikovalo a kooperovalo.

Deník Metro, distribuovaný zdarma, a přístupný rovněž v elektronické verzi, uveřejnil v lednu na první straně zprávu pod názvem Gotiku školáci umí. Článek jste nemohli přehlédnout, bylo tam mimo jiné uvedeno toto: „...studie, kterou nechalo zpracovat v letech 2001 až 2008 ministerstvo školství, ukázala pokles zájmu o vyučovací předměty. Jejich vliv na budoucnost a další život žáci a studenti považují za mnohem méně významný.“ (In Metro č. 17, 26.1.2009, s.1)

Copak se přihodilo našim školám? Kdy se jim to přihodilo? Proč? A proč nebyli dotazováni pedagogové? – Skutečná škola je přece místem setkávání, bez učitelů a výchovných pracovníků se škola vytvořit nedá! S těmito otázkami a vykřičníkem jsem se vypravila na návštěvu instituce, která spojuje vzdělávací a mimoškolní aktivity a svým prostředím formuje všechny přítomné bez výjimky. Šlo o návštěvu plánovanou, vítanou a opakovanou. Dostavila jsem se do hodiny angličtiny jako host s vyprávěním o současném Vancouveru, o výuce angličtiny na jedné z mnoha jazykových škol pro cizince, o kultuře a přírodních krásách Kanady. Beseda probíhala v angličtině, doplněná o prezentaci fotografií a informačních letáků, brožur, knih, časopisů i učebních materiálů.. Ze zvětšené fotky školní tabule, na níž bylo napsáno 14 emailových adres, dešifrovali žáci 12 národností účastníků kurzu obchodní angličtiny.

Ten, kdo se nepodíval do moderní budovy Základní školy Horníkova v Brně Líšni osobně, neprohlédl si její prostorné a esteticky upravené interiéry, rozsáhlý sportovní areál, vzornou školní jídelnou a družinu, má možnost pobýt v tomto prostředí alespoň virtuálně na internetu. Škola je vybudována na okraji chráněné krajinné oblasti Hády. Kromě specializace na rozšířenou výuku jazyků, konkrétně angličtinu, francouzštinu a němčinu, se v této škole věnují žákům s poruchami učení (zkráceno jako SPU). Ze školy se díky skvělým podmínkám stalo neformální centrum kulturního a sportovního života v líšeňském sídlišti a Líšni vůbec. Školní vzdělávací program má název Tvořivá škola v galerii, pozornost je soustředěna na utváření klíčových kompetencí žáků v konkrétních podmínkách školy vzhledem k požadavkům současné společenské praxe.

Ředitelkou školy, která má 25 tříd, z toho 7 tříd s rozšířenou jazykovou výukou a 12 tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SPU), je v letošním školním roce, tj. od září 2008, Mgr. Olga Kšicová. Co paní ředitelku těší, je skutečnost, že jako první škola v Brně otevřeli speciální třídu pro autistické žáky. Výuka probíhá pod vedením profesionálů, kterými jsou kvalifikovaní speciální pedagogové. Škola má i svého školního psychologa, výchovné poradce a poradenský tým pro poskytování služby žactvu, jejich zákonným zástupcům i pedagogickému sboru.

Paní ředitelka mi na oplátku za moje zpravodajství z ciziny dovoluje ukojit zvědavost a umožní mi absolvovat komentovanou prohlídku zákulisím školy. Zdůrazňuje preferenci moderních vyučovacích metod (i proto se mohla uskutečnit již zmíněná beseda), činnostní učení (škola hrou) a projektové vyučování. Individuálně je rozvíjena práce, která podporuje žáky s poruchami učení i ty, kdo mají mimořádné nadání pro určitý sport nebo například jazykový talent. Ve škole je možnost využití laboratoře pro výuku přírodovědných předmětů, učebny jazyků, informačního centra a počítačové sítě. ZŠ Horníkova je zapojena do projektů mezinárodní spolupráce škol v rámci projektu EU - Comenius.

Kdo míří do školy na ulici Horníkova, nemusí nutně spěchat na vyučování. Objekt totiž hostí další vzdělávací, kulturní a sportovní instituce, a tím rozšiřuje výchovně vzdělávací působení na žáky, jejich rodiče, pedagogické pracovníky i ty, kdo bydlí v okolí školy, občanské veřejnosti. Kudy se dá jít? – rozcestník směrůvek

umístěný ve vstupním vestibulu navádí do Gymnázia Hády, s.r.o., s nabídkou studia všeobecného charakteru i se sportovním zaměřením; dále je tu hudební škola YAMAHA pro výuku zpěvu a hry na hudební nástroje pro děti i dospělé; já se nejvíce kochala Galerií Hády, kde vystavují výtvarná díla profesionálů i umělců amatérů.

Můj pohled na život ZŠ Horníkova se neshodoval s pesimismem novinového článku. Myšlenky Tvořivé školy, jež vycházejí z idejí Komenského, díky týmové práci pedagogického kolektivu, porozumění všech zúčastněných stran včetně spolupráce s představiteli místní správy, dovolily proměnit atmosféru školy, uplatnění řady inovací ve prospěch rozvoje každého žáka školy a tím i všech, kdo mají rádi děti – naši budoucnost.

ZŠ Horníkova o sobě prohlašuje a velmi přehledně píše na svém webu:

- jsme **škola jazyková** a kvalitní výuku mateřského jazyka doplňuje volbou angličtiny, němčiny, francouzštiny i ruštiny;

- jsme **škola počítačové gramotnosti**, intranet je základem informačního systému školy, stránky na internetu slouží komunikaci navenek - s rodiči a širší veřejností. Žáci mají k dispozici dvě plně vybavené počítačové učebny, pedagogové používají osobní počítače ve svých kabinetech. Celý sbor absolvoval školení práce na počítačích, žákům je vzorem tím, že každý učitel je držitelem certifikátu počítačové gramotnosti, je tu dobrá tradice využití počítačových programů ve výuce. Své znalosti a dovednosti mohou žáci rozvinout jak v rámci povinných i volitelných předmětů, při výuce informatiky a v zájmových kroužcích, počítače se využívají i během přestávek;

- jsme **škola sportu a zdraví**, v hodinách povinné tělesné výchovy a aktivní účasti ve sportu a sportovních soutěžích se škola profiluje důrazem na lehkou atletiku. Sportovní aktivity v zájmových kroužcích vedou kvalifikovaní trenéři;

- jsme **škola hudby a zpěvu**. Muzikálnost, smysl pro harmonii a hudební vlohy zde s láskou pěstují učitelky, které vedou pěvecké sbory. Pěvecký sbor i hudební škola YAMAHA pořádají koncerty pro žáky i veřejnost;

- jsme **škola výtvarné výchovy**, zálibu ve výtvarné výchově podporuje prostředí dvou výtvarných ateliérů, dále se děti zapojují do keramických kroužků i výtvarných soutěží;

- jsme **škola divadla**, školní divadelní soubor každý rok nacvičí jedno nové představení. Žáci se v roli diváků účastní představení brněnských divadel;

- jsme **škola v přírodě**, protože budova školy sousedí s chráněnou krajinnou oblastí a do ekologické, environmentální výchovy se řadí detailní poznání a důsledná ochrana přírody v nejbližším okolí, regionu, v ČR i obecně kdekoliv na světě. Každý rok vybrané třídy absolvují program škola v přírodě. Na škole pracuje přírodovědný kroužek a je tu i zookoutek;

- jsme **škola volného času**, žáci si mohou volit jeho naplnění v některém zájmovém kroužku, působí jich zde třicet, některé jsou placené, jiné neplacené. Škola pomáhala při budování Dřevěného světa, jak je nazvána soustava prolézaček a houpaček umístěná před sportovním areálem. Dřevěný svět je tu pro relaxaci žáků školy i všech dětí z Líšně;

- jsme **škola občanská**, v níž pracuje Sdružení rodičů a z jeho činnosti se velké oblibě těší každoročně organizovaný školní Valentýnský ples;

- jsme **škola komunikace**, disponujeme informačním centrem, máme svoji školní knihovnu, včetně odborné metodologické literatury pro pedagogy a také sbírku učebních pomůcek. Centrum v kombinaci s počítačovými učebnicemi, programy a internetem vytváří komplexní možnosti vzdělávání, heteroedukace a sebevzdělání, autoedukace. Škola má svůj školní časopis „MY ze ZŠ Horníkova 1“, v jeho redakční radě pracují žáci společně s pedagogy. **ZŠ Horníkova je školou komunitní výchovy.**

Škola ZŠ Horníkova má vytvořenu Radu školy, v níž jsou zastoupeni rodiče, vedení školy a obce, otevřenou komunikací se daří zkvalitňovat život celé školy. Součástí školního webu je informačně - vzdělávací systém iŠkola, pro průběžné informování zákonných zástupců žáků nejenom o prospěchu. Systém usnadňuje komunikaci jak s vedením školy, tak i s jednotlivými učiteli. Včasné a kvalitní informace si může předávat pedagogický sbor navzájem. Dobrou spolupráci si chválí škola s nakladatelstvím Nová škola, kde se pořizují učebnice a se kterým někteří učitelé nové materiály vytvářejí. Policie, Městská policie a K-centrum škole pomáhají realizovat preventivní programy proti drogám, šikaně a trestné činnosti. Další komunikaci škola rozvíjí s pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry, v případě diagnostiky potřeb žáků s SPU. Pro inspiraci a orientaci budoucích žáků ZŠ se organizují zábavná odpoledne pro děti z mateřských škol, jsou zváni na představení školního divadla, koncerty a Dny otevřených dveří. Před vstupem dětí do 1. třídy jsou připraveny logopedické aktivity pro předškoláky.

Pedagogická práce není lehká. Ale to není žádná práce, pokud ji člověk chce vykonávat dobře. Na ZŠ Horníkova to umějí a jejich recept je transformací dědictví Řeků, jejich péči o společnou věc, jako v antické obci. Péčí, která vychází z aktivizace všech, z partnerství, z komunikace a shody slov a činů. Jednoduše jim tleskám. Protože právě k tomu vybízejí autoři McKenna a Maister. Věřím, že jejich doporučení neplatí pouze v oblasti managementu a řízení lidských zdrojů: „Tleskejte každému úspěchu, nezáleží na tom, jak malému ... Je to stokrát důležitější než nějaká omezená strategie“ (2005, s. 43). Efektivní leader by, podle mého názoru, mohl být synonymem úspěšného sociálního pedagoga, který ubírá práci sociálním patologům. Žádná komunikace nikde a nikdy není jednostranný proces. Je-li komunikace úspěšná, zviditelní se na všech, kdo jsou v ní zapojeni. Na tvářích dospělých i dětí ze ZŠ Horníkova v Brně je vidět, že je školní život baví.

Kdo se jednou stal pedagogem, učil, a bavilo jej to, jen nerad se tohoto povolání vzdává. Pokud je to nutné, takový člověk zvládne transformaci do podoby sociálního pedagoga tak, jako se to přihodilo v mém případě. Jen potvrzuji fakt, že změna je kvalita, která je pro náš svět nejtypičtější. Změn se nesmíme bát a je třeba se na ně připravovat, iniciovat je. Překonávání překážek k životu také patří a lze tedy souhlasit s tím, že vývoj školství se velmi podobá vývoji **v oblasti marketingu**: od mnohdy jednoznačných, schematických **reklamních signálů** se postupně informace a komunikace mezi kupujícími a prodávajícími proměnila do polohy polidšťujících vazeb - **public relations**, následována stádiem **clientingu**, péčí o zákazníky, partnerstvím, které usiluje o vzájemné porozumění. Aktuální podobou vztahů v obchodní sféře – z jedné strany lákavou (kreativní a komunikačně nadané bytosti), z druhé hroživou (konzervativní konzumenti) – je **neomarketing jako engagement**. Engagement označuje zaujetí, nadšení, ducha a dynamickou aktivitu všech účastníků. Jde o odezvu, reakci na dlouhodobě potlačovanou potřebu partnerské komunikace se spotřebitelskou veřejností; potřebou komunikace nikoliv s masou, davem, ale s živými bytostmi, které cítí a přemýšlejí a spoluvytvářejí společné hodnoty. Za nejvyšší hodnotu už dávno nejsou považovány peníze spotřebitelů, ale jejich pozornost a čas. Tím, že se rozvíjí nový, sofistikovaný dialog zákazníka a těch, kdo mají na starosti péči o něj, postupně odumírá zjednodušená a ohlupující monologická a monotónní forma vnucování dogmat a přesvědčování o jednoznačných výhodách čehokoliv. Na pohádky se v moderním marketingu už naštěstí věřit přestává.

Nic nového pod sluncem, řekli by nám asi moudří mužové z časů antického Řecka. Ano, nic nového, protože ve složitém, kvantitou bohatém a různorodém systému je nutná **kvalitní** komunikace, nelze žít bez pravdivých informací a důvěryhodných zdrojů a svobodné volby pro vytvoření vlastního názoru, přesvědčení, alespoň relativní jistoty v nejistém a proměnlivém světě. Pravda je vírou svého druhu. V každém případě se lidstvo musí pokusit o tvorbu komplexní celoživotní koncepce, která ozdraví celou lidskou populaci tím, že podpoří zdraví každé lidské bytosti i její dobrý vkus. Nová humanistická koncepce by měla všechny lidi motivovat, aby usilovali prožít výjimečně kvalitní život.

Obdobně se k tématu zdokonalovat se - jako jednotlivci, skupiny i jako lidstvo - vyslovuje i Josef Wolf. V knize Člověk a jeho svět píše tato slova: „...vytvořit novou humánnější společnost bez její všestranné humanizace je prakticky nemožné. Všichni bez rozdílu potřebujeme a mnozí i chceme být humánnější“ (1999, s. 198). Dále tento autor pokračuje: „...jde o to nejen teoreticky vědět, znát, ale každodenně a prakticky lidství a lidskost uplatňovat. Každý člověk se může, chce-li, podílet na vlastním vývoji a tím i na vlastní humanizaci a zároveň na humanizaci lidské společnosti jako celku“ (tamtéž, s. 198).

Nikdo z nás není v moři opuštěný ostrov. Kdo se tak občas cítí, spíše nechce vidět, že kladné mezilidské vztahy – **láska, přátelství, symbolické přijetí do rodiny formou adopce** (byť zcela neformální) – **dokáží přemostovat samotu, prázdnotu, vytvářet souostroví a snad jednou i celý souvislý kontinent vzájemné pohody.**

3. Obyvatelé a občané města Brna

*Drbna je ten, kdo s vámi mluví o jiných lidech.
Nudný je ten, kdo vám vypráví o sobě.
Mistr konverzace je ten, kdo s vámi mluví o vás.*

William King:

Ráda se procházím svým městem a bez nároku na titul mistra konverzace se bavím rozmlouváním s lidmi, kteří v něm žijí. Chci vědět, zda se v Brně cítí být jeho obyvateli, nebo jeho občany. Je s podivem, že s mnoha lidmi, se kterými se dlouho a důvěrně znám, s nimiž mluvím stejným jazykem, se na výkladu těchto dvou pojmenování dohodneme. Přitom jsou obě kategorie definovány naší legislativou. Zde není třeba plýtvat kreativitou. Ale co naplat, když doba už je taková, interpretační!

Jaro Křivohlavý v knize Mít pro co žít se zamýšlí nad slovy, kterými v českém jazyce nejčastěji vyjadřujeme naše dokonalé uspokojení a dobré životní pocity. Říká: „Slova 'radost' a 'štěstí' mají v češtině dva různé významy. První se týká situací, k nimž dochází bez naší zásluhy. Příkladem může být výhra v loterii. Druhý význam hovoří o radosti a štěstí, které se vážou k tomu, co děláme. Příkladem může být péče o zahrádku, nebo o vlastní dítě.“ (1994, s. 9) Je škoda, že jsme se dosud nenaučili, nebo snad, že už jsme se odnaučili radovat a být šťastni z toho, kým jsme. Pokud si však tuto otázku nepoložíme a nezodpovíme ji my sami, bude-li nám jen předložena jako skutečnost k věření bez našeho snažení, úsilí, práce, přičinění a příspěvku alespoň formou myšlenkového posunu, budeme nejspíš lhostejní, či na pochybách.

Kdo je **obyvatel** a kdo **občan**? - Počet obyvatel – již v této práci jednou zmíněný v souvislosti s celou planetou – lze vztahovat k libovolně určenému území. Počet občanů se však týká vždy jen konkrétních států nebo samosprávných celků. Pro Českou republiku jsou takovými celky obce, kraje, samosprávné městské části či obvody. Počet obyvatel **NEROVNÁ** SE počet občanů města. Občané jsou sice obyvatelé, ale jsou navíc nadáni zvláštními právy a povinnostmi. Mezi ně patří mimo jiné i právo volební.

Počet obyvatel naší země sleduje Český statistický úřad (dále také jako ČSÚ) a současně také Ministerstvo vnitra ČR, které vede Centrální evidenci obyvatel. Tato instituce byla vytvořena v roce 1980, po sčítání lidu, kterým vznikla báze pro následné aktualizace. V současnosti se tato evidence jako Informační systém evidence obyvatel (ve zkratce jako ISEO) řídí podle **zákona č. 133/2000 Sb.**, o evidenci obyvatel a rodných číslech.

Údaje o počtu obyvatel, jejichž zdrojem je ČSÚ, se zakládají na informacích zjištěných při sčítání lidu. To se opakuje jednou za deset let, nejbližší proběhne v roce 2011. Takto získaná data se korigují každý rok podle evidovaných údajů (narození, úmrtí, změna pobytu). Povinná anonymizace těchto statistických dat znemožňuje dohledat chyby a nepřesnosti.

Je s podivem, že **stát se občanem ČR** je možné pro obyvatele při naplnění určitých podmínek, mezi které ale nepatří vazba na konkrétní místo, místo trvalého pobytu. Ovšem původně takováto podmínka existovala a týkala se příslušnosti k městu. Občanem se kdysi nemohl stát žádný venkovský balík! Státní občanství dnes je chápáno jako nejvyšší stupeň integrace se společností. Občan může mít i více občanství. Občan v žádném případě nemůže být svého občanství zbaven proti své vůli. Občanství v ČR se uděluje na principu *ius sanguinis* (právo krve) a závisí na občanství rodičů dítěte; to, že se místem narození stala Česká republika, novorozence k nabytí občanství neopravňuje automaticky. Dvojití občanství u nás je vyloučeno, výjimka je možná v případě dětí, jejichž rodiče mají občanství různých států, a jen tehdy, jestliže dotčený stát dvojití občanství umožňuje.

Státní občanství ČR lze nabýt způsoby, které jsou uvedeny v zákoně o státním občanství **č. 40/1993 Sb.**, konkrétně:

1. **narozením** – místo narození na území ČR, kdy alespoň jeden z jeho rodičů je český občan; jsou-li oba rodiče cizinci, má alespoň jeden z nich trvalý pobyt v České republice;
2. **osvojením (adopcí)** - alespoň jeden jeho osvojitel je český občan;
3. **nalezením** – v případě, že se neprokáže, že je dítě občanem jiného státu;
4. **určením otcovství (paternitou)** – nemanželské dítě cizinky se stává občanem ČR, má-li jeho otec českého občanství;

5. **prohlášením** – při rozdělení Československa (31. prosince 1992) se občané ČSFR mohli rozhodnout, do kterého státu budou náležet;

6. **udělením** – cizinec, který požádá o občanství, musí splnit podmínky: nejméně pět let legálního pobytu na území ČR a prokazatelnou dokumentaci faktu, že pozbyl dosavadního občanství..

Občanství se také často zaměňuje se státní příslušností. Je však možné mít určitou státní příslušnost bez možnosti vykonávat svá občanská práva; je také možné vykonávat občanská práva bez přidělení státní příslušnosti.

Další souvislost se nabízí mezi občanstvím a národností. Zvláštní postavení mělo sčítání z roku 1991, které probíhalo ve změněné společensko-politické atmosféře, kdy se do jeho výsledků v kategorii národnost promítlo to, co přinesl rok 1989, pád totalitního režimu a oživení občanských postojů a možná i marketingový záměr některých nově se formujících politických sil. Sčítací arch tehdy umožňoval zápis národnosti bez jakýchkoliv omezení. Český statistický úřad tak dospěl ke konstatování existence národností moravské a slezské, které se předtím nevyskytovaly. Další vývoj, konkrétně výsledky sčítání z roku 2001, však ukázal velmi významný pokles počtu osob s moravskou a slezskou národností, vzrušené emoce odezněly, ambice zviditelnit se ochladly. Při zjišťování národnosti v roce 2001 bylo přípustné nezodpovězení této otázky. Tato možnost byla dána zákonem **č. 158/1999 Sb.**, o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001, týkala se dvou otázek - národnosti a náboženství. Poprvé bylo v otázce národnosti dovoleno uvést více národností než jednu..

Rozhodně se nedomnívám, že by se komunikace o velmi podstatném rozdílu mezi obyvateli a občany, o národnostech lidí, kteří společně žijí a o občanských právech měla vyčerpat v soukromých rozhovorech a v médiích pouze v čase předvolebním a době, která předchází sčítání lidu.. Zejména **pozitivní příklady jsou vítány** – inspirovat nás může seznam čestných občanů města Brna se jmény osobností, kterým byl tento titul udělen od roku 1990, tvoří součást oficiální internetové prezentace Statutárního města Brna (<http://www.brno.cz>). Stejně webové stránky uvádějí i slavné osobnosti Brna. Těší mě, že se v kategorii Hudba nově objevilo jméno Ivy Bittové, ale současně na stejném místě již dlouho postrádám jména Marty a Teny Elefteriadu a také Froso Tarasidu. Jednalo by se o pozitivní srozumitelný signál směrem k řecké minoritě.

3.1. Komunikace města Brna s jeho obyvateli a občany

*Dobrý kouč připomíná lidem, kdo jsou,
i ve chvílích, kdy na to oni sami zapomenou.*

Tom Landry

Tradice samosprávy má v Brně dlouhou tradici. Právní kvalitu má zřejmě město v genech. Rozhodně podivuhodný je rozsah privilegií vydaných Václavem I. v roce 1243, v rámci kterých byly upraveny vztahy uvnitř města i vztahy města navenek. Za středověku Brno platilo za rozhodce v otázkách městského práva. Rovněž právní knihy písaře Jana ze 14. století jsou odborníky považovány za perlu středoevropské právní literatury. Dnes v Brně najdete sídlo Ústavního soudu ČR, Nejvyššího soudu ČR, Nejvyššího správního soudu ČR, Nejvyššího zastupitelstva a sídlí v něm i ombudsman.

Pavel Cibulka v knize *Správa města Brna v zrcadle staletí* částečně prozrazuje recept na úspěšné vedení města: „Rychtář musel být mravně bezúhonný, nesměl být křivopřísežníkem, neměl být levobočkem a katolické vyznání bylo chápáno jako samozřejmost. Rychtář měl být ve věku 21 až 80 let, nesměl být slepý, hluchý ani němý. Dalším předpokladem byla dobrá fyzická kondice, zvláště ruce neměly trpět žádným defektem, z duševních vlastností byly významné: spravedlivost, rozhodnost, právní cit, bohabojnost a uvážlivost. V soudní funkci nesměl přijímat žádné dary a byl povinen odškodněním, vynesl-li nespravedlivý rozsudek.“ (2004, s. 10) Tento vzor se hodí i pro efektivního řídicího pracovníka v dnešních časech. Přidat k němu lze dobré rady profesorky Königové, české guru v oblasti kreatologie - umění dobře a naplno žít. Mezi její zásady patří: „Zůstaňte prostí a přirození. Osvobodte se od napětí, tenzí. Buďte sami sebou. Přizpůsobte se podmínkám. Buďte pozorní k druhým ... Uvědomte si, že pokud nejde o život a zdraví, vše se dá překonat v pohodě.“ In: *Tvořivost = kreativita*, 1999, s. 33.

I další informace P. Cibulky notně prověřené časem se mohou stát receptem na úspěšné řešení situací, nikoliv jen na poli vedení města: „Správa města příslušela zejména novým členům městské rady. Mělo-li se však jednat o zvlášť důležitá rozhodnutí, zasedali noví i starší členové rady společně.“ (2004, s. 14-15)

Podobně jako jsem na jiném místě této práce popisovala specializaci cechovních mistrů, došlo také ke specializaci práce těch, kdož se starali o správu města. Co jistě pomohlo komunikaci a spolupráci všech zúčastněných byl fakt, že se jednotliví konšelé v purkmistrovské funkci pravidelně střídali.

.Brněnský METROPOLITAN – Informační noviny občanů statutárního města Brna v aktuálním březnovém čísle sděluje čtenářům výsledky analýzy SWOT, která se týkala komunikace města s veřejností. Mezi silné stránky komunikace brněnského magistrátu (MMB) jsou počítány tyto:

- „moderní jednotný vizuální styl, logo města a jeho aplikace
- dobrá dostupnost informací o dění ve městě (Brněnský Metropolitan, Urban centrum, webové stránky, propagační materiály, aj.)
- činnost informačního střediska MMB na Malinovského náměstí
- rychlý přehled zpráv: on-line přenos ze zasedání Zastupitelstva města Brna, televizní magazín Brněnské oko, webové stránky města
- Urban centrum jako místo setkávání občanů, kde získávají informace o rozvojových projektech

Nejenom klady, také nedostatky, skryté rezervy, byly součástí analytické části nově zpracované komunikační strategie města Brna. Mezi odhalenými negativními trendy mě zaujal postřeh: „nízké tzv. city identity (tedy slabá identifikace veřejnosti s městem)“ – In: Brněnský METROPOLITAN, březen 2009, s. 17. Tato slabina je skutečně výzvou ke změnám, zejména, když bude chtít MMB obhajovat ocenění, která získal v oblasti komunikace. Chvályhodná je okamžitá snaha aktivizovat občany – čtenáře anketou, kterou se mohou vyjádřit k záměrům plánované modernizace Bjornsonova sadu, známého pod pojmenováním Akademický sad – na dohled sídla Institutu mezioborových studií. Tato anketa je přístupná také v elektronické podobě na internetu. Nepochybně dojde k dalšímu rozvoji a využití informačních technologií v rámci projektu e-government. Už nyní se dá například vyřízení nového řidičského průkazu zkrátit a zpříjemnit elektronickou registrací schůzky na datum a hodinu, která žadateli nejlépe vyhovuje. Od června 2009 se plánuje zkušební provoz elektronického doručování informací mezi úřady a občany a mezi úřady navzájem do nově vytvořených datových schránek. Jde o nový společný projekt Ministerstva vnitra ČR a České pošty.

Komunikace města s občany nepřipomíná sólový zpěv, který by vycházel z jediného místa, z radnice. Spíše se jedná o mnohahlasý sbor, jehož členové jsou rozestaveni v jednotlivých místních částech. Dnešní Brno má 29 samosprávných částí a je organizováno tak, aby jeho „(samo)správci“ byli lépe slyšeni a oni sami s porozuměním naslouchali veřejnosti. Je nutné koordinovat a sladovat zájmy celoměstského organismu a jeho místních částí, jednotlivých metabolických orgánů.

Otázka integrace cizinců se v Brně řeší již několik let a s rozvojem zahraničních investic v regionu význam tohoto tématu narůstá. Koncem roku 2001 město Brno zřídilo Poradní orgán pro otázky integrace cizinců, složený z pracovníků magistrátu, policie, úřadu práce, finančního úřadu, zástupců menšin žijících v Brně, nestátních organizací pro pomoc emigrantům a zástupců médií. Pro cizince na našem území je důležitou novinkou, že od 1. 1. 2009 musejí ke své žádosti o povolení trvalého pobytu přiložit osvědčení o zkoušce z českého jazyka a prokázat jeho znalost.

Nejen vzdělávací instituce se podílejí na rozvoji a kultivaci komunikace občanů Brna. Bohatá síť kulturních organizací profiluje své aktivity směrem k nejrůznějším skupinám obyvatelstva. Z mnohých dokladuji dva příklady, které mě zaujaly:

- bezplatný kurz počítačové a informační gramotnosti pořádaný pro nezaměstnané a pro maminky na mateřské dovolené. Organizátorem byla Knihovna Jiřího Mahena. Cíl kurzu - usnadnit cestu za prací a integraci ve společnosti; dělo se tak osvojením základní znalosti práce s počítačem, seznámením s kancelářskou sadou MS Office a internetem. Nacvičovaly praktické dovednosti, psaní životopisu a modelovalo se jednání na úřadu práce. Kurz se uskutečnil udělením grantu v rámci programu Jihomoravského kraje Podpora sociální integrace. Projekt 3IN znamená INformace – INtegrace – Internet a buduje se na INiciativě — motivaci rozvíjet osobnostní a komunikační kompetence, Knihovna překročila svůj stín, od původního poslání pasivního zdroje pro výpůjčky knih pokročila dál a stala se informačním, komunikačním a integračním centrem, místem užitečného spojení teorie s praxí.
- vedle výtvarných dílen pro děti se v Moravské galerii Brno můžete účastnit nových programů. Jsou jimi akce pro dospělé CREATIV 60 + určené seniorům; projekt MEZI NÁMI – cyklus aktivit pro děti i dospělé s fyzickým handicapem, a ART WORKSHOP – kombinace setkávání s uměním, vlastní kreativity účastníků a vzájemné komunikace v angličtině – ukázková volnočasová aktivita moderní doby!

3. 2. Specifické potřeby komunikace u znevýhodněných skupin v Brně

*Kulhavý poutník, jakkoli jde životem o něco hůř
a pomaleji než jiní, právě díky své vrozené vadě
pocituje věci života a světa hlouběji a silněji.*

Josef Čapek

Paradoxy života se vyskytovaly odedávna. Starověká Sparta, jež ve svém středu toužila mít pouze fyzicky dokonalé občany, se vyřazováním novorozeňat (podle tehdejších představ nevhodných pro vojenskou kariéru) zbavovala budoucích géníů strategie a sama se tím ochuzovala o komunikační impulsy k vlastnímu rozvoji. Nemluvě o tragédii matek, které přišly o dítě. Politické záměry obce ohledně rodinné výchovy v Athénách byly odlišné, město bohyně moudrosti dávalo příležitost každému narozenému životu a přidržovalo se zlaté střední cesty, odmítalo extrémy a věřilo v reciprocitu poskytování péče. Suportivní přístup ke všem členům obce byl typický.

Evropa 21. století otevřeně hovoří o **kategorii znevýhodněných skupin**, které tvoří jedinci odlišní od ostatních určitým způsobem. Jejich jinakost spočívá v tělesném, zdravotním, či sociálním handicapu, postižení. Tito lidé nepotřebují ani tolik pomoci, jako spíše podporu, asistenci a komunikaci, která je neodsunuje na okraj společnosti, ale naopak zve k tomu, aby se v ní uplatnili. Od majoritní společnosti se očekává zájem, porozumění, snaha spoluvytvářet inkluzivní sociální prostředí vzájemné mezilidské akceptace bez výhrad, bez rozlišování pohlaví, rasy, náboženství, fyzického, mentálního nebo sociálního handicapu.

Brněnský modelový příklad komplexní péče o děti a mládež s tělesným postižením představuje Kociánka. K založení ústavu v roce 1919 pomohl impuls Alice Masarykové, aby objekt zámečku v Králově Poli včetně rozsáhlého anglického parku přešel do majetku Zemského spolku pro léčbu a výchovu mrzáčků na Moravě a ve Slezsku. U zrodu Ústavu pro zmrzačené stál Jan Chlup, původně učitel z Boskovic. Zahájení provozu ústavu předcházela Chlupova návštěva u zakladatele obdobné instituce v Praze, profesora Jedličky, a důkladné seznámení s koncepcí komplexní rehabilitace.

„Programem prvního ředitele Kociánky Jana Chlupa bylo 'bourat a stavět'“ – uvádí se v almanachu k 85 letům trvání Kociánky, 2004, s. 8 – šlo o to „bourat hradby mezi lidmi, důrazně přesvědčovat zdravé, že postižený je jejich slabším druhem, a nikoliv abnormalitou. Stavět domy 'rozumné lásky', v nichž najdou postižené děti dostatek individuálního a ozdravujícího tepla rodiny.“ (tamtéž, s.8) Už ve 40. letech minulého století se Kociánka stala největším zařízením svého druhu v tehdejší Československu a toto prvenství jí náleží v rámci České republiky podnes.

Rok 1989 přinesl do celé naší společnosti novou kvalitu života včetně integračních řešení, začleňování tělesně postižených dětí a mládeže do společnosti. Poslání Kociánky se rozvíjí v moderních podmínkách tak, že ústav poskytuje sociální, zdravotní, vzdělávací i pracovní aktivity dětem a mládeži s tělesným postižením. Klienti Kociánky se programově věnují nácvičce potřebných dovedností pro snižování závislosti na pomoci okolí a usilují o zapojení do pracovního procesu. Kociánka jim vychází vstříc možnostmi účastnit se celoročního, týdenního, či ambulantního pobytu s komplexní rehabilitací. Svět na Kociánce, klienti, jejich rodiny, pedagogové, lékaři, veškerý personál pod vedením ředitele Mgr. Jiřího Podluckého, se plně orientuje na to, aby zde jedinec s handicapem rozvinul své osobní a sociální kompetence a mohl být úspěšně integrován s majoritou.

Ohleduplnost velice úzce souvisí s komunikací – s tím, jak se k sobě navzájem chováme, co říkáme nahlas, co cítíme, i tím, co si jen pro sebe o druhých, o sobě a světě myslíme. V Brně je výchova k toleranci vlastní městské dopravě; v roce 2009 oslaví 140 své existence.. Dopravní podnik města Brna komunikuje s uživateli svých služeb organizací celého svého sofistikovaného systému, nově rovněž prostřednictvím časopisu ŠALINA, modernizací a nápaditým designem vozového parku, rozšiřujícími se možnostmi bezbariérové přepravy. Evropský projekt Města pro lidi je sebeobrannou reakcí na narůstající intenzitu automobilizmu a podporuje taková koncepční řešení, která minimalizují dopravní chaos a nehody, zácpy, znečištěné ovzduší, hluk a vibrace, přetvářejí městská prostředí v místa přátelská pro život, nejen k přežívání.

S rozvojem emancipace a demokratizace společnosti se daří budovat partnerské vztahy a aktivizovat občany k tomu, aby nebyli pouze konzumenty služeb města, ale

také jejich dodavateli, subdodavateli, aby iniciovali nová témata ke komunikaci, myšlenkami, prací a životem přispívali k vylepšování prostředí svého města.

Všeobecný princip rovných příležitostí prolíná všemi úrovněmi života Evropské unie, zejména je patrný v oblasti ekonomiky, politiky, kultury, v sociálních a rodinných vztazích. Opěrnými pilíři politiky rovných příležitostí, zakotvenými v Listině základních práv EU, jsou dva základní principy: zákaz diskriminace na základě národnosti a rovné odměňování mužů a žen. Dodržování těchto principů je účinný nástroj, kterým se společnost brání tomu, aby docházelo k sociální exkluzi určitých skupin obyvatel. Evropská unie se snaží mimo jiné o vyšší podíl žen v politice.

Nedostatek informací, různost výkladů právních norem a nedorozumění se snaží odstraňovat bezplatná služba EU SOLVIT určená k hledání rychlého a účinného řešení problémů tak, jak je na vnitřním trhu pociťují občané a podniky. Síť třiceti center – v každé ze členských zemí a také na Islandu, v Norsku a Lichtenštejnsku se specializuje na jednání v případech přeshraničního charakteru a při uplatňování právních předpisů EU. Témata, kterými se zabývá, mohou být v případě občanů: povolení k pobytu, uznání odborné kvalifikace včetně řidičského oprávnění, u podniků například – problematika DPH. Osobní údaje všech, kdo využívají služby SOLVIT, jsou chráněna. Komunikaci lze realizovat vyplněním online formuláře, zasláním emailu, nebo telefonicky.

Evropský veřejný ochránce práv P. Nikiforos Diamandouros stojí v čele instituce, která aktivně dohlíží na respektování **Listiny základních práv EU** a komunikuje s těmi, kdo podali stížnost na nesprávné a neúčinné úřední postupy, zastaralé metody a diskriminační praxi orgánů a institucí EU. Podání stížnosti může realizovat fyzická osoba - občan členského státu Unie, nebo obyvatel EU, právnická osoba, jakou je například podnik, firma, sdružení, atp. se sídlem na území EU. Cílem práce evropského ombudsmana je spolupráce se všemi orgány a institucemi EU a dosažení nejvyšší možné kvality správy EU, protože **právo na řádnou správu je součástí Listiny základních práv EU (článek 41)** právě tak jako je jím **právo podat stížnost k Evropskému veřejnému ochránci práv (článek 43)**.

3.3. Řecká komunita v Brně a její komunikační toky s městem

Heuréka! Objevil jsem! Očistil jsem se!

Archimédes

Třebaže město Brno není typický přístav, má svoji lodní přepravu a také řeckou komunitu. Odpradávná se díky námořnímu umění dostávali Řekové ze země svého původu do míst, kde mohli dobře uplatnit dovednosti stavět a řídit loď, provozovat rybolov a obchodovat. Nebyla to však mírová vlna, která koncem čtyřicátých let 20. století do tehdejšího Československa přivedla na třináct tisíc osob z Řecka, jednalo se o masovou emigraci, útěk v důsledku probíhající občanské války.

Nejprve byly s pomocí mezinárodní organizace Červeného kříže do bezpečí odeslány děti z oblastí na severu Řecka, které kontrolovaly oddíly levicových partyzánů a hrozila represe ze strany armády. Porážka povstání v roce 1949 do Československa přivedla i některé rodiče těchto dětí. Díky pomoci tehdejšího Československa se řecká národnostní menšina úspěšně zapojila do života této republiky. Dětem, které emigrovaly většinou bez rodičů, stát poskytl péči v dětských domovech a bylo jim umožněno vzdělávat se. Někteří z emigrantů se později, po ukončení diktatury řecké junty, vrátili zpět do Řecka. Teprve v roce 1982 bylo možno podniknout oficiální návrat do Řecka. Mnoho Řeků však už navždy spojilo svou další budoucnost s Českou republikou.

V roce 2008, který EU vyhlásila jako Evropský rok mezikulturního dialogu, proběhly důstojné oslavy šedesátileté historie života řecké menšiny na území České republiky. Autorkou loga tohoto výročí se stala Mgr. Sofie Prusali, členka Lycea Řekyň z Ostravy, Logo má podobu chlapečka, který drží větvičku olivovníku a lípy a symbolizuje tak příchod Řeků do Československa. Dítě představuje jak nevinnou oběť občanské války, tak i nový začátek v nových podmínkách. Modrobílá barevnost kopíruje barvy státní vlajky Řecka.

Každá národnostní menšina, která se nachází mimo původní vlast, se posiluje udržováním kulturních tradic. Písňe a tance regionů Řecka pomáhaly překonávat stesk,

udržovat jazyk a pouta s domovinou. Rozvíjení folkloru provázelo řeckou komunitu kamkoliv a neustále a nemohlo tedy chybět ani při již zmíněných oslavách, které byly organizovány Asociací řeckých obcí (AŘO) v ČR.

Řecká národnostní skupina v České republice patří mezi malé, zato velmi zajímavé etnické skupiny. Řecká komunita v České republice se nachází především v Brně, Praze a na severu Moravy (zejména Krnov – takzvané České Athény). Řekové v ČR jsou sdruženi do dvanácti obcí, konkrétně: Bohumín, Brno, Havířov, Jeseník, Karviná, Krnov, Krnov-město, Ostrava, Praha, Šumperk, Třinec a Vrbno pod Pradědem) a dobrovolně se sdružují ve dvou občanských sdruženích, kterými jsou Asociace řeckých obcí v ČR (sdružuje 758 členů ve 12 obcích) a Lyceum Řekyň v ČR (155 členů). Drobnější komunity či osamocené rodiny se nacházejí i v dalších místech, jako například v Jablonci nad Nisou, Liberci, Hradci Králové, Jihlavě, Vyškově, Olomouci, Strážnici, Znojmě, Mikulově. Ostatní občanská sdružení - Klub přátel Řecka (164 členů), Společnost přátel Nikose Kazantzakise (51 člen) a Česká společnost novořeckých studií (69 členů) - nejsou přímými nositeli menšinového hnutí, ale spolupracují s ostatními řeckými organizacemi v České republice i v zahraničí.

Brno jako středoevropské město vždy ovlivňovaly nejrůznější vlivy, novodobá řecká minorita nebyla ovšem kvantitativně tak silná, aby na sebe strhla pozornost statistiků, většinou se skrývala v kategorii ostatní národnosti, kdy na první příčce vítězila národnost česká, následována slovenskou, německou a židovskou. V roce **1991** byly statistické údaje o řecké národnostní skupině publikovány poprvé, tehdy bylo **v ČR 3 379 osob**, z toho **345 v Brně**, kteří deklarovali řeckou národnost. V roce **2001** byl tento počet v ČR 3 199 – podle Balcárka, s. 44 – a v **Brně 309 osob**. Tentýž autor podotýká: „nejen v ČR, ale i v jiných státech s výrazně dominující jedinou národností dochází ke zřetelnému odnárodňování menšin a k posilování dominující národnosti. (2004, s. 45). Rozhodně je jisté, že se Řekové odnárodňování brání a maximálně se snaží posilovat svoji etnicitu.

Řecká menšina se snaží uplatňovat svá práva v nových demokratických podmínkách od roku 1999, kdy byl její zástupce z vlastní iniciativy jmenován členem Rady pro národnosti vlády České republiky. V Brně existuje Výbor pro národnostní menšiny Zastupitelstva města Brna a na základě zákona o právech národnostních

menšin 273/ 2001 Sb. – město Brno poskytuje národnostním menšinám finanční dotace na kulturní aktivity, které mají za cíl obohatit kulturní život města, jež je naším společným domovem. Přehlídky umění národnostních menšin – ukázky hudby, zpěvu a tance – jsou pořádány pravidelně, zasloužily by si však jednotící prvek, pevně stanovené datum a označení svátku všech, kdo v Brně rádi žijí.

V řecké komunitě se dodnes udržují národní tradice a zvyky, připravují se jídla typické řecké kuchyně; někteří jsou aktivní v praktikování pravoslaví a všichni se velmi rádi se účastní aktivit v řeckých tanečních a hudebních souborech. Mezi oblíbené zábavy členů řecké komunity patří práce na internetu a sledování zpráv v řečtině. Šíření informací v řeckém jazyce slouží časopis Kalimera vydávaný ŘO Praha.

Řecká komunita v ČR je zejména ve velkých městech pravidelně posilována studenty z Řecka. V akademickém roce 2000/2001 jich na českých vysokých školách studovalo více než 400, po studentech ze Slovenska jde o druhý nejvyšší počet studentů z jedné země. Řečtí studenti studují anglické programy vysokých škol v České republice.

Zachování jazyka patří k prioritám AŘO. Odpolední hodiny řeckého jazyka a reálií byly v roce 2000/2001 organizovány pro žáky a studenty v počtu 190 dětí v rámci devíti řeckých obcí. Praktická schopnost užití řečtiny je u členů komunity, kteří se narodili v sedmdesátých letech a později, již poměrně slabá.

Co se týká věkové struktury řecké minority v ČR, výsledky sčítání lidu z roku 1991 zjistily pouze 10% osob ve věku do čtrnácti let. To znamená, že nedejde-li v brzké době k posílení řecké menšiny v Brně, bude tato skupina ohrožena zánikem.

3.4. Lyceum Řekyň - podpora humanizmu, aktivního přístupu a porozumění

*Vadou těla se duše nezohaví,
ale krásou duše se zdobí i tělo.*

Lucius Annaeus Seneca

Velice dlouhou dobu to v dějinách lidstva vypadalo, že historii stvořili jedině a pouze muži a jejich činy, či spíše zločiny. Řecká mytologie ovšem obsadila Olymp natolik početným zástupem bohyní, že by snad svět už v 21. století mohl být natolik uznalý, aby ženám odpustil existenci matriarchátu, jenž byl po svém nahrazení patriarchátem totálně tabuizován. Je smutné, že dodnes existují společnosti, kde se narození dítěte ženského pohlaví pokládá za vadu a je nevýznamné oproti narození mužského potomka.

Brzy uplyne sto let, co vznikla myšlenka Lycea Řekyň. 1910 v Řecku, v Athénách, tuto ideu rozvíjela pedagožka Kalliopi Paren. V současné době má Lyceum celkem 66 poboček, z toho 50 z nich působí v Řecku. Lyceum Řekyň v České republice je jednou z nejmladších poboček. V prosinci 2000 po několika letech navazování prvních kontaktů a jednání schválila Správní rada Ústředního Lycea v Athénách žádost řeckých žen žijících v České republice o založení této nové zahraniční pobočky. Lyceum Řekyň v České republice je registrováno Ministerstvem vnitra ČR jako občanské sdružení ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb. Sídlem Lycea se stalo Brno, tady byly už od roku 1995 organizovány semináře lidových tanců pod vedením Nikose Petrouliase z Lycea Řekyň Kalamaty.

Cílem Lycea je uchovávání a rozvíjení řeckých zvyků a tradic, studium a pěstování folklórního umění, podpora ženy a morální podpora matky a dítěte. Pro dosažení cílů Lycea pracuje osm oddělení, která vedou ženy, konkrétně jsou to oddělení: Národních tradic; Národních krojů; Národních tanců; Problémů ženy a dítěte; Umělecké a hudební; Rytmické výchovy; Svátků a recepcí; Knihovna a archiv.

Nejvýraznějším reprezentantem aktivit Lycea Řekyň v České republice je Taneční soubor Lycea Řekyň v ČR. Účastní se akcí domácích i v zahraničí.

Kandidátkou Lycea se může stát každá žena, kterou navrhnou dvě členky správní rady, a která podá žádost. Poté je nová kandidátka volena správní radou. Kandidátka se stává řádnou členkou v případě, že poskytuje svoje služby Lyceu po dobu dvou let a pracuje v některém z jeho oddělení. I tady existují rovné příležitosti - přispívajícími členy Lycea Řekyň v ČR se mohou stát muži, chtějí-li přispět k naplňování cílů Lycea. Nemohou však být voleni do správní rady a hlasovat na valném shromáždění.

Lyceum Řekyň spolupracuje s organizacemi: Hellenika nadační fond, Lyceum Řekyň Kalamata, Lyceum Řekyň Atény, Lyceum Řekyň Séres, Lyceum Řekyň Londýn, Česká společnost novořeckých studií, Asociace řeckých obcí v České republice, Ministerstvo kultury české republiky, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Ministerstvo zahraničí Řecké republiky, Ministerstvo kultury Řecké republiky, Velvyslanectví Řecké republiky, Jihomoravský kraj, Moravskoslezský kraj, Statutární město Brno.

Prezentace práce Lycea Řekyň v ČR je přístupná na internetu. Financování aktivit je náročné a vedení organizace se je snaží zabezpečovat z různých zdrojů, také na základě udělených vyjímek z rozpočtu MŠMT ČR, z rozpočtu měst a obcí, nadačních a soukromých darů a dotací Řecké republiky.

S touto organizací jsem se blíže seznámila a úspěšně spolupracovala v rámci svého výzkumu. Opakovaně chci proto vyjádřit svoje díky za odezvu, která mi byla poskytnuta v podobě vyplněných dotazníků a rozhovorem s předsedkyní Lycea - paní Evou Lioliu. Je velmi příjemné vědět, že i řecké spoluobčany těší, že je v České republice mnoho nadšenců a příznivců Řecka, cestování do Středozeří, zdravé gastronomie, neuspěchaného životního stylu a radosti ze života. Řecká komunita vítá skutečnost, že těch, kdo se zajímají o živou řeckou kulturu, stále přibývá.

4. Hlasy řecké komunity v Brně a v Evropě, zájem o zlepšení komunikace mezi městem a lidmi, kteří je spoluvytvářejí

Člověk je do té míry mrtvý, do jaké nedokáže komunikovat.

A je do té míry živý, do jaké míry komunikovat dokáže.

Ronald Hubbard Lafayette

Komunikace je cestou odněkud někam, zvolení metody znamená správné nasměrování a vytýčení cesty k cíli. Teoretická část předchází praktické, metodická literatura radí: „Každý výskum připomína stavbu. Najprv sa navrhne projekt stavby a potom sa podľa neho uskutočnia jednotlivé stavebné práce“ - In Gavora, 1996, s. 7. Zahájení projektu diplomové práce proběhlo více než před rokem po té, co se k němu vyjádřil vedoucí diplomové práce i garant předmětu sociální pedagogika – profesor Blahoslav Kraus.

Po zvolení tématu diplomové práce – KOMUNIKACE - jsem přistoupila k jeho ohraničení – LIDÉ ŽIJÍCÍ VE MĚSTĚ, konkrétně obyvatelé řecké národnosti v Brně a v Londýně, Velká Británie. Londýnská komunita je největší komunitou Řeků v Británii. Cílem průzkumu bylo pomocí zvolených nástrojů – dotazník a rozhovor – zjistit odpovědi ke čtveřici hypotéz.

Součástí dotazníku se stal úvodní dopis, který se otevírá trojím pozdravením - v řečtině: KALIMERA! v češtině: HEZKÝ DOBRÝ DEN! a v angličtině: MANY GREETINGS! – viz **PŘÍLOHA 1**. Vedle fotografie autorky dotazníku je budoucím respondentům stručně objasněn a zdůvodněn cíl průzkumného šetření – česky a anglicky. Autorka vytvořila původní, nestandardizovaný, stukturovaný dotazník pro zachycení tvrdých i měkkých dat respondentů tak, aby bylo možné zjistit názory, pocity a postoje současných obyvatel města Brna, kteří jsou součástí zdejší řecké komunity.

Z možných konstrukcí pro tvorbu otázky v dotazníku byly využity tyto typy:

- výběr z možností - JAKÉ JE VAŠE NEJVYŠŠÍ UKONČENÉ VZDĚLÁNÍ ?

- volná odpověď na otevřenou otázku - KOLIK JE VÁM LETOS LET?, JAKÉ JE VAŠE POVOLÁNÍ ? KOLIK ROKŮ BYDLÍTE V TOMTO MĚSTĚ?
- volba mezi ANO a NE - tam, kde byl položen dotaz, zda respondent souhlasí s dalším pokračováním průzkumu;
- doplnění věty - JAKÁ JE VAŠE NÁRODNOST? Zapište ve tvaru „Já jsem ...“; a také VNÍMÁTE SEBE SAMA JAKO OBYVATELE// OBYVATELKU BRNA NEBO JAKO OBČANA // OBČANKU BRNA :? Zapište ve tvaru „Já jsem ...“;
- použití číselné škály (1 až 10) - VYBRANÝM MÍSTŮM PŘIDĚLTE ČÍSLO, KTERÉ NEJVÝSTIŽNĚJI VYJADŘUJE VAŠE POCITY (SYMPATIE, ANTIPATIE)

Autorka dotazníku se snažila dodržet zásadu: srozumitelnosti, použít jednoduché a efektivní instrukce. Dotazník byl konstruován jako anonymní, nepožadoval sdělení citlivých dat, jakými jsou například JMÉNO A PŘÍJMENÍ, DATUM NAROZENÍ, jež by vzbuzovaly obavy a strach z možného zneužití informací. V případě rozhovorů byl dán souhlas zkoumaných osob s uvedením konkrétních dat. Domnívám se, že k rozptýlení obav respondentů z možného zneužití jejich důvěry došlo díky spolupráci s dobře známými institucemi – Lyceum Řekyň v ČR v Brně a The Hellenic Center v Londýně a dost možná i spojením komunikace slovem a obrazem – uveřejnění úvodního dopisu s fotografií autorky dotazníku v rámci internetového prostoru <http://www.ellada.webgarden.cz/> - VŠE O ŘECKU - i za tuto příležitost děkuji!

S vědomím, že každá práce představuje určitý druh kompromisu, jsem vytrvala ve svém odhodlání nevyrábět data uměle, svévolně je neupravovat, vyčkat trpělivě svolení respondentů, respektovat pozdější změnu názoru – odvolání souhlasu poskytnout rozhovor či ochota pokračovat v průzkumu.

Administrace dotazníku v městě Brně probíhala elektronicky i fyzicky formou osobní distribuce dotazníku na různých místech; kterými byly řecké restaurace, cestovní kanceláře, kluby a rovněž vzdělávací instituce – vysoké školy a opakovaně citovaná nezisková organizace Lyceum Řekyň v ČR. V Londýně proběhla administrace dotazníku pouze elektronicky. O administraci dotazníku a návratnosti více vypovídají tabulky I A a I B.

Tabulka I A: Dotazník a jeho návratnost - Brno

způsob	prostředí	počet kusů	návratnost
osobně	kluby, řecké restaurace, aj.	100	7
osobně	Lyceum Řekyň, VŠ	50	16
elektronická pošta	Lyceum Řekyň		4
internetová adresa	Ellada		9
celkem			36

Tabulka I B: Dotazník a jeho návratnost - Londýn

způsob	prostředí	návratnost
elektronická pošta	The Hellenic Center	11
celkem		11

Porovnáním velikosti komunity a množství vyplněných dotazníků je jisté, že **v případě města Brna - v roce 2001 = 309 osob** (In: Balcárek, 2004, s. 44) a **36 získaných dotazníků** - jde o relativně úspěšný pokus získání informací, reagovalo zřejmě asi 10% členů komunity; **v případě Londýna - v roce 2005 = 150 - 180 000 řecky mluvících osob**, 85% z nich ve spojení nikoliv s řeckou pevninou, ale s Kyprem (zdroj informací BBC, konkrétně viz http://www.bbc.co.uk/london/content/articles/2005/05/27/greek_london_feature.shtml), a **11 získaných dotazníků** - jde o zjištění velmi zanedbatelného významu.

ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 1:

Průzkumem bude zjištěno, že aktivněji budou v sociální komunikaci vystupovat ženy, než muži, a také to, že častější bude zapojení osob s vyšším, respektive vysokoškolským, vzděláním.

Získané dotazníky byly podrobeny pečlivé analýze z hlediska struktury respondentů – pohlaví a dosažené vzdělání. Výsledky šetření jsou zachyceny v tabulkách II A a B, III A a B.

Tabulka II A: Pohlaví respondentů - Brno

ženy		27
muži		9
celkem		36

V Brně z celkového počtu třicetišesti respondentů se ve dvacetisedmi případech jednalo o ženu. Nevyskytl se případ, že by otázka na pohlaví byla nezodpovězena.

Tabulka II B: Pohlaví respondentů - Londýn

ženy		11
muži		0
celkem		11

Průzkumné šetření v řecké komunitě v Londýně zachytilo pouze respondentky, žádného respondenta.

Tabulka III A: Struktura dosaženého vzdělání respondentů - Brno

	základní	střední	vysokoškolské
ženy	3	18	6
muži		9	
celkem	3	27	6

Nejvíce respondentů obou pohlaví mělo středoškolské vzdělání, jejich počet činil dvacetsedm osob. Pouze tři respondentky uvedly, že dosáhly pouze ukončení základního vzdělání, šest respondentek zaznamenalo dosažení vysokoškolského vzdělání (lektorka řeckého jazyka a překladatelka, manažerka, podnikatelka, studující, učitelka).

Tabulka III B: Struktura dosaženého vzdělání respondentů - Londýn

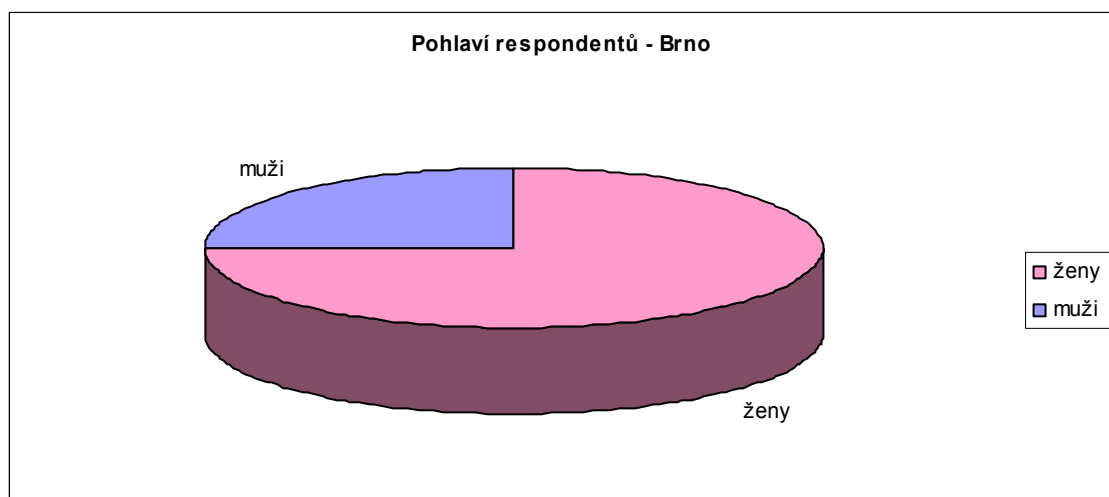
	základní	střední	vysokoškolské
ženy	5	6	
celkem	5	6	

Šest londýnských respondentek uvedlo dosažené středoškolské vzdělání, pět mělo v datazníku záznam o dokončení základního vzdělání.

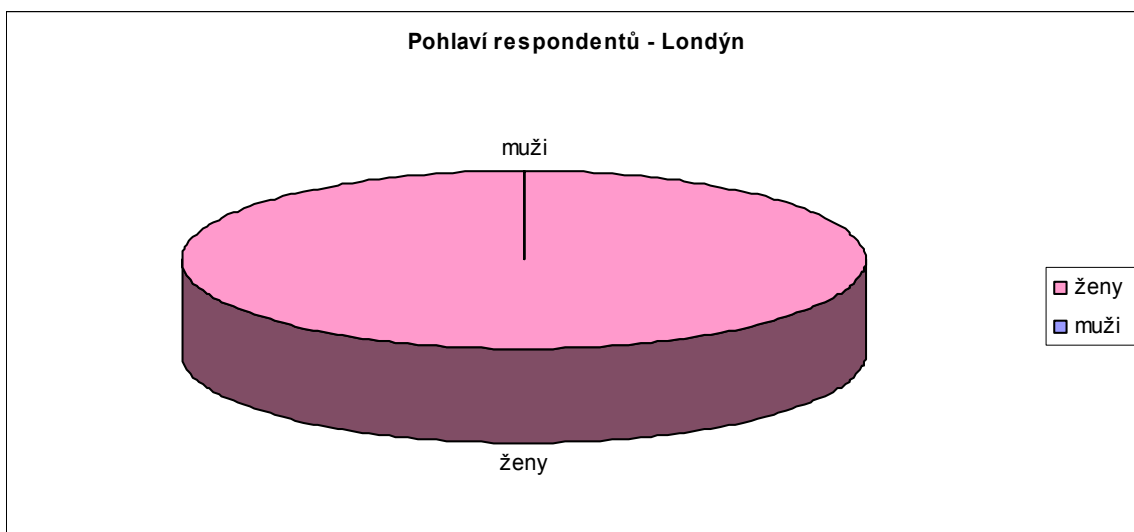
ZÁVĚR KE ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 1:

Průzkumem bylo zjištěno, že aktivněji v sociální komunikaci vystupovaly ženy než muži, V městě Brně byl počet respondentek třikrát vyšší než výskyt respondentů - mužů. Průzkum v londýnské komunitě nezachytil ani jednoho respondenta - muže. Tato významná převaha je znázorněna i v grafické podobě.

Graf I A: Zastoupení respondentů podle pohlaví - Brno

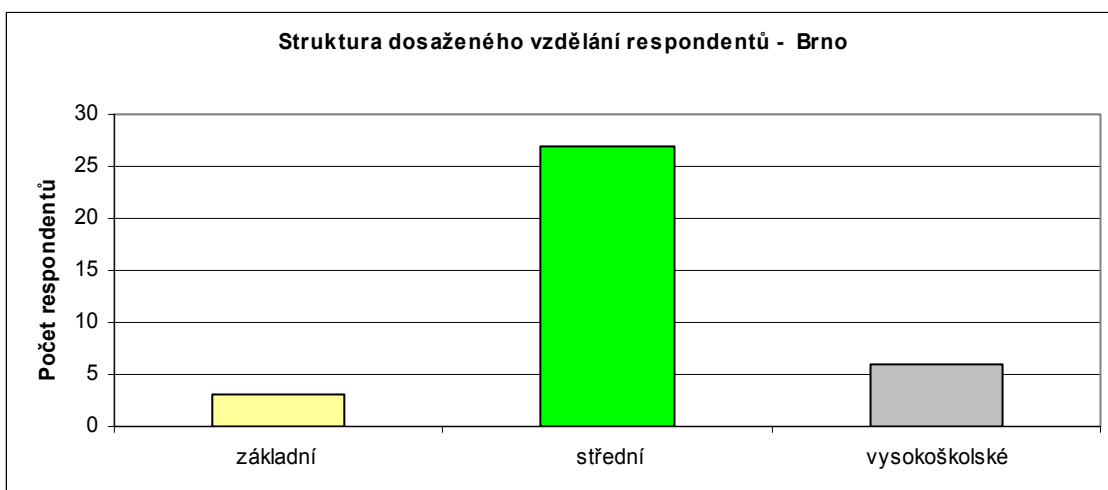

Graf I B: Zastoupení respondentů podle pohlaví - Londýn

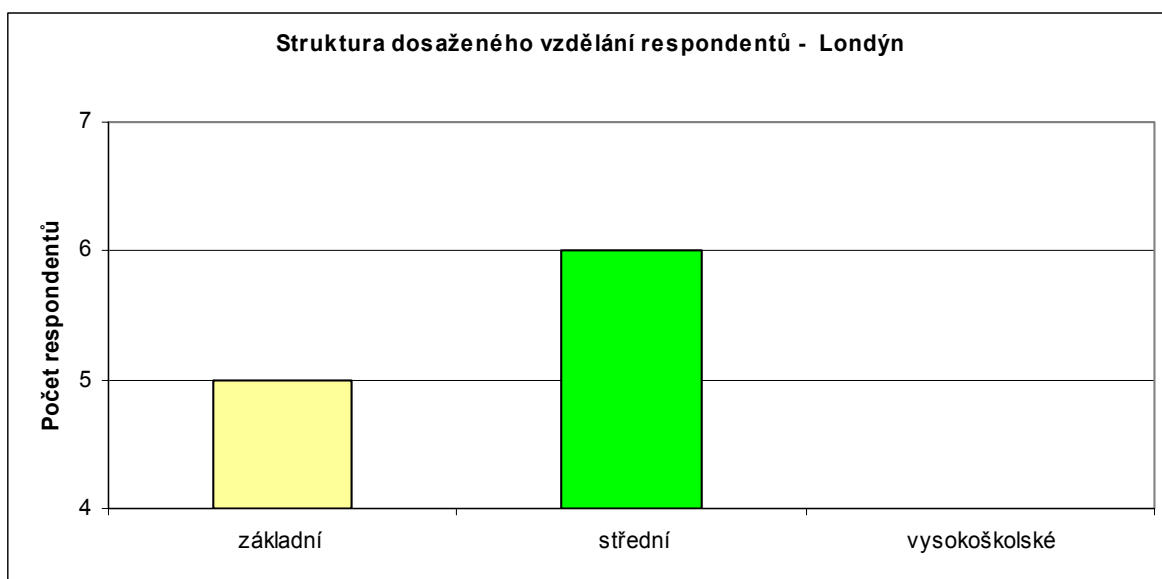

Průzkum nepotvrdil, že by se dotazníkem více zabývaly osoby vysokoškolsky vzdělané. Nejvíce respondentů uvedlo dosažení středoškolského vzdělání, Tento zjištěný fakt se týkal obou komunit – v Brně i v Londýně – viz grafické ztvárnění naměřených dat.

Graf II A: Zastoupení respondentů podle dosaženého vzdělání - Brno

Graf II B: Zastoupení respondentů podle dosaženého vzdělání - Londýn

ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 2:

Výsledky průzkumu ukáží, že pozitivní emoční vazba příslušníků řecké komunity v Brně je silnější k městu Brnu, než jejich vazba k Evropské unii. Projeví se větší sympatie k České republice a Řecku, než vůči nadnárodnímu celku Evropské unie.

V dotaznících byla možnost vyjádřit emoce pomocí číselné škály takto:

- 1 ve významu - **mám velice rád, obdivuji, miluji, velmi si vážím**
- 2 ve významu - **mám rád, sympatizuji**
- 3 ve významu - **cítím sympatie, důvěřuji, líbí se mi**
- 4 ve významu - **je/ jsou v pořádku**
- 5 ve významu - **moje city jsou zcela neutrální**
- 6 ve významu - **není/ nejsou v pořádku**
- 7 ve významu - **nelíbí se mi**
- 8 ve významu - **nemám rád**
- 9 ve významu - **nedůvěřuji, obávám se**
- 10 ve významu - **nesnáším, nenávidím, mám nepřekonatelné výhrady**

Výsledky šetření emocionálních vazeb jsou zachyceny v tabulkách IV A a B.

Tabulka IV A: Emocionální vazby k vybraným místům – Brno

	k městu	k ČR	k Řecku	k EU
1	11	9	32	
2	14	19	4	2
3	7	5		5
4	4	3		3
5				21

Respondenti z komunity brněnských Řeků mají relativně dobrou vazbu k městu a České republice, nejsilnější pozitivní vazbu cítí jednoznačně k Řecku - 32 záznamy nejsilnějších sympatií. Vůči EU se vyjádřili spíše neutrálním způsobem.

6				3
7				
8				2
9				
10				
celkem	36	36	36	36
	k městu	k ČR	k Řecku	k EU
průměrná hodnota	2,11	2,06	1,11	4,72

Střední hodnoty emočních vazeb respondentů z Brna ukazují, že jejich srdci je zcela nejbližší Řecko, nejb vzdálenější Evropská unie. Vztah respondentů z Brna k jejich městu a k České republice je hodnocen velmi obdobně. Významně slabší vazba je pociťována k Evropské unii, rozhodně však je tento vztah spíše pozitivní.

Tabulka IV B: Emocionální vazby k vybraným místům – Londýn

	k městu	k VB	k Řecku	k EU
1	2		5	
2	7	3	4	
3	1	5	2	
4	1	1		
5		2		

Respondentky z řecké komunity v Londýně prožívají, hodnotí a komunikují svůj dobrý vztah k městu a rovněž k Řecku. O vztahu k Evropské unii se žádná z nich nevyjádřila v sekci, do které se zapisují pozitivní, případně také neutrální záznamy.

6				3
7				2
8				2
9				2
10				2
celkem	11	11	11	11
	k městu	k VB	k Řecku	k EU
průměrná hodnota	2,09	3,18	1,73	7,82

Střední hodnoty emočních vazeb respondentek z Londýna ukazují, že jejich sympatie patří jednoznačně Řecku. Evropskou unii chápou více negativním způsobem. Vztah respondentek z Londýna k jejich městu je hodnocen jako výrazně lepší, pokud je porovnáván s hodnocením vztahu respondentek k zemi, v níž žijí, k Velké Británii.

ZÁVĚR KE ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 2:

Výsledky průzkumu prokázaly, že emoční vazba příslušníků řecké komunity v Brně k městu Brnu je silnější, než vazba k Evropské unii. Obdobný výsledek se ukázal při šetření v rámci komunity řecky mluvících obyvatel Londýna.

Brněnští Řekové projeví větší sympatie k České republice a Řecku, než vůči nadnárodnímu celku Evropské unie. Ještě průkaznější, intenzivnější jsou výsledky šetření při porovnání vazeb k větším celkům u londýnské komunity řecky mluvících.

ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 3:

Většina respondentů průzkumu se bude cítit občany města Brna, nejenom jeho obyvateli. Data respondentů ukáží, zda je tento pocit budován více délkou pobytu v městě Brně, nebo aktivní komunikací a spoluvytvářením společného prostoru pro život.

Nejvíce respondentů v Brně odpovědělo, že žijí ve městě dlouhodobě, v šestnácti případech po dobu delší čtyřiceti let – viz tabulka V A.

Tabulka V A: Délka pobytu respondentů ve městě - Brno

délka pobytu	méně než 10	11 až 20	21 až 30
ženy	2	3	5
muži	2		2
délka pobytu	31 až 40	41 a déle	délka neuvedena
ženy	5	12	
muži	1	4	

Vnímání pocitu občana a obyvatele u respondentů v Brně zřejmě není jednoduché, ve více případech byly oba pocity kladeny na stejnou úroveň. Odpovědi jsou zaznamenány v tabulce VI A.

Tabulka VI A: Vnímání pocitu obyvatele/ občan - Brno

	obvateľ	občan	nerozlišeno
ženy	6	5	16
muži	7	2	
celkem	13	7	16

Také respondentky z londýnské komunity v dotazníku zaznamenaly, že ve městě žijí dlouhodobě, vícekrát po dobu delší čtyřiceti let – viz tabulka V B.

Tabulka V B: Délka pobytu respondentů ve městě - Londýn

délka pobytu	méně než 10	11 až 20	21 až 30
ženy		1	1
délka pobytu	31 až 40	41 a déle	délka neuvedena
ženy	2	7	

Rovněž pro respondentky v řecky mluvící komunitě v Londýně nebylo snadné rozlišit význam obyvatele/ inhabitant a občana/ citizen – viz tabulka VI B.

Tabulka VI B: Vnímání pocitu obyvatele/ občan - Londýn

	obvateľ	občan	nerozlišeno
ženy			11
celkem	0	0	11

ZÁVĚR KE ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 3:

Výsledek průzkumu neprokázal, že se většina respondentů cítí občany města Brna. Největší skupina respondentů brněnské komunity nerozlišuje mezi kategoriemi občan a obyvatel. K obdobnému zjištění autorka práce dospěla také zkoumáním ve skupině z Británie.

Je oprávněné se domnívat, že délka pobytu ve městě není rozhodujícím faktorem, který by v lidech zakládal pocit hrdosti na místo, domov, v němž žijí. Bude správné kontinuálně, atraktivní formou připomínat obyvatelům jejich občanská práva a povinnosti tak, aby vnímali, že jsou to právě oni, občané, kdo město spoluvytvářejí.

ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 4:

Průzkum ukáže možnosti, kterými lze vést dialog a prohloubit naše vzájemné porozumění. Předpokládá se větší úspěšnost získávání informací rozhovorem a komunikace tváří v tvář, než nepřímou komunikací zprostředkovanou internetem a písemnou formou v podobě dotazníku.

Respondenti z brněnské i londýnské komunity v dotaznících výrazným způsobem zaznamenali, že preferovanou formu pro rozvíjení poznání a porozumění podle jejich mínění představuje **osobní jednání**. Mimo jiné respondenti zapsali své návrhy, které by přispěly ke sblížení těch, co jsou sousedy. V případě londýnské komunity šlo o konkrétní pozvání k účasti na akcích v helénském centru, u brněnských respondentů o teoretické možnosti získání nových poznatků a zážitků. Mezi takové by mohly patřit: vědecké konference, vědomostní kvízy, kurzy řecké kuchyně, literární soutěže, sportovní utkání. Je s podivem, že ani v jednom případě nebyla uvedena možnost větší medializace života řecké minority.

ZÁVĚR KE ZKOUMÁNÍ HYPOTÉZY č. 4:

Respondenti preferují přímou komunikaci. Více informací a hlavně zcela jinou kvalitu dat má možnost výzkumník získat rozhovorem tváří v tvář.

4.1. Tři případové studie

Život je zázrak. Většinou nám bere dech a to se pak k němu dá vyslovit jen stěží. Ne každý je nadán jazykem, který dokáže popsat to, jak takový zázrak probíhá. Zázraky jsou - jako život sám - dynamické, nelze je proto jednoduše změřit, zvážit, seřadit a vtěsnat do tabulky. Brno ani Londýn nejsou laboratořemi. I náš jazyk je něco jako Pandořina skříňka - nepatří do ruky nepovolaným – těm, co jen plácají do větru a mluví z cesty – takovým by měl být dar veřejně promlouvat odebrán!

Nejenom výsledky zkoumání čtvrté hypotézy přivedly autorku této diplomové práce k rozhodnutí zaznamenat na tomto místě formou příběhu - orální historie trojici případových studií. Dvě studie se zakládají na rozhovoru autorky práce s respondentem, který souhlasil s uvedením svého jména a částí svého životního děje. Vybraná zobrazení interpersonální a intrapersonální sociální komunikace se snaží doložit svébytné sepětí, aktivní identifikaci s městem Brnem a současně s Řeckem.

Případová studie 1

Penicilin lidi léčí, víno obšťastňuje.

Alexandr Fleming

VĚROZVĚST GASTRONOMIE

Zkoumaná osoba	muž
Věk	53 let
Vzdělání	vyučen v oboru
Bydliště	Brno
Národnost	řecko -česká
Povolání	kuchař
Stav	šťastně ženatý

Lahodné vůně a procítěné melodie zachytíte už na schůdcích, které z ulice Anenská vedou do příjemného interiéru restaurace ANENA v Brně. Vyberete si pohodlné místo k odpočinku, protože víte, že máte před sebou cestu. Necháte na sebe působit teplo a solidnost kombinace červených cihel a řeckých dekorativních motivů, decentní perokresbu, na které se vyjímá athénská Akropole. Pro obyvatele města Brna,

jejichž podzemí s labyrintem sklepů, sklípků a chodeb, lednic i kostnic stále teprve čeká na zpřístupnění, je takoveto zasunutí do bezpečí, kamsi pod sukně, blíž lůnu matky Země, chodníčkem do minulosti. Tak proč ne až na mořský břeh poblíž Soluně?

Právě odtud totiž pochází pan Kostas Storlakidis. Tmavé oči, usměvavá tvář. My dva se spolu známe dobrých pět let od vidění, už dříve byl kuchařem v jiné brněnské restauraci s řeckými specialitami. Zde v Aneně působí šestý měsíc. Vysvětluji mu, proč bych si s ním ráda popovídala, a on se skromně brání že ne, že prý česky moc dobře nehovoří. Uklidňuji jej, říkám mu, že jsme na tom podobně, protože moje řečtina není – až na pozdravení, přípitky a doptání se na cestu – valná. Otevíráme spolu tedy jídelníček restaurace ANENA. Tradičními řeckými předkrmy – meze - se posilujeme k zodpovězení otázky – Jak se přihodilo, že se pan Kostas zabydlel v Brně?

Pomazánka z pečeného lilku, plněné vinné listy, humus, tzatziky, červená řepa a skvělé řecké olivy. Jídla je plný velký talíř, ale když jsou na ně dva, mlsá se to samo. Zakusuje se to také samo, protože nahřátá pita je posypaná drcenou mořskou solí a voňavým kořením ze Středomoří. Díky postupnému uždibování dobrot jsem si v hlavě poskládala, že Kostas sice nepochází přímo ze Soluně, ale z místa, které mu není příliš vzdálené. Tam dosud žijí jeho bratr a sestra se svými rodinami. Na Moravu se před zhruba dvanácti lety Kostas nevypravil rovnou, v tomhle ohledu to měli staroslovanští bratři Konstantin a Metoděj jednodušší, když k nám přicházeli na pozvání velkomoravského knížete.

Cesta pana Kosty Evropou se nejprve klikatila restauracemi v Německu a Rakousku a není vyloučené, že by z Brna pokračovala zase někam dál, protože svět se rád otevírá mistrům umění kuchařského. Ale – v Brně potkal lásku, oženil se tady. S manželkou mají syna, jeho jméno je Jorgas. Nejenže zvládá jazyk obou rodičů, navíc vyniká ve fotbalu. Navrhuji, že tak dobré zprávy spolu zapijeme a domnívám se, že přípitek typickým ouzem, anýzovkou, nebo Metaxou by byl pro tuto příležitost nejvhodnější. Kostas s díky odmítá – jednak proto, že je v práci, jednak i proto, že prý kdykoliv dá přednost sladkostem a dobré kávě. Rád prý mlsá čokoládu. Abychom

zůstali styloví, rozhodujeme se pro baklavu. U ní si já pochutnávám na silné řecké kávě, kterou si prosím - glyco, sladkou, Kostas pro sebe volí frapé.

Středomořská kuchyně je lékaři všeobecně hodnocena jako nejzdravější dieta. Podle WHO, Světové zdravotnické organizace při UNESCO, je zdraví definováno komplexně, tedy nejen jako zdraví fyzické, psychické, ale také v dimenzi sociální a ekologické. Nevěste proto hlavu, že by v tomto směru na své hosty v restauraci Anena nemysleli. Zdravé jídlo a pití, příjem živin a energie – ať už ji počítáte na body, jouly nebo kilokalorie – spálíte s radostí. Kostas si libuje, že pravidelně pořádaný řecký večer s živou hudbou má úspěch a pokaždé je hostů plno. Ptám se, zda mají jednotné menu, nebo zda stihne každému hostovi připravit právě to, na co má chuť. Dívá se na mně, jako by nerozuměl. Kroutí hlavou. To by prý nešlo vnucovat někomu chutě, které mu nejsou vlastní, to ne. Kostas se těší, že v létě zde bude možné rožnit na venkovním grilu.

Jak si tak vyprávíme o řeckých večerech plných hudby, bubnují Kostovy prsty do rytmu reprodukovávané hudby, která náš rozhovor podbarvuje, ťuká jimi o stůl, má skvělé hudební cítění. Ptám se jej, zda hraje na nějaký hudební nástroj a on mi potvrdí, že hraje na buzuki. Ale také mě hned přesvědčuje, že se to netýká řeckých večerů, kdy přece musí krmit hosty! Chápu – prostřený stůl je ideální kulisa komunikace, usnadňuje konverzaci a spoluvytváří pozitivní náladu a tím i dobré vztahy.

Už vím, čím pana Kostase na oplátku za jeho povídání se mnou potěším – čokoládovou Studentskou pečeti! Konstantin a Metoděj jsou oslavováni v českém kalendáři jako zakladatelé našeho písennictví – krásného i staroslovanské legislativy, Kostův svátek budu slavit sice jenom já, ale s největší pravděpodobností každý měsíc! Rok 2009 je přece Evropským rokem kreativity a inovací – hledejme a nazněme pramen zdraví a sílu tvořit svůj každodenní dnešek tak, aby se za pár let bylo za čím ohlédnout.

PŘÍLOHA 2 – pozvánka na řecký večer v restauraci ANENA v Brně

Případová studie 2

*Není pět nebo šest divů světa,
ale jen jeden: LÁSKA.*

Jacques Prévert

ROZTANČENÉ SRDCE

Zkoumaná osoba	žena
Věk	50 let
Vzdělání	sociálněprávní studia
Bydliště	Brno
Národnost	česko – řecká
Povolání	asistentka centra zahraničních studií MU
Stav	šťastně vdaná

S paní Evou Lioliu jsme již delší dobu ve spojení pomocí internetových stránek Lycea Řekyň a schůzku si domlouváme emailem právě do sídla této organizace, kterou najdete na ulici Starobrněnská v čísle 20. Jestli pan vrátný svolí k návštěvě, zahajte přesun do druhého patra – je na Vás, zda zvolíte schody, či výtah. A v případě, že byste přišli na schůzku jako já s předstihem, máte možnost využít času a prostudovat nástěnky plné informací o akcích, které Lyceum Řekyň pořádá, nebo se jich účastní. Aktuálně je vhodná doba tlumočit paní Evě blahopřání, z postu místopředsedkyně byla na začátku března zvolena předsedkyní Lycea.

A paní Eva už je tady, zve mě dál, usedáme proti sobě. Pro začátek jí zkusím položit otázku, která se paní Evě líbí proto, že prý se nad ní dosud nezamýšlela: **V latinské otázce QUO VADIS ? KAM KRÁČÍME ? se sbíhají obě předchozí otázky, nemyslíte? Je pravda, že člověka velmi silně ovlivňuje to, jaký životní styl má jeho nejbližší okolí? Jakou souvislost bychom mohli najít s Vašimi kořeny (rodinná tradice, vzory zájmy) a tím, čím se nyní zabýváte?** Odpovídá mi: „Určité dědictví spojení s cizincem do naší rodiny přinesla už moje babička. Její muž byl Němec; v první republice byla smíšená manželství v Brně velmi běžná. A ještě jedna spojitost se mi vybavuje – můj strýc utekl do Ameriky. A pak tam odešel i bratranec. Jako malá jsem si představovala, to bylo asi ve druhé třídě základní školy, že se stanu letuškou, asi abych se mohla vídat se strýcem. Moje maminka si přivydělávala na veletrzích tlumočením do němčiny, to by také mohlo mít význam. I já jsem ve svých

osmnácti nakoukla za oponu do sousedního Rakouska a do Německa. Cestování mám moc ráda dodnes. Úplně nejvíc však miluji návraty do Brna. Tady v Brně jsem zapustila tak hluboké kořeny, že jsem tu možná víc doma, než ti lidé, co se ve městě přímo narodili. Přistěhovali jsme se do Brna, když mi byly čtyři roky.“

Využívám toho, že se paní Eva zrovna nadechla a v jejím bohatého proudu vzpomínek kormidluji s lodičkou další otázky: **když jste potkala svého muže, kterým je pan Vangelis Liolios, byla to láska na první pohled?** Paní Evě se nepatrně zamžije oči, přikývne a říká: „Určitě. Nemohla jsem samozřejmě vědět hned od začátku, že to bude tak vážné, ale moc se mi líbil – urostlý, sportovec - karatista, tmavovlasý, výrazné oči, úsměv. V Brně bylo před třiceti lety jen málo cizinců, Rusové, to snad. Nebylo to obvyklé. Můj táta mi, když jsme se rozhodli brát, řekl jen: 'Je to Tvoje štěstí!' , ale maminka z toho šťastná nebyla. To stejné bych mohla říct o tatínkovi ze strany muže, jenomže to bylo ještě emocionálnější, jako by Vangelis svoje rodiče tímhle krokem kdovíjak zklamal a oni se tak už nikdy nemohli spolehnout, že se o ně na stáří postará, jak se patří. No, to byla ještě ta doba, kdy si brněnští Řekové mysleli, že je třeba mít pořád sbalené kufry, protože se už už vracejí zpátky do vlasti. Svatbu jsme tenkrát měli na radnici, nebylo dobré na sebe upozorňovat přespříliš. Docela stačilo, že si beru cizince. Svatbou v kostele jsme si přislíbili oslavit třicáté výročí našeho společného života. Vlastně to napadlo mého muže, když – máme totiž dceru a syna a oba jsou zatím svobodní – povídá: 'Děti se nám nežení ani nevdávají, budeme jim muset jít příkladem! Takže už chystáme obnovu manželského slibu a bereme to také jako příležitost k setkání s širší rodinou. Ty pozitivní příležitosti jako je svatba a křtiny stmelují rodinná společenství, hlavně když jde o tradiční rituály. Takové řecké miminko může být až rok jenom 'nuno' - protože to není jen tak, vybrat někoho pro kmotrovství. Být správný kmotr a kmotra, to je závazek na celý život, miminku to dává jistotu, že se o něj postará osoba, která to slibuje před Bohem. Obě naše děti jsme nechali pokřtít v Řecku; synovi byly tři roky, dceři šest a bylo to moc krásné.“

Až teď se stihnu paní Evy zeptat na jména dětí. Upřesňuje: „Hledala jsem pro ně taková jména, která mohou uplatnit mezinárodně. U dcery jsem velmi snadno prosadila Janu, u syna to bylo nejdřív docela napínavé. Moje švagrová byla těhotná ve stejné době

jako já. Ona čekala své první, já po Janičce druhé dítě. Tehdy nebyly žádné ultrazvuky, abychom věděly, co se narodí. V příbuzenských vztazích Řeků, kde je velmi významné stát se prvorozeným mužským potomkem, mne moje milá švagrová předběhla, narodil se jí kluk a tak automaticky dostal jméno po dědečkovi. Tím pádem můj synek – už ne jako prvorozený muž své generace v rodu - nemusel dostat jméno po mém tchánovi, ale já – no – prostě to tak přišlo, jednoduše se narodil, rovnou na sále se mně zeptali a já řekla, že to bude Vangelis. Asi jsem si to u dědečka nechtěla nějak vylepšovat, ale vím, že pro mého muže jsem nemohla vymyslet hezčí dárek. Pokřtěný je Theodoros – Boží dar a dcera je křtěná Anastasia – Znovuzrozená.“

Souhlasím, protože i volbou jména člověk potvrzuje svoje kořeny, vazbu s někým a s něčím. Na téma děti si dvě mámy vydrží povídat nekonečně dlouho, povídání o dětech v rodině, kde se mísí česká a řecká krev, je snad ještě zajímavější. Paní Eva rozpráví, jak je to u nich doma s komunikací v řečtině: „Učila jsem se v kurzech, které v Brně organizoval Ústav klasických studií FF MU. Do nepovinné řečtiny chodily obě naše děti, syn často i 'za řečtinu' a teď jsou na tom tak, že Vangelis mluví plyně, třeba s chybami, gramatiku nepovažuje za tak důležitou, mluví a nebojí se žádného tématu. Dcera Jana se snaží neudělat žádnou chybu, to ji trošku brzdí, ale také se to možná týká toho, kým se cítí být. Při sčítání lidu v roce 2001 se nám děti svěřily a my jsme to ocenili, protože jen díky tomu víme, že dcera Jana byla tou dobou Moravankou a syn Vangelis napsal, že je Řek. Syn už dokonce – bez konkrétního data - plánuje svou svatbu ve stejném řeckém kostelíku v Thessálii, kde byl kdysi pokřtěný. Dcera sice má partnera, ale do manželství zatím příliš nespěchá, i když už přemýšlí nad tím, zda si ponechá své jméno, nebo převezme jméno manželovo. Rozhodně totiž nechce přestat být Lioliu.“

Tady se na chvíli vklíním do našeho rozhovoru drobným postřehem k osobnosti prvního československého prezidenta Masaryka. Že byl Tomáš, to si lidé vzpomenou, ale jak se do jeho jména dostalo to písmeno gé – to už každý neví ... Přitom šlo o symbolické zrovnoprávnění jmen manželů. Charlotta Garrique Masaryková byla kultivovaná dáma, živě se zajímala o demokracii a lidská práva. Bez její lásky a podpory by T. G. Masaryk těžko zvládl historickou úlohu otce nového státu.

I paní Lioliu přisvědčuje: „Ano, teď je docela moderní mít složené příjmení. Spousta lidí, co teď žijí jen tak spolu, v partnerství bez svatby, o společném příjmení přemýšlí třeba až později kvůli dětem. Jak se mění doba a zvyky je úžasné pozorovat právě v řecké komunitě, která je součástí života Brna.

Řekové, kteří jako první přijeli do Brna, mluvili jenom řecky, nejvíc přemýšleli o návratu a poctivě se snažili vrátit městu to, co od něj dostali – učili se česky, zapojili se do práce. Ale ještě si tehdy více vybírali partnery ve své komunitě. Pro některé Řekyně bylo docela intimní přiznat, že mají za manžela Čecha. Ale ve druhé generaci už byly děti většinou schopné zvládnout oba jazyky, ve třetí generaci brněnských Řeků se častěji uplatňuje čeština. A děti čtvrté generace řecké komunity v Brně se už se svými bratřenci a sestřenkami v Řecku domlouvají nejnáze anglicky. Já mám veliké štěstí, že jazykovým citem ocením i situaci, kdy si spolu řecky povídají naši tanečníci a protože jeden je z Prahy, druhý z Brna, třetí z Karviné – každý z nich má tu svoji řečtinu jinou – zpívanou po pražsku, severomoravsky nasekanou a pokrácenou, anebo do hantecu. To by byl také dobrý námět ke studiu; super téma pro zkoumání nějakým šikovným lingvistou.“

Krásně se nám spolu povídá, čas běží, a do kanceláře přichází slečna Maria Chinoporu. Bere magnetofon a paní Eva mi vysvětluje, že za chvíli začíná první lekce tradičního kurzu řeckých tanců. Není si jistá, kolikátý ročník to letos bude, ale jsem pozvána, abych se zúčastnila první lekce. Paní Eva dodává: „Schválně, zda uhodnete, která účastnice je skutečná Řekyně, a která jen tak vypadá. Můžete být docela překvapená, jak zdání klame!“ – Úsměv paní Evy při tomto výroku opravdu dává tušit, že to nebude jednoduché.

Melodie řeckých tanců z nejrůznějších regionů jsou neskutečně mámivé, dokáží kouzlit, očarují a – na mou duši jsem první lekci nevzdala právě jen a jen pro ty dokonale vábivé tóny. A důvod vzdát se tu byl – nepočítala jsem totiž předem s nějakými tanečními výkony, na nohou jsem měla ten den obuté pohorky!

Upřímně jsem litovala dámy, které tančily po mé pravici a levici a velice jsem se snažila nadlehčovat se a jaksi nehmotně plynout. Přitom náročnost některých krokových variací byla – alespoň z mého amatérského pohledu - poměrně vysoká. Střídají se posuny s asymetrickým počty kroků, přešlapy a poskoky všemi směry, ale zdravý pohyb mi dokonale vymazal z hlavy starost o dokončení diplomové práce. Na chvíli, přirozeně. K tomu, aby se z mé náhodné návštěvy kurzu řeckých tanců stal pravidelný rituál očisty ducha kultivovaným tělocvičením, dopomohl komentář paní Evy: „Pokud si příště obujete nějaké jiné boty, paní Lenko, porozumíte tomu, čemu se říká povznášející pocit!“

Na příští lekci výuky řeckých tanců mám nachystáno několik párů bot, jenom se bojím, že když mi v nich to tancování půjde ještě hůř, než minule, budu se muset zase pokorně vrátit k traktorovému vzoru. Paní Evě poděkuji kytičkou – za rozhovor a vyzvání k tanci.

PŘÍLOHA 3 – Informační leták tanečního souboru Lycea Řekyň v České republice

Případová studie 3

*Žádný lékař nezná lepší lék na unavené tělo a ztrápenou duši,
než je naděje.*

Stefan Zweig

TRANSFORMACE NA CESTÁCH

Zkoumaná osoba	žena
Věk	45 let
Vzdělání	vysokoškolské
Bydliště	Brno – Královo Pole
Národnost	Evropanka s řeckým dědictvím
Povolání	asistentka
Stav	šťastně rozvedená

Je nedělní srpnové poledne v kanadské provincii, které její obyvatelé neřeknou jinak než Beautiful - tedy Krásná Britská Kolumbie. Nacházím se v jejím hlavním městě Victoria, které kombinuje moderní tvář i podobu z časů královny, po níž dostalo jméno. Poklidně sedím na lavičce blízko pobřeží. Hledím na moře, do moře, a až za moře všech svých starostí a je mi dobře. Možná přitom louskám pistáciové oříšky a docela jistě je zapíjím vínem a vůbec netuším, že v příštím okamžiku budu odhalena. Ne, nedošlo k odhalení ve smyslu materiálním, či snad dokonce naturalistickém, tentokrát šlo o duši.

Dobrých dvacet metrů od lavičky, kterou jsem okupovala, rozhlekal se najednou (pochopitelně anglicky) bodrý hlas pána, kterého jsem sluchem odhadla na dobrých sedm desítek let životních zkušeností. Jeho sytý hlas překypoval nadšením, když svému souputníkovi sděloval: „Vidíš ji, no jo, to je jasné, to musí být ona!“ Zvědavost mi nedala, odtrhla jsem zrak od oceánu, abych v okolí zapátrala po tom, co mohlo zaujmout starého pána natolik, že přidal do kroku i na hlasitost: „Nádherná, úžasná, naprosto typická!“ Představovala jsem si v té chvíli, že jsem zřejmě o vlas minula nějakou ukázkovou přírodninu, která je tu jinak velmi proslulá. Zdálo se mi, že nyní budu mít jedinečnou příležitost obohatit svůj život tím, že mi tento místní senior otevře oči.

A skutečně, bylo tomu tak. Milý dědeček dorazil až těsně ke mně a začal mi energicky pumpovat pravici se slovy: „Vítejte v Kanadě, milá Řekyně, jak se vám tu líbí? Jen jsem vás zahlédl, byl jsem si naprosto jistý, že jste z Řecka. Až se zas vrátíte domů, určitě všem povězte, jak je Kanada krásná.“ I při své výřečnosti jsem byla náhle dokonale němá a neschopná oplatit gentlemanovi jeho komplimenty jinak než pouze úsměvem. Přesto odcházel spolu se svým doprovodem povznesen a s takovou grácií, jako bych jej právě dekorovala vavřínovým věncem, jaký býval určen vítězi olympijských her. Náhle, jednoduše a navždy jsem se stala Řekyní pro jednoho neznámého člověka ve vesmíru. I po svém návratu domů, do Brna, si tuto svou kvalitu chráním, hýčkám, a raduji se z ní.

Třebaže riskuji, že budu příliš rozvláčná, vyličím ještě jeden kratičkový úsek času, který předcházel mému setkání s tím, kdo ve mně objevil Řekyni. K pobřeží mě totiž vedla touha podívat se na širé moře. Ve Vancouveru, kde jsem pobývala předtím, byla kolkolem vidět spousta ostrovů, zato mapa Victorie slibovala to, po čem jsem dlouho prahla – výhled dodaleka a zcela volný prostor vodního živlu. Jenomže moje očekávání se nenaplnilo a na rozdíl od mapy byla skutečnost docela jiná ! Tam, kde jsem čekala modravý a ničím nerušený obzor, rozkládaly se tu menší a tady větší ostrůvky. Jako by se mi vysmívaly! Až nestoudně dokumentovaly všechna tvrzení o ženách, které neumějí číst v mapách. To byl impuls, abych začala přemýšlet, klást si otázky „proč?“ a „jak je to možné?“ a „kde se stala chyba? a postavila se na pomyslný práh nového poznání.

Otázky vždycky míří ke kořenům libovolného problému. Od zvědavosti (v níž je skryta celá VĚDA) je třeba promyšleně kráčet vpřed a hledat pravdivé odpovědi, s odvahou se vydat cestou k novému poznání a k tvůrčímu uplatnění vlastního potenciálu. Co myslíte, podařilo se mi rozšifrovat záhadnou neshodu mezi realitou a virtualitou ? Ráda vše dopovím, protože tento proces řešení problému nebyl tak jednoduchý, jak se mohl zdát. Pozitivní bylo mé optimistické vyladění, že ten oříšek rozlousknu, už předem jsem si užívala představu o tom, jak převezu všechny experty, kteří ženám vykážali místo v šuplíku „nerozumí mapám, pláče, a je z Venuše“.

V úloze antické Řekyně, kterou mi přidelil kanadský pohádkový dědeček za oceánem, jsem se nejprve obrazně zastavila ve věštírně v Delfách; zaběhla jsem k nejbližšímu internetu. Zajímalo mě, zda mapa, kterou jsem použila, a kde nebyly zaznamenány žádné ostrovy, lže. Zjistila jsem, že mapa je pravdomluvná a v naprostém pořádku. Potvrdil se mi tak známý fakt, že ne každá otázka vede k cíli. pýthická proroctví bývala přece odjakživa ve formě komplexní informace, kterou její držitelé mohli interpretovat několika i velmi odlišnými způsoby.

Až ve své skutečné roli studentky oboru sociální pedagogika jsem použila ten správný klíč k porozumění, který mi po celou dobu ležel na dosah – komunikační kontext. Jestliže se nemýlila ani mapa, ani můj zrak, bylo vysvětlení prosté: ta mapa neobsahovala ostrovy z toho důvodu, že tyto ostrovy byly součástí jiné mapy. Ještě přesněji: na kanadské mapě nemají ostrovy, které patří k USA, co pohledávat.

To je logické. Současně by bylo velmi nešťastné, když by komukoliv z nás chyběl dar vidět patřičné souvislosti, pokud by scházela schopnost pochopení. Svůj život bychom pak neprožívali, ale jen bychom se jím protrápili vinou série nedorozumění s prostředím. A co hůře – pokud by hořelo u našich sousedů a my ten požár neviděli, nebo jej dokonce nechtěli vidět – nedohlédli bychom kraje a konce problémů. To platí u mezilidských vztahů ještě více než u ostrovů!

4.2. Výsledná zjištění

*Zdraví není všechno,
ale všechno ostatní bez zdraví nestojí za nic.*

Dr. Halfdan Mahler

Bývalý generální ředitel Světové zdravotnické organizace (WHO) shrnul, co znamená nejvyšší hodnotu pro nás všechny. Jako život nejlépe chápe ten, kdo rozumí smrti, hodnota zdraví vynikne tehdy, je-li nablízku nemoc. Protože zdraví se dotýká nejen jedince, ale celé společnosti, je třeba spojit síly občanů a organizací lokálních, národních i mezinárodních.

Jakékoliv naše rozhodnutí, zdánlivě malicherné, má pokaždé svoje zdravotní důsledky. Jestliže je dobré – chrání a podporuje zdraví těch, kterých se týká, je-li špatné – jeho důsledkem je choroba. Rozhodnutí světových velmocí, národních parlamentů, městských zastupitelstev, nebo i to, jak se spolu domlouvají členové rodiny, se projevují na zdraví společnosti. Základem zdraví je aktivita – tělesná, emocionální, mentální a duchovní. Tato velmi prostá pravda by neměla být deformována, hlásáním této dobré zprávy by se měla řídit komunikace v rodinách, školství, na pracovištích, v občanských sdruženích. Společná práce všech lidí, nejenom odborníků ve zdravotnictví, by měla preventivně směřovat ke zlepšování kvality života, tedy k ozdravení individuů, komunit a lidstva jako celku.

Každý člověk kdekoliv na světě má právo i povinnost pečovat o své zdraví ve všech dimenzích, a právě tak povinnost prospívat zdraví ostatních. V podmínkách měst je nutné správně využívat existující informační, finanční, personální a materiální zdroje. Je třeba minimalizovat negativní vlivy (například nedůstojné sociální podmínky, nesprávné nehumánní teorie, odlidštěné vztahy, lež, korupce, aj.) a je nutné maximalizovat působení faktorů, které vitalizují životní prostředí, kultivují životní styl, obohacují komunikaci všech se všemi a násobí vzájemné pocity radosti a štěstí.

Autorka této diplomové práce se snažila různými formami sociální komunikace vedené s organizacemi, jednotlivci i vnitřním dialogem v prostředí města Brna přispět k posílení zdraví všech zúčastněných, zvýraznění pozitivních signálů, jakými jsou:

- ☺ důvěra všech, kdo proluli proces tvorby této práce a život její autorky
- ☺ potěšení a radost z možnosti svobodně, otevřeně, zdravě komunikovat
- ☺ dobré mezilidské vztahy, stabilita stávajících partnerství a nová přátelství
- ☺ myšlenkový impuls a komunikační trénink k tématu občanství
- ☺ motivace k hodnocení emocionálních vazeb k místům, která spoluvytváříme
- ☺ inspirace k následování – hledání a nalézání cíle, sebe sama a cesty jak dál
- ☺ potřeba přesahu, pravdy, krásy a smyslu v životě – žít nejen pro sebe, ale i pro druhé
- ☺ odpovědnost nás všech za každé slovo, gesto a čin, i za mlčení a pasivitu
- ☺ nutkání k pohybu, změně, zdokonalení – symbolický most v čase

Nejsme nesmrtelní jako bohové na Olympu. Jen díky tomu se však můžeme stát novověkými hrdiny - Brna, Evropy, planety Země. Snaha pravdivě a moudře komunikovat a žít – i kdyby nás neměla postavit na první místo a do čela libovolného seskupení – by měla vést k tomu, že se nestaneme posledními ochránci pozemského života a zdraví.

Synchronicitou času jsme zasaženi všichni, byť se tomu jakkoliv bráníme, a také v tom případě, že o tom vůbec nic nevíme a netušíme. Klíčem k pochopení života a běhu času je nikoliv kvantita, ale **kvalita času**. (In Špůrek, 2006, volně s. 10 – 11)

Svůj život můžeme zkvalitnit kromě jiného větší efektivitou práce, zvláště proto, že zapojením do pracovního procesu trávíme dobrou třetinu svého času. Velmi však apeluji na to, abychom se nikdy nevzdávali snahy o porozumění s každou bytostí, kterou potkáváme na cestě životem. S vlastní rodinou, s přáteli, s učiteli, kteří nám radí, podporují nás a také s těmi, kdo s naší profesí a osobním životem nemají zdánlivě nic společného. S takovými, co připomínají pohádkové bytosti. Na každého hloupého Honzu kdekoliv na světě čeká někdo, kdo jej vyzbrojí tak, aby v boji se zlem zvítězilo dobro. Můj kouzelný dědeček z Kanady mi přičaroval = pomohl najít téma diplomové práce a naplnit určitý časoprostor, který nepatří jen mně samotné. Budu velice ráda, pokud se myšlenka posílení spolupráce všech obyvatel a občanů města Brna bude zdárně rozvíjet.

Došla jsem k závěru, že je správné opěvovat svůj domov. Ale nejen tak, že se zmáčkne tlačítko, nastaví hlasitost a počká se, než odezní reprodukováná hymna. Náš domov tvoří lidé, město i Evropu tvoří zase jenom lidé. Nebuďme otroky zla, ale učme se sloužit dobru - už jenom tím, že budeme zdokonalovat svoji jazykovou výbavu – vážit si rodného jazyka a vzdělávat se dalšími jazyky, také v angličtině. Protože jen tak zjistíme, že označení vůdčí osobnosti - leader pochází ze starobylého výrazu pro pěvce. Leader - je také tanečník, který určuje kroky těch, kdo s ním tančí. Leader je sólista v orchestru, se kterým souzní. Leader – má také cosi společného s elektřinou, které se bojím a nevyznám se v ní.

Každý z nás – ať jsme jakéhokoliv původu - umožňuje výkonem svých občanských práv i to, aby nás někdo vedl. Měli bychom si svého ' lídra ' vybírat zodpovědně - jako člověka, který ctí pravdu, stará se o naše zdraví, souzní s námi, zpívá, tančí a má jiskru. Jen leader entuziasta zkoordinuje náš sbor tak, aby zpíval Ódu na radost a nikoliv Rekviem. Na každém z nás záleží, abychom rozeznali dobré sbormistry od falešných.

Závěr

*Mluvíti pravdu žádnému se neostýchej.
Pravdu svobodně vyznat nestyd' se,
mluv pro potřebu, ne pro zdvořilost,
a cokoli mluvíš, hled' at' jest samá čistá pravda.*

Jan Ámos Komenský

V Desateru k šťastnému životu nás Učitel národů nabádá k pravdomluvnosti. Tento velký vzor člověka jsem využila jako téma pro svou seminární práci v předmětu Sociální komunikace a nazvala ji Putování ku brodu a to nejen k Brodu Uherskému. Mám ráda pravdu, a proto se bez ostychu vyznám z toho, že po téměř pětiletém studiu oboru sociální pedagogika jsem prožila období sedmi dnů roztržení vedví mezi chléb a hry. Byl to čas, kdy jsem zvažovala, zda by nebylo pohodlnější koupit si hotovou diplomovou práci. Jen jednoduše zaplatit a tím mít možnost po své práci už jen relaxovat, užívat si víkendy plné zábavy. S unavenýma očima a myslí jsem brodila kalnou vodou touhy po pohodlí a rozptýlení, do které nás lákají a povzbuzují i některá současná masmédiá a nenasytné výherní automaty, kam by člověk mohl sklouznout vyčerpán kombinací studia a pracovního úsilí.

Našla jsem tři dobré důvody, které rozhodly, že zůstanu sama sebou. Situaci neodpracovat si diplomovou práci a přijít k hotovému jsem posoudila jako silně rizikovou ve třech směrech. Důvod číslo **jedna** - ztratila bych zajímavé komunikační téma, které jsem rozvíjela s přáteli v osobním kontaktu i virtuálně při studiu odborné literatury. Umberto Eco na straně 22 své knihy Jak napsat diplomovou práci (1997) píše s plným pochopením: „navíc se zde uplatňují bohužel i ekonomické faktory, neboť student, který musí při studiu pracovat, má pochopitelně méně času, méně energie ...“

Důvod číslo **dva** – prostou koupí bych ztratila vztah k této diplomové práci, emoční vazbu - šanci vyplakat se, zanádat si, když mi to nejde, usmívat se, jestliže se daří. Chyběla by mi duševní dimenze nutná právě v závětu studia – překonání sebe sama. Postrádala bych – slovy Eca - jisté intelektuální uspokojení“ (tamtéž, s. 24)

Třetí důvod vznikl paradoxně mojí rozvahou dobrého obchodníka, za kterého se považuji. Uvážila jsem, že riziko zakoupení zmetku v podobě diplomové práce je v dnešní době nekvality a padělků natolik veliké, že bude lépe vyslovit se sama za sebe a vyrobit vlastní dílo. I kdyby nebylo dost kvalitní, originalitu mu nikdo upírat nemůže.

Po krátkém temném čase oscilace mezi dobrem a zlem jsem naštěstí našla cestu na druhý břeh. Máte-li pevnou půdu pod nohama, jak praví Umberto Eco (ibid., 269), „zjistíte, že se celá příprava diplomové práce může stát hrou, sázkou či hledáním pokladu.“

Popis této fáze procesu tvorby diplomové práci považuji za nutný. Neuvést jej bych považovala za nepoctivé. Navíc se domnívám, že náš život tvoří příběhy, které mají být vyprávěny, zobrazovány a sdíleny. Proč? – za slabinu mnoha učebnic, a to zdaleka nehovořím jen o těch, které jsem využívala při studiu oboru Sociální pedagogika, je jejich šedivost, upocenost, zaprášenost, klopotnost a fatální bezkrevnost. Moje představa moderní učební pomůcky pro vysokoškolské studenty má podobu interaktivního scénáře, kdy pedagog podoben průvodci na cestě labyrintem nabízí různé směry a studenti je v komunikaci s ním dotvářejí. Určité úspěšné pokusy v tomto směru jsme v rámci studia zažili v předmětech Sociální komunikace a Řízení lidských zdrojů – děkuji za ně. Z mého hlediska je velkou chybou učit se jenom z učebnic. Tím hůře, jsou-li učební texty málo kvalitní – odrazují potom nejenom od konkrétního předmětu studia, ale odpuzují od vzdělávání vůbec. To je v informační době neodpuštělné! Lidé, kteří se brání učení, novinkám, inovacím jsou napůl mrtví! I tady se otevírá široké pole působnosti pro všechny absolventy studia sociální pedagogiky: život = kontinuální proces učení, výchovy a kultivace všemi prostředky, ve všech směrech, záměrný a radostný.

Velmi kladně proto hodnotím posun v informačním systému Institutu mezioborových studií, díky kterému se během pěti let se vzájemná komunikace studentů a pedagogů výrazně zlepšila, zjednodušila, zrychlila, zkvalitnila a přestala šustit papírem. Také estetická stránka webové prezentace školy se dostala na vyšší úroveň a je

skutečně lákavá. Zveřejňování studijních výsledků a autorských prací je rovněž formou komunikace a prezentace. Najděme odvahu vyslovit se, statečně a vůbec ne zbytečně, obrňte se proti strachu z toho, že se dopustíme chyby, protože chybovat je přece lidské. Nebát se pravdy se cení nejenom v prostředí vysokoškolské komunity, ale i v oblasti řízení lidských zdrojů – jak uvádí Zielke - mezi nejčastější chyby manažerů patří myslet si, že nedělají vůbec žádné chyby a k těm nejnebezpečnějším chybám se řadí - neschopnost poučit se ze svých chyb (2006, volně s. 123). Rovněž se právě rozbíhají práce na budování studentského portálu UTB jako jednotícího prostředí pro frekventanty prezenční i kombinované formy studia. Obsah by měly tvořit kvalitní online služby, které si studenti sami zvolí ve výzkumu. Manažer projektu Studentský portál, viceprezident Studentské Unie UTB, vítá každý názor!

Slovo chybovat má nepochybně souvislost se slovem chybět – proto zde nesmí chybět sebekritika autorky. Nikdo není dokonalý, autorka práce hodlá pokračovat ve studiu a rozhodně také ve zdokonalení komunikace ve všech podobách. Má štěstí na komunikačně zdatné partnery jak ve smyslu kladném, tak i záporném.

Výsledek autorčiny práce bude představen institucím, které měly podíl na jeho vzniku a tam, kde je zájem o to, aby Brno zachovalo a rozvinulo svoji tradici být dobrým příkladem multikulturního a transkulturního soužití majority s minoritami, prostředím, kde je dostatečné množství kvalitních podnětů, které stimulují vývoj všech.

Vynikající materiální zázemí řecké komunity – Helénské centrum v Londýně – bychom mohli jen závidět, namísto toho bude lépe kreativně rozvinout to, co může řecká komunita udělat podle vzoru z Británie už nyní – například umístění aktivního vstupu na své stránky tak, aby zájemcům mohl být rozesílán pravidelný informační zpravodaj, podobný tomu, který tvoří **PŘÍLOHU 4**.

Metoda průzkumu jako instrumentu rozvoje multikulturní a komunitní výchovy bude využita v rámci aktivit žáků na ZŠ Horníkova v hodinách dějepisu, zeměpisu, výchovy k vlastenectví, patriotizmu, k porozumění humanizmu a hrdosti na naše evropanství .

Hypotézy, formulované autorkou práce, byly potvrzeny na základě osobní zkušenosti, obecných tendencí (megatrendy) a zpracováním statistických dat získaných průzkumem výběrového souboru (indukcí). Totéž lze říci o hypotézách vyvrácených. Rovnováha byla zachována.

Konkrétně se potvrdilo toto: ženy vystupují v sociální komunikaci mnohem aktivněji, než muži. Obyvatelé města vnímají svůj vztah k němu jako dobrý. Vazba k blízkému místu je silnější, než k místu vzdálenějšímu, větší sympatie patří konkrétnímu městu – domovu; relativně nový, málo prozkoumaný, nehledaný nadnárodní celek není přemětem zájmu Brňanů s řeckými kořeny. členové řecké menšiny v Brně ztotožňují Řecko se symbolem lásky, vlastenectví, hrdosti. Respondenti lépe reagovali v rozhovorech, než s pomocí dotazníku, měli výrazně větší zájem o komunikaci přímou, než zprostředkovanou.

Konkrétně se nepotvrdilo, že by se většina dotazovaných cítila občany města Brna. Rovněž komunikační zapojení žen s vysokoškolským vzděláním nebylo tak výrazné oproti aktivitám středoškolsky vzdělaných komunikačních partnerů.

Uvedením případových studií by mělo sloužit jako impuls k hledání krásy života – nejen k jejímu popisu slovy. Autorka práce se přimlouvá za vedení života naplněného pohodou, střídáním práce a odpočinku, vzájemnou podporou v komunitě sousedů, přátel, známých i lidí blíže neznámých, důvěryhodných. Kvalitní komunikace může probíhat intimně u sklenky dobrého vína, u prostřeného stolu, na akcích organizovaných několika nadšenci, neziskovými organizacemi, městem. **Záleží na aktivitě, správnosti činů, pravdivosti myšlenek, cítění a na směřování k dobru každého z nás.**

Resumé

Monolog svět zmenšuje. Dialog jej zvětšuje.

Reinhard K. Sprenger

Tato diplomová práce je zrcadlem svého druhu, podobným tomu, jaké tvoří sociální komunikace tím, že odráží postoj jednotlivce k sobě samému, postoj vůči světu a k ostatním lidem v něm. Autorka si uvědomuje důležitost zdravé sociální komunikace jak v rovině mezilidské, tak i sílu médií. Práce není pouhým výčtem funkcí, které sociální komunikace plní, nebo by je mohla a měla naplňovat; opravňuje smysl věnovat se záměrně zkoumání městského prostředí, kam se soustředí velká část obyvatel planety Země. Je velmi významné, aby sociální komunikace celé společnosti včetně prostředí měst směřovala k chápání lidských potřeb a jejich naplňování. Kromě uspokojování základních potřeb by však vždy mělo jít o ukazování správného směru výše, dále a zřejmě ne tak rychle, jak nás nutí doba, k porozumění a ochraně života ve všech jeho podobách. Sociální komunikaci je třeba rozvíjet všemi možnými formami a prostředky (nejlépe partnerským dialogem) tak, aby přitažlivě, kultivovaně a systematicky nabízela participaci všem lidem bez jakéhokoliv omezení. Hledání a nalézání společného jazyka s ostatními lidmi procvičujeme od kolébky po celý život, stejně jako schopnost navazovat vztahy a spolupracovat. Další pátrání v minulosti a přítomnosti jednotlivců, komunit a lidstva mohou být zúročena v budoucnosti. Řecké dědictví – péči o obecné blaho – je nutno rozvíjet každý den všude a všemi, správným řízením dobrého i ředěním zlého.

Executive summary

Co nedokážeš říci jednou větou, to ještě nemáš rozmyšlené.

Jan Vacík

Sociální komunikace obyvatel a občanů včetně řecké minority v městě Brně existuje a vyvíjí se; směrem od vedení města k řecké minoritě bude vhodné vylepšit materiální podmínky (vize Domu národnostních menšin) a vést partnerský dialog nejen v čase rituálů (oslavy, sčítání lidu, volby); v opačném směru bude správné dát důvěru těm, kdo hledají nové způsoby, jak prohloubit porozumění nás všech, kdo máme v Brně svůj domov, odmítnout důvěru lhářům a rádobypolitikům.

Anotace:

Mgr. et Bc. Lenka Minaříková, Název práce: Komunikace města Brna s jeho obyvateli v evropském kontextu. (Diplomová práce), Brno 2009, s. 103.

Předložená diplomová práce se zabývá významem komunikace ve všech typech prostředí z hlediska historie i současnosti. Autorka zdůrazňuje důležitost kontinuálního rozvoje a výzkumu života obyvatel města Brna, se zaměřením na komunitu řecké minority. Zkoumání pomocí kvantitativních i kvalitativních metod se týkalo komunikačních forem a činitelů, kteří ovlivňují vnímání identity a schopnost zvnitřnění migračních a integračních procesů v evropském prostoru. Signifikantními faktory správného vývoje a tvorby harmonického prostředí jsou celoživotní kontinuální koncepční humanistická výchova a vzdělávání, společný zájem o otevřenou a pravdivou komunikaci, aktivita a partnerství, sdílení odpovědnosti za kultivaci a duchovní obohacování, eticky vedená koordinovaná podpora ze strany celoevropských struktur, lokálních institucí i jednotlivců.

Klíčová slova:

komunikace, prostředí, město, řecká menšina, obyvatel a občan, lidství, identita, kultivace, duchovní obohacování, emocionální vazby, antipatie a sympatie, sdílení kulturních hodnot, globální kontext a migrační a integrační trendy, význam rozvoje komunikace a společného dědictví Řeků, potřeba dalšího poznávání, koncepční celoživotní humanistická výchova a vzdělání

Annotation:

Lenka Minaříková, Topic: The City of Brno Communication with Its Inhabitants and Its European Context. (Thesis), Brno 2009, 103 pp.

This thesis is concerned with the importance of communication in all types of environment, both in its historic and present dimensions. The author focuses on the potential hidden in mapping the life in the city of Brno, mainly in Greek minority community. The research is based on exploring Brno inhabitants of Greek origin, their rational and emotional sides being intertwined, using combined methods. On the base of the field research there are featured the most significant agents that influence the perception of own identity and ability to internalize the migration and integration processes in the contemporary European community. The author points out at the key elements essential for building up successful communication and developing harmonized environment: long life continual conceptual humanistic education, common interest to communicate openly the truth, activity and partnership, shared responsibility for further cultivation and spiritual enrichment, ethics and co-ordinated support from European structures, local institutions and individuals.

Keywords:

communication, environment, city, Greek minority, inhabitant and citizen, humanity, identity, cultivation, spiritual enrichment, emotional relations, antipathy and sympathy, sharing cultural values, global context, migration and integration trends, importance of cultivating communication and common heritage of Ancient Greeks, needs in further studying, conceptual humanistic long life education

LITERATURA

- Ajšman, Jiří. Dějiny evropských zemí. Plzeň: Moudrá sova, 1995.
- Balcárek, Pavel. Národnostní menšiny. Brno: Konvoj, 2004. ISBN 80-7302-070-X (brož.)
- Botu, Antula, Konečný, Milan: Řečtí uprchlíci. Kronika řeckého lidu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1948-1989. Praha: Řecká obec Praha 2005. ISBN 80-239-5462-8 (váz.)
- Brno - město uprostřed Evropy. Brno: Statutární město Brno, Kancelář primátora Kancelář strategie města, 2007 ISBN neuveden (Brož.)
- Cejpek, Jiří. Informace, komunikace a myšlení. Úvod do informační vědy. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy 1998. ISBN 80-7184-767-4
- Cibulka, Pavel. Správa města Brna v zrcadle staletí. Brno: EXPO DATA, 2004. ISBN 80-7293-115-6
- Čornej, Petr et al. Dějiny evropské civilizace. Paseka, 1995.
- Earls, Mark. Sedm principů masového marketingu. Jak dostat dav na svou stranu, změňte chování zákazníků, zaměstnanců i veřejnosti. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1911-2
- Eco, Umberto. Jak napsat diplomovou práci. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-173-7
- Eco, Umberto. Mysl s smysl : Sémiotický pohled na svět. Uspořádal Jiří Fiala. Praha: Moraviapress, 2000. ISBN 80-86181-36-7.
- Eco, Umberto. A Theory of Sémiotics. Bloomington: Indiana University Press, 1979. ISBN 0-253-35955-4
- Encyklopedie historie světa. Praha: OTTOVO nakladatelství – CESTY, 2001 ISBN 80-7181-567-5
- European citizenship, European identity, European values : international project : Czech Republic, Hungary, Slovakia, Slovenia / Europe for Citizens' programme. Praha: Friedrich Naumann Foundation, 2008
- Flodrová, Milena. Brněnské ulice a vývoj jejich názvů od 13. století po dnešek / Brno: Magistrát města Brna, Odbor vnitřních věcí, 1997.
- Friedman, Thomas. Svět je plochý. Stručné dějiny jedenadvacátého století. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200 – 1530 - 3

- Gellner, Ernest André. Nacionalismus. Brno. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003.
- Gruber, David. Chytří pracují, kde chtějí. Praha: Alfa Publishing, 2005.
ISBN 80-86851-26-5
- Gruša, Jiří et al. Dějiny Evropy. Praha: Argo, 1995.
- Gavora, Peter., výskumné metody v pedagogike. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava 1996. ISBN 80-223-1005-0
- Hartl, Pavel. Komunita občanská a komunita terapeutická. Praha: Slon, 1997. ISBN 80-85850-45-1
- Hlavičková, Zora et al. Nacionalismus v současných dějinách střední Evropy: od mobilizace k identitě. Praha: CES, 2005.
- Hruška, Petr. Brno: atlas ortofotomap. Praha: Kartografia, 1999. ISBN 80-7011-633-1
- Janoušek, Jaromír. Společná činnost a komunikace. Praha : Svoboda, 1984.
- Jeníček, Tomáš et al. Komunita a komunikace./Praha: SOFIS, 1999. ISBN 80-902439-9-1
- Jenkins, Debbie a Gregory, Joe. Gorily chtějí banány. Tajemství štíhlého marketingu. Praha: Práh, 2007. ISBN 978-80-7262-192-0
- Jeřábek, Dušan. Brno - kulturní město předválečné a válečné: o divadle, literatuře, výtvarném umění a významných osobnostech univerzity v letech 1928-1948 / Brno: Barrister & Principál, 2006. ISBN 80-87029-08-9 (brož.)
- Jeřábek, Hynek. Utváření postojů obyvatel českého města I : lidé s vlivem a osobní mezilidská komunikace při utváření politických postojů v lokální komunitě : (rozpracování projektu a metodika výzkumu) / Sociologický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85950-71-5
- Kotler, Philips. Deset smrtelných marketingových hříchů. Jak je rozpoznat a nespáchat. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-0969-4
- Kotýnková, Magdalena. Trh práce na přelomu tisíciletí. Praha: Oeconomica, 2006.
ISBN 80-245-1149-5
- Königová, Marie. Jak myslet kreativně. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1626-7 (brož.)
- Königová, Marie. Tvořivost : techniky a cvičení. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1652-7 (brož.)
- Königová, Marie. Výchova k tvořivosti. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2004. ISBN 80-7308-077-X (brož.)

- Königová, Marie. Tvořivost = kreativita. Praha: Univerzita Karlova, filozofická fakulta, 1999. ISBN 80-85899-71-X
- Kratochvíl, Stanislav. Terapeutická komunita. Praha: Academia, 1979.
- Kraus, Blahoslav et al. Člověk - prostředí - výchova : k otázkám sociální pedagogiky / Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2
- Kraus, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha, Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3
- Křivohlavý, Jaro.: Já a ty - o zdravých vztazích mezi lidmi. Praha, Avicenum, 1986
- Křivohlavý, Jaro. Jak neztratit nadšení. Praha : Grada, 1998. ISBN: 80-7169-551-3
- Křivohlavý, Jaro. Jak si navzájem lépe porozumíme. Praha, Svoboda, 1988
- Křivohlavý, Jaro. Mít pro co žít Praha: Návrat domů, 1994. ISBN 80 – 85495-33-3
- Křivohlavý, Jaro. : Povídej - naslouchám. Praha, Návrat, 1993
- Kuča, Karel. Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic. Praha: Bset, 2000. ISBN 80-86223-11-6
- Lamser, Václav. Komunikace a společnost. Praha : Academia, 1969.
- Machonin, Pavel. Actors of Social Transformation and Modernization. Sociologický ústav AV ČR, 1998.
- Mareš, Jiří., Křivohlavý, Jaro. : Sociální a pedagogická komunikace ve škole. Praha: SPN, 1989
- Naisbitt, John. Megatrendy 2000 : deset nových směrů na 90. roky /Bratislava: Bradlo, 1992. ISBN 80-7127-050-4
- Nakonečný, Milan. Sociální psychologie. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7
- Nakonečný, Milan. Základy psychologie. Praha. Academia, 1998. ISBN 80-200-0689-3.
- Národnostní menšiny v Brně / Brno: Magistrát města Brna, Odbor vnitřních věcí, 2007.
- Osobnost člověka a jeho socializace v evropské společnosti. Sborník příspěvků z mezinárodního symposia. Brno: IMS, 2005. ISBN 80-902936-7-0
- Palán, Zdeněk Lidské zdroje – výkladový slovník. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-1950-7
- Pokorný, Jiří., Úspěšnost zaručena. Jak efektivně pracovat a obhájit diplomovou práci. Olomoučany: Akademické nakladatelství CERM 2004. ISBN 80-7204-348-X
- Radvan, Eduard. Poznámky k vypracování odborného textu. Brno: IMS, 2007.
- Rakušanová, Petra et al. Organizovaná občanská společnost v České republice / Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-22-1 (brož.)

- Rakušanová, Petra. Povaha občanské společnosti v České republice v kontextu střední Evropy / Sociologický ústav AV ČR, 2007 ISBN 978-80-7330-122-4 (brož.)
- Saksová, Věra a Šimková, Eva. Základy řízení lidských zdrojů. Systematický přehled základní personální problematiky. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-157-2
- Skalková, Jarmila. Humanizace vzdělávání a výchovy jako soudový pedagogický problém. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně – Ústav pro studium romské kultury, 1993, ISBN 80-7044-063-5
- Soudková, Vladimíra a Soudek, Tomáš. Bariéry mezi námi. Očima cizinců. Praha: B Print, 2008.
- Strategie pro Brno : (základní informace o strategickém plánu města Brna). Brno: Magistrát města Brna, Odbor vnitřních věcí, 2006.
- Strouhal, Mojmír. Tvář Brna a Čas. Brno: Šimon a Ryšlavý, 1999. ISBN 80-86137-26-0
- Špůrek, Milan . Tajemné rytmy dějin. Rytmy, cykly, periody, synchronicita a segmentace času. Praha: Eminent, 2006. ISBN 80-7281 -243-2
- Tao-Te-Ťing : Kniha o Tao a ctnosti . Lao-c' ; z čínských .originálů přeložil Kuo-ying Chang ; komentáře Richard, F. H. Bratislava: CAD Press, 1994. ISBN 80-85349-37-X
- Tučka, Otakar. Brno - město uprostřed Evropy. Brno: Litera. 2005. ISBN 80-85763-26-5 (váz.)
- Vanier, Jean. Rodí se nová naděje. Čím je a má být komunita. Praha: ZVON – České katolické nakladatelství, 1997. ISBN 80-7113-160-1
- Vybíral, Zbyněk. Úvod do psychologie komunikace. Přehled základních přístupů k interpersonální komunikaci. Hradec Králové: Gaudeamus, 1997. ISBN 80-7041-002-7
- Watzlawick, Paul. Jak skutečná je skutečnost? Mylné představy, zklamání, porozumění. Praha: Konfrontace, 1998. ISBN 80-86088-00-6.
- Wolf, Josef et al. A B C člověka. Praha: Orbis, 1977.
- Wolf, Josef. Člověk a jeho svět. Praha: UK, 1999.
- Wolf, Josef., et al. Člověk ve světě magie. O historii a současnosti magie v lidské společnosti. Praha: Unitaria, 1992. ISBN 80-900305-9-9.
- Wolf, Josef. Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti. Člověk a jeho svět II. Praha: UK, 2000.

Zielke, Christian. Nejčastější chyby manažerů a jak se jim vyhnout. Praha: Grada, 2006.

ISBN 80-247-1815-4

Zrzavý, Jan. Proč se lidé zabíjejí: homicida a genocida. Evoluční okno do lidské duše.

Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-518-3.

Další prameny

85 let ÚSP pro TPM Kociánka. Almanach pro klienty, rodiče a přátele Kociánky. Brno 2004.

Města pro lidi. Koncepce snižování automobilové dopravy – příklady evropských měst. Praha: MARTEN, 2005. <http://www.euroskop.cz>

Brněnský METROPOLITAN – Informační noviny občanů statutárního města Brna. Ročník 4. Březen 2009. <http://www.bmbrno.cz>

HN.IHNED.CZ, 2. 1. 2009, <http://vyhledavani.ihned.cz/>

METRO, 41, Praha, Nakladatel Ringier ČR, 2006, 7.-13.10.2006, ISSN 1212-6500.

RESPEKT, 6/ 2009, :<http://www.respekt.cz>

ŠALINA. Měsíčník pro příjemné cestování městskou dopravou. Vydává dopravní podnik města Brna s.s.

EUROPE DIRECT - Informační středisko v Brně, v Knihovně Jiřího Mahena, Koblížná 4, 601 50 Brno, <http://www.kjm.cz>

EUROPHONE 800 200 200 – bezplatná informační linka o EU, pondělí až pátek od 10:00 do 18:00

SOLVIT - 800 678 91011 – bezplatná informační linka
<http://ec.europa.eu/solvit>

WHO - Dokumentační centrum WHO v ČR: Národní lékařská knihovna, Sokolská 54, 121 32 Praha 2, tel.: 02 2426 6870, fax. 02 2426 6051,
<http://www.nlk.anet.cz>

Internetové zdroje

<http://www.aktivnizivot.cz/>

<http://www.anthropos.cz/>

<http://www.bbc.co.uk>

<http://www.brno.cz>

<http://www.cizinci.cz>

<http://www.clovekvtisni.cz>

<http://www.ctk.cz>

<http://www.czso.cz/csu>

<http://www.dpmb.cz>

<http://www.ellada.webgarden.cz/>

<http://www.encyklopedie.brna.cz>

<http://eu.vlada.cz>

<http://www.euroekonom.cz/>

<http://www.evropska-unie.cz>

<http://www.euroskop.cz>

<http://www.europarl.eu.int>

<http://www.europol.eu.int>

<http://www.eurojust.eu.int>

<http://www.evropskestranky.cz>

<http://www.hvezdarna.cz>

<http://www.inbrno.cz/>

<http://www.inovace.cz/>

<http://www.ims-brno.cz>

<http://www.kjm.cz>

<http://www.kocianka.cz/>

<http://www.komunikujici-mesto.cz>

<http://www.lidske-zdroje.org>

<http://www.lyceumrekyn.cz>
http://www.minimalizace_sikany.cz
<http://www.migraceonline.cz>
<http://www.migrace.com>
<http://www.mkic.cz>
<http://www.moravska-galerie.cz>
<http://www.mpsv.cz>
<http://www.muzejninoc.kultura-brno.cz>
<http://www.mvcr.cz>
<http://www.mzk.cz>
<http://www.mzm.cz>
<http://www.neziskovsky.cz>
<http://www.ombudsman.europa.eu>
<http://www.pametnaroda.cz>
<http://www.policie.cz/sluzba-cizinecke-policie>
<http://www.poradna-prava.cz>
<http://www.protisikane.cz>
<http://www.rommuz.cz>
<http://www.rozhlas.cz>
<http://www.sagit.cz>
<http://www.technicalmuseum.cz/>
<http://www.uprichlici.cz>
<http://www.vlada.cz>
<http://www.who.cz/>
<http://www.who.int>
<http://www.theworld.cz>
<http://www.tyflocentrum-bm.cz>
<http://www.zshornikova.cz>

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1 Dotazník – úvodní dopis	1
Dotazník – česká verze	2 – 3
Dotazník – anglická verze	4 – 5
PŘÍLOHA 2 Pozvánka na řecký večer v restauraci ANENA, Brno	6
PŘÍLOHA 3 Informační materiál tanečního souboru Lycea Řekyň v ČR	7
PŘÍLOHA 4 Informace o jarních akcích v Helénském centru v Londýně, VB	8 - 12

KALIMERA !

HEZKÝ DOBRÝ DEN !

Jmenuji se **Lenka Minaříková** a v Brně studuji obor Sociální pedagogika. Ráda bych přispěla k rozvoji dobrých vztahů mezi obyvateli města Brna a poznání řecké komunity. Velmi ocením

Vámi vyplněný **dotazník** a všechny Vaše postřehy, názory a náměty k možným změnám v komunikačním prostředí našeho společného domova. Prosím o zaslání emailem **do 1. března 2009**. Děkuji Vám !

lenka.minarikova@seznam.cz

MANY GREETINGS !

My name is **Lenka Minarikova**, I live in the Czech Republic in the town of Brno and I have been studying Social pedagogy. I would love to collect new information to improve relations among Brno inhabitants. My focus is on the community of Greeks. Your opinion on communication between you and your town is very welcome !

Be so kind to fill in the **questionnaire** to be sent to my address before **March 1st, 2009**. Thank you very much !

Komunikace města Brna s jeho obyvateli řecké národnosti - dotazník

Děkuji, že máte zájem o vyplnění tohoto otázníku, který je součástí diplomové práce v rámci studia sociální pedagogiky v Institutu mezioborových studií Univerzity T. Bati. Sestavila jej Lenka Minaříková s cílem přispět novým poznáním k rozvoji vztahu obyvatel a města Brna, prospět vzájemné komunikaci a porozumění. Velmi ocením Vaše postřehy, názory a náměty ke změnám v komunikačním prostředí našeho společného domova.

Své odpovědi, prosím, vyznačte křížkem (X) v příslušném políčku, nebo запиšte vlastními slovy. - Děkuji Vám !

JSEM MUŽ	☐	ŽENA	☐	KOLIK JE VÁM LETOS LET	☐
VE MĚSTĚ BRNĚ BYDLÍTE	☐	10 a méně	☐	20 - 29	☐
JAK DLOUHO - POČET LET	☐	30 - 39	☐	50 - 59	☐
JAKÉ JE VAŠE NEJVYŠŠÍ UKONČENÉ VZDĚLÁNÍ	☐	60 - 69	☐	80 a více	☐
	☐	ZŠ	☐	VŠ	☐
	☐	základní	☐	vysokoškolské	☐
JAKÉ JE VAŠE POVOLÁNÍ ?	☐		☐	ANO	☐
	☐		☐	NE	☐
JAKÁ JE VAŠE NÁRODNOST? Zapište ve tvaru "Já jsem ..."	☐		JSTE VĚŘÍCÍ ?		☐
Vnímáte sebe sama jako OBYVATELE// OBYVATELKU Brna nebo jako OBČANA // OBČANKU Brna :? Zapište ve tvaru "Jsem ..."	☐				☐
Které tiskoviny (noviny a časopisy) sledujete ?	☐				☐
Které televizní stanice sledujete ?	☐				☐
Které rozhlasové stanice sledujete ?	☐				☐
Které internetové servery sledujete ?	☐				☐

JAKOU FORMU JEDNÁNÍ PRO KOMUNIKACI S MĚSTEM BRNEM NA TÉMA DALŠÍ ROZVOJ PARTNERSTVÍ

S ŘECKOU KOMUNITOU BYSTE NEJRADĚJI ZVOLIL // ZVOLILA ?

Vyberte z možností // OSOBNÍ JEDNÁNÍ, DOPIS, EMAIL, // nebo zapište vlastní návrh

č.

tmavá pole
pro
zpracování
údajů

JAKÝMI JAZYKY SE DOHOVOŘÍTE (umíte si objednat jídlo a pítí, představit se, poradit směr cesty apod.)

VYBRANÝM MÍSTŮM PŘIDĚLTE ČÍSLO, KTERÉ NEJVÝSTIŽNĚJI VYJADŘUJE VAŠE POCITY (SYMPATIE A ANTIPATIE)

+	1	mám velice rád, obdivuji, miluji, velmi si vážím	CO CÍTÍTE VE VZTAHU K MĚSTU BRNU	<input type="text"/>
	2	mám rád, sympatizuji		
	3	cítím sympatie, důvěřuji, líbí se mi		
	4	je/ jsou v pořádku	CO CÍTÍTE VE VZTAHU K ČESKÉ REPUBLICE	<input type="text"/>
	5	moje city jsou zcela neutrální		
	6	je/ nejsou v pořádku		
	7	nelíbí se mi	CO CÍTÍTE VE VZTAHU K ŘECKU	<input type="text"/>
	8	nemám rád		
	9	nedůvěřuji, obávám se		
-	10	nesnáším, nenávidím, mám nepřekonatelné výhrady	CO CÍTÍTE VE VZTAHU K EVROPSKÉ UNII	<input type="text"/>

JAK PODLE VÁS MŮŽE MĚSTO BRNO ZKVALITNIT POROZUMĚNÍ MEZI OBYVATELI A MEZILIDSKÉ VZTAHY OBCENĚ ?

JAK VY OSOBNĚ MŮŽETE PŘÍSPĚT KE ZLEPŠENÍ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ A POROZUMĚNÍ OBYVATEL V BRNĚ ?

UVEĎTE JMÉNO OSOBY, KTERÁ JE SPOJENA S BRNEM A JE PODLE VÁS DOBRÝM VZOREM PRO OSTATNÍ

Dotazovaná osoba má zájem o další spolupráci při pokračování průzkumu a dobrovolně sdělila kontaktní spojení

telefon email ANO NE

Své odpovědi, prosím, vyznačte křížkem (X) v příslušném políčku, nebo запиšte vlastními slovy. - Děkuji Vám !

Prosím, abyste Vami vyplněný dotazník odeslali emailem na adresu : lenka.minarikova@seznam.cz // Děkuji !

The Communication between Your Town and You - the Questionnaire for People of Greek Origin

č.

Many thanks for your reading this questionnaire. Your answers will become the part of thesis at the University of Tomas Bata and I hope they can help to improve the environment we live in. All your comments, ideas, feelings will contribute to positive changes. Thank you very much - Lenka Minarikova

tmavá pole
pro
zpracování
údajů

Your answers write either using your own words or putting X into the column. Thanks !

I am	<input type="text"/>	male	<input type="text"/>	female	<input type="text"/>	
Where do you live and how long?	<input type="text"/>	10 +less	<input type="text"/>	X	<input type="text"/>	What is your age this year ?
Town	<input type="text"/>	30 - 39	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	20 - 29
		60 - 69	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	50 - 59
Which level is your education you have concluded ?	<input type="text"/>	primarily level	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	80 + more
			secondary level	<input type="text"/>	<input type="text"/>	university level
What is your job or occupation ?	<input type="text"/>				<input type="text"/>	yes
					<input type="text"/>	no
What is your nationality ? Please use the words "I am "	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
Do you feel you belong to the town as an INHABITANT or are you a CITIZEN ? Please use the words "I am "	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
What newspaper and magazines do you usually read ?	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
Which TV programmes do you usually watch ?	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
Which radio stations do you usually listen to ?	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
Which internet servers do you usually browse ?	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
Which form of dealing with your town representatives on good relations with Greek community would you prefer ?	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>
Choose from options or use your own words ...	<input type="text"/>				<input type="text"/>	<input type="text"/>

DEALING FACE TO FACE - EMAILS- LETTERS // t THE OTHER FORM OF COMMUNICATION - specify WHICH LANGUAGES DO YOU SPEAK ? (It means you are able to order a meal in a restaurant, instruct a tourist, etc.)

CHOOSE A NUMBER THAT REPRESENTS YOUR FEELINGS IN THE BEST WAY (positive or negative emotions)

- + 1 I love it most of all, I enjoy and respect
- 2 I like it
- 3 I feel it is safe and it is nice
- 4 it is OK
- 5 my feelings are neutral, I cannot decide
- 6 it is not OK
- 7 I feel it is not nice
- 8 I do not like it
- 9 I am afraid of
- 10 I hate it most of all, my feelings are negative

What are your feelings toward your own town

What are your feelings toward your country

What are your feelings toward Greece

What are your feelings toward the EU

How can your TOWN improve understanding between its inhabitants and among people in generally ?

How can YOU YOURSELF improve understanding between its inhabitants and among people in generally ?

Please, write a NAME OF A PERSON that is connected to your town and represents positive qualities to be followed

The person who answered questions above agrees to further cooperation and for this reason fills in the connection

phone email yes no

Your answers write either using your own words or putting X into the column. Thanks !

20.2.09 od 20hod.

Vás zveme

do restaurantu **Anena**

Anenská 6, Brno

na příjemný večer plný živé hudby a zábavy.

Česko-Řecká kuchyně – Česko-Řecká vína.

Vaří pro Vás řecký kuchař Kostas Storlakis !

*Česko-Řecká kuchyně
Česko-Řecká vína.*

Rezervace na tel. č. 603 829 295
Těšíme se na vaši návštěvu.

Taneční soubor

LYCEA ŘEKYŇ
V ČESKÉ
REPUBLICCE

MINISTERSTVO
KULTURY

ME
MI
142-157000 00 000 000
14 142-157000 00 000 000

Jihomoravský kraj

B | R | N | O

ΜΕΡΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ • ΕΚΔΕΙΤΗΡΙΑ ΑΓΩΓ

- ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
- THE DANCE GROUP OF THE LYCEUM OF GREEK WOMEN IN THE CZECH REPUBLIC

Taneční soubor Lycea Řekyň v České republice

Taneční soubor Lycea Řekyň v České republice je reprezentantem tradičního tanečního umění uchovávaného v diaspoře Řeků na území České republiky. Vznikl v roce 2001 s podporou nadačního fondu Hellenika a je unikátní složením ze tří desítek vynikajících tanečnic ve věku od 15 do 30 let, pocházejících z mnoha českých měst a obcí. V repertoáru souboru jsou tance z národopisných regionů celého Řecka, kterým odpovídá i krojové vybavení. Při přípravě vystoupení spolupracuje s řeckými hudebními soubory, zejména s hudebním souborem Nisos.

Lyceum Řekyň je známé v celém helénském světě svým nesmírným přínosem pro udržení a šíření řeckého kulturního dědictví již od roku 1911, kdy bylo založeno v Athénách. Lyceum Řekyň je stále přítomné všude, kde existuje helénismus, a to nejen tím, že přináší atmosféru Řecka do každého, byť vzdáleného koutu světa, ale i tím, že hraje prvořadou úlohu v šíření řeckých tradic.

Lyceum Řekyň
v České republice
Starobrněnská 20
602 00 Brno
Česká republika
Lyceum.Rekyn@seznam.cz
www.lyceumrekyn.cz

- ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
- THE DANCE GROUP OF THE LYCEUM OF GREEK WOMEN IN THE CZECH REPUBLIC

The dance group of the Lyceum of Greek Women in the Czech Republic

The dance group of the Lyceum of Greek Women in the Czech Republic presents the traditional art of dance preserved by the Greek diaspora in the Czech Republic. It was created in 2001 with the support of the Hellenica foundation and it is unique in its composition of dozens of splendid dancers between the ages of 15 to 30 from various Czech towns and villages. The repertoire of the group includes dances from all the ethnographic regions of Greece and each dance is presented in its own traditional costume. In preparation for its performances, the group cooperates with Greek musicians, especially with the group Nisos.

Since 1911 when it was founded in Athens, The Lyceum of Greek Women has been known in the entire Hellenic World for its enormous contribution to preserving and spreading Greek cultural heritage. The Lyceum of Greek Women has a presence wherever Hellenism exists, not only because it brings the atmosphere of Greece to the most far-flung places of the world but also because it plays a leading role in the dissemination of Greek traditions.

The Lyceum of Greek Women
in the Czech Republic
Starobrněnská 20
602 00 Brno
Czech Republic
Lyceum.Rekyn@seznam.cz
www.lyceumrekyn.cz

- TANEČNÍ SOUBOR LYCEA ŘEKYŇ V ČESKÉ REPUBLICE
- ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Χορευτικό συγκρότημα Λυκείου Ελληνίδων στην Τσεχική Δημοκρατία

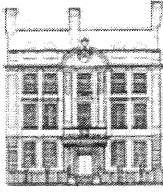
Το χορευτικό συγκρότημα του Λυκείου των Ελληνίδων στην Τσεχική Δημοκρατία διαδίδει τους ελληνικούς δημοτικούς χορούς των Ελλήνων της διασποράς στο έδαφος της Τσεχικής Δημοκρατίας. Ιδρύθηκε το 2001 με την υποστήριξη του Ιδρύματος Hellenika και αποτελείται από τρεις δεκάδες εξαιρετων χορευτών ηλικίας από 15 έως 30 ετών που προέρχονται από διάφορες τσεχικές πόλεις και χωριά. Στο ρεπερτόριό του περιλαμβάνονται χοροί από όλες τις περιοχές της Ελλάδας συνοδευόμενοι και από τις αντίστοιχες εθνικές ενδυμασίες. Κατά την προετοιμασία για τις παραστάσεις συνεργάζεται με ελληνικές ορχήστρες, ιδιαίτερα με την ορχήστρα Νήσος.

Το Λύκειο των Ελληνίδων είναι γνωστό παντού όπου ζουν Έλληνες και από το 1911, έτος ίδρυσής του στην Αθήνα, αποτελεί μεγάλη προσφορά στη διάσωση και διάδοση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Το Λύκειο των Ελληνίδων είναι παρόν παντού όπου υπάρχει Ελληνισμός, δημιουργεί ελληνική ατμόσφαιρα σε οποιαδήποτε γωνιά του κόσμου και διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο στην εξάπλωση των ελληνικών παραδόσεων.

Λύκειον των Ελληνίδων
στην Τσεχική Δημοκρατία
Σταρομπριένσκα 20
602 00 Μπρνο
Τσεχική Δημοκρατία
Lyceum.Rekyn@seznam.cz
www.lyceumrekyn.cz

- THE DANCE GROUP OF THE LYCEUM OF GREEK WOMEN IN THE CZECH REPUBLIC
- TANEČNÍ SOUBOR LYCEA ŘEKYŇ V ČESKÉ REPUBLICĚ

THE HELLENIC CENTRE

invites you to a lecture in Greek by

Mrs Eleni Mavrou, Mayor of Nicosia

WOMEN'S RIGHTS OR HUMAN RIGHTS?

Sunday 8 March 2009, 5pm

Great Hall, The Hellenic Centre
16-18 Paddington Street, Marylebone, London W1U 5AS

Afternoon tea and drinks

RSVP

020 7563 9835 or director@helleniccentre.org

Evangelia Roussou
The Hellenic Centre
16-18 Paddington Street
London W1U 5AS
T: 020 7487 5060
F: 020 7486 4254

Sunday 8 March, 5pm

Women's Rights of Human Rights? A lecture in Greek by Mrs Eleni Mavrou, Mayor of Nicosia. Afternoon tea and drinks. Free entry but please confirm attendance on 020 7563 9835 or director@helleniccentre.org.

Tuesday 10 March, 6.30 – 10.30pm

Hellenic Centre Bar Late Opening Enjoy live music, a game of backgammon or chess, snacks and drinks at reasonable prices.

Wednesday 18 March, 7.15pm

An Evening with Aiki Kayialoglou interpreting Greek poetry and Greek music. Organised by the Hellenic Centre, Cypriot Estia, Hellenic Foundation, Macedonian Society of Great Britain and Lykion ton Hellinidon. Supported by Aegean Airlines. Free entry but please confirm attendance on 020 7563 9835 or

THE HELLENIC CENTRE

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΣΤΙΑ ΛΟΝΔΙΝΟΥ
Cypriot Estia of London

THE HELLENIC FOUNDATION

ΕΝΩΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΜΕΤΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ
THE MACEDONIAN SOCIETY OF GREAT BRITAIN

LYKION TON HELLINIDON LONDON

Aliki Kayaloglou Frixos Mortzos

Ελλάδα - Κύπρος, Ποιητική και Μουσική Μνήμη
Greece - Cyprus, Poetic and Music Memories

Wednesday 18 March 2009, 7.15pm

Great Hall, Hellenic Centre
16-18 Paddington Street, Marylebone, London W1U 5AS

Supported by **AEGEAN**

Alik Kayaloglou is well known both in Greece and abroad for her passionate commitment to the art of Singing, her sensitive feeling for poetry and her way of interpreting poetic texts and communicating with the audience.

She has collaborated with two of the most important Greek composers, initially with Mikis Theodorakis and then with Manos Hatzidakis in concerts and recordings.

Since 1982 she has been giving recitals in Greece and abroad (Spain, Tunisia, Mexico, France, Italy, Cyprus, Sweden, Britain, Turkey, Germany, Russia etc) with enthusiastic comments from the press.

She usually gives recitals dedicated to poets such as G. Seferis, O. Elytis, K. Cavafy, G. Ritsos, M. Anagnostakis, N. Gatsos, F. G. Lorca, Horatio Ferrer, Fernando Pessoa and others, or combines monologues, such as *The Handsome Indifferent* by Jean Cocteau, with songs on a similar theme, such as *A Difficult Love*, not forgetting her large repertoire of songs from the Greek and international cinema and the Greek theatre. It must be added that she specialises in Spanish music from the 16th century to our day, as well as tangos by Astor Piazzolla and Carlos Gardel.

In 2000 she created the company SYN ATHENA KAI HEIRA KINEI (God helps those who help themselves) and got involved with music and stage productions. She has directed and performed *Greek Tragedy-Attic Comedy* in Delphi, 2006; *Acropolis-Parthenon* in Athens Roman Agora, 2007; *Alik's Myths* in Herod Atticus Odeon, 2008.

Discography: *Phaedra* (M. Theodorakis), *Reflections* (M. Hatzidakis), *Love rhymes* (M. Christodoulides), *Astor Piazzolla*, *Alik Kayaloglou recites and sings Papadiamanti*, *Alik Kayaloglou sings Fados and recites Fernando Pessoa's "Maritime Ode"*, etc.

www.alikikayaloglou.com

Frixos Mortzos was born in Athens, Greece. His first music teacher was his grandfather, the composer D. Visvardis.

He studied piano and advanced music theory at the Athens National Conservatory, the Richard Strauss Academy of Munich, the Vienna Conservatory and Music Academy Vienna.

Since 1995 he has been a permanent member of the Greek National Opera.

He has appeared in recitals in Greece, Cyprus, Europe, Egypt, Turkey and North America.

The Hellenic Centre, the Cypriot Estia of London, the Hellenic Foundation, the Macedonian Society of Great Britain and Lykion ton Hellinidon London express their thanks to Dr Christos Papavassiliou for his assistance.

The Hellenic Centre, 16-18 Paddington Street, Marylebone, London W1U 5AS
Telephone: 020 7487 5060 Fax: 020 7486 4254 www.helleniccentre.org

Hellenic Community Trust, a Company limited by guarantee – Charity Reg. No 1010360
Registered office: Caprini House, 163/173 Praed Street, London W2 1RH – Reg in England No. 2643543

The Hellenic Centre - Location

THE HELLENIC CENTRE

Home

Events

Virtual Tour

Greek Courses

Venue Hire

Membership

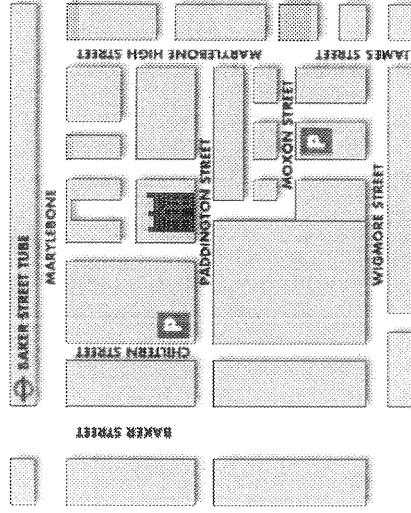
Mailing List

Library

Past Events

Gift Shop

Location

Paddington Street runs from Baker Street to Marylebone High Street.

The nearest underground station to The Hellenic Centre is Baker Street (Bakerloo, Circle, Hammersmith and City, Jubilee and Metropolitan Lines).

The closest bus routes are: 2, 13, 30, 74, 82, 113, 139, 159 and 274.

Parking is available at Masterpark in Chiltern Street.

Parking: Residents' Parking Areas: 7 days a week 8.30 am - 8.30 pm. Meters are in operation 6 days a week (Sunday excluded) 8.30 am - 6.30 pm. These restrictions apply to the following streets: Paddington Street, Marylebone High Street, Nottingham Street, Nottingham Place, Chiltern Street, Luxborough Street, Devonshire Street, Bingham Place. Residents' Parking Areas: Monday - Saturday 8.30 am - 6.30 pm. Pay & Display Parking for a maximum of two hours. These restrictions apply to Harley Street and Wimpole Street.

Disabled access: We regret that the only entrance to the Centre is via some steps. Wheelchair access is possible as we provide assistance (prior notice would be appreciated). A lift is available in the building.

Office opening hours: 9.30 am - 5.30 pm Monday to Friday.

Address: The Hellenic Centre, 16-18 Paddington Street, Marylebone, London W1U 5AS
 Tel: 020 7487 5060, Fax: 020 7486 4254, Website: www.helleniccentre.org

